

Motioner:
Landsbygd och jordbruk, Miljö,
Klimat och energi

Slutprotokoll, partistämman 2021

Centerpartiet

Landsbygd och Jordbruk, Miljö, Klimat och Energi

Innehåll

Landsbygd och jordbruk	3
5.1, 5.2: Regional utveckling	3
1.49: Tillgång till service	4
5.3: Strandskydd	6
5.4, 5.5, 5.6, 5.7: Jordbrukets konkurrenskraft	7
5.8, 5.9: Försäljning av livsmedel	9
5.10, 5.11: Jordbrukets klimatanpassning	10
5.12: Hästen som folkhälsa	12
5.13, 5.14: Djurskyddskontroller	13
5.15, 5.16: Förbud mot viss djurhållning	15
5.17, 5.18, 5.19: Forskning och utveckling inom de gröna näringarna	16
1.50, 1.51, 1.52: Naturvård	18
5.20, 5.21: Jakt och viltvård	19
5.22, 5.23, 5.24: Rovdjur	20
5.25, 5.26, 5.27, 5.28, 5.29, 5.30, 5.31: Fiske, säl och skarv	24
5.32, 5.33: Vattenbruk	27
Miljö	28
1.32, 1.33: Plast och nedskräpning	28
5.34: Avfallsmonopolet	30
5.35, 5.36: Pant	31
5.37: Ekocid	31
5.38, 5.39: Cirkulär ekonomi	32
5.40, 5.41, 5.42: Avfallsbrottslighet	34
5.43: Sanering av marinors förorenade mark	35
5.44: Biologisk mångfald	36
5.45, 5.46, 5.47, 5.48, 5.49, 5.50, 5.51, 5.52, 5.53: Vatten och VA	37
Klimat och energi	42
5.54: Hållbart byggande	42
5.55: Fotosyntes	43
5.56: Torv som fossilt bränsle	44
5.57, 5.58: Konvertering av bilar	45
5.59, 5.60, 5.61: Övergivna bilar	46
5.62, 5.63: Matsvinn	47
5.64, 5.65: Kryptovalutor	49
5.66, 5.67, 5.68, 5.69, 5.70: Solenergi	50
5.71: Vattenkraft	52
5.72: Effektreserv	53
5.73: Ersätt blanka elledningar med inplastade	54
1.2, 1.3, 1.4, 1.5: Kolsänkor	54

1.6: Prioritera miljö- och klimatfrågor	57
1.7: Klimatmotion	58
1.8: Hållbar omställning av transportsektorn	61
1.9: Sjöfart	61
1.10, 1.11, 1.12, 1.13: Klimatdeklarationer	62
1.14, 1.15: Energisystem	64
1.16: Förnybar energi	65
1.17: Bioenergi	66
1.18, 1.19: Biogas	67
1.20, 1.21: Vätgas	68
1.22: Avfallförbränningskatten	69
1.23, 1.24, 1.25: Kärnkraft	69

Landsbygd och jordbruk

5.1, 5.2: Regional utveckling

5.1.1 att Landsbygdsprogrammets resurser för landsbygdsutveckling överförs till de regionalt tillväxtansvariga myndigheterna.

5.2.1 att staten ser över transportstöden så att de är applicerbara på småskalig verksamhet och transporter.

5.2.2 att ett transportstöd för småskalig verksamhet ska minska priset för frakten direkt för att undvika onödig administration som skapar kostnader för de små företagen.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna handlar om hur den nationella regionala utvecklingspolitiken kan utvecklas. En motionär föreslår att delar av landsbygdsprogrammets resurser ska föras över till regionalt tillväxtansvariga myndigheter. Den andra motionären föreslår förändringar i utformningen av transportbidraget, som är ett stöd som riktar sig till företag i norra Sverige.

Förslaget att landsbygdsprogrammets resurser för landsbygdsutveckling ska överföras till de regionalt tillväxtansvariga myndigheterna behandlades vid partistämman i Karlstad 2019. Stämman beslutade den gången att instämma i intentionerna i förslaget och partistyrelsen menade bl.a. att den dubblering av uppdrag och roller som görs idag genom att verktyg och uppdrag inom landsbygdsutveckling finns hos länsstyrelserna bör upphöra och att regionerna bör få fullt ansvar för landsbygdsutveckling, så att politikområdet genomförs utifrån regionala och lokala förutsättningar, i enlighet med de regionala utvecklingsstrategierna. Partistyrelsen konstaterade även att allt i landsbygdsprogrammet inte behövde ligga på regionnivå, eftersom det kan finnas annat än geografisk hänsyn som ska tas.

Partistyrelsen har i grunden samma uppfattning som 2019 i denna fråga och instämmer av den anledningen i intentionerna i förslaget. Däremot ser förutsättningarna lite annorlunda ut genom att den del av landsbygdsprogrammets budget som går till landsbygdsändamål sannolikt kommer att minska i kommande programperiod. Det beror bl.a. på att EU-delen av budgeten minskar och att kommande landsbygdsprogram (den strategiska planen) förväntas få en ökad fokusering på stöd till jordbrukets konkurrenskraft och miljö. Kommande landsbygdsprogram landsbygdsmedel kommer dessutom fr.o.m. 2023 sannolikt i huvudsak att kanaliseras genom LLU/leader, som beviljar sina projekt baserat på prioriteringar i egna lokala utvecklingsstrategier. Det är en inriktning på kommande strategisk plan, som partistyrelsen välkomnar. Det förutsätter att mängden landsbygdsutvecklingsmedel i och utanför den strategiska planen inte väsentligt minskar.

Givet att landsbygdsutvecklingsåtgärder får en minskande roll i kommande strategisk plan bedömer partistyrelsen det inte som praktiskt önskvärt att lägga till regionerna som handläggande myndigheter i genomförandet av den strategiska planen. Dagens 25 handläggande myndigheter (exklusive leader-kontoren) är tillräckligt anser partistyrelsen, särskilt med hänsyn till de omfattande regelverk som följer med att handlägga stöd ur landsbygdsutvecklingsfonden. Hade regionalfonden och landsbygdsutvecklingsfonden reglerats av samma EU-förordningar hade bedömningen kanske varit en annan, men så är inte fallet nu. Däremot välkomnar partistyrelsen att de regionalt tillväxtansvariga regionerna får en större strategisk påverkan på inriktningen av den strategiska planens insatser för landsbygdsutveckling under kommande år. Det bedömer partistyrelsen även kan öka regionernas drivkrafter att tydligare inkludera landsbygdsdimensionen i sina regionala utvecklingsstrategier.

Inom ramen för den nationella regionala utvecklingspolitiken finns i dag ett regionalt transportbidrag som ska kompensera företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd samt stimulera till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Varje år betalas cirka 400 miljoner kronor i bidrag i de berörda länen. Trävaruindustrin är den sektor som tar emot störst bidrag (ca 40 procent av totala utbetalningar). Riksrevisionen konstaterade nyligen i en rapport att branschfördelningen har sett likadan ut över lång tid och att bidraget präglas av stor koncentration av bidrag till ett fåtal företag. Antalet nya sökande företag är litet, och har, liksom det totala antalet företag som ansöker om transportbidrag, minskat över tid. En förklaring till den utvecklingen kan vara det merarbete det innebär att söka den här typen av bidrag, som baseras på godkänd transportkostnad och på i vilken kommun företaget har sin produktionsverksamhet. Att åstadkomma ett system

som minskar priset för frakten direkt, som motionären föreslår, anser partistyrelsen låter som ett eftersträvansvärt förslag, men frågan behöver utredas närmare innan partistyrelsen anser sig kunna ta tydligare ställning till förslaget.

Partistyrelsen välkomnar en översyn av transportbidraget och vill att det även tillsätts en utredning som ser över ändamålsenligheten i övriga regionala företagsstöd som beslutas av de nordliga regionerna och som hanteras inom den regionala utvecklingspolitiken. Förutom utmaningarna mindre företag tenderar att bli underrepresenterade så anser partistyrelsen att det är ett problem att transportbidraget liksom flera av de övriga stöden uppvisar en så skev könsmässig bild, t.ex. vad gäller andelen kvinnor respektive män i företagsledning och styrelse i de stödmottagande företagen. Mot bakgrund av det anser partistyrelsen att den kan instämma i intentionerna i motionärens förslag om att förändra transportstöden, men att översynen även behöver omfatta resterande regionala företagsstöd som riktar sig framför allt till de nordligaste länen, samt att utredningens direktiv ska lägga stor vikt vid hållbarhet och jämställdhet.

Partistämman beslutade:

att utreda hur de regionala företagsstöden och transportbidraget inom den regionala utvecklingspolitiken tydligare kan rikta sig till mindre företag samt tydligare bidra till ökad hållbarhet och jämställdhet.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.1.1

5.2.1

5.2.2

1.49: Tillgång till service

1.49.1 att Centerpartiet verkar för en förändring till ett enhetligt serviceutbud som bör finnas tillgängligt i varje kommun.

1.49.2 att förändringen verkar för ett paradigmskifte där kommunen "ANROPAR" tjänsteservicen istället för att statliga myndigheter anvisar som i dag, ofta till några få centralorter/städer.

1.49.3 att kommuner ska kunna utforma ett lokalt alternativ av tjänsteservice till samma peng.

1.49.4 att samverkan mellan kommuner premieras och att eventuella ersättningar kvarstår intakta.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter fram frågan om medborgarens rätt till service oaktat var hen bor. Servicen som åberopas handlar "ett basutbud" av myndigheter typ Polisen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Även servicen från statliga bolag som PostNord och Systembolaget nämns som en del i ett basutbud.

Centerpartiet ställer sig bakom den grundläggande idén om att varje kommunmedlem ska ha rätt till en tillfredsställande servicenivå, oaktat var man bor i landet. Partistämman i Åre år 2011 formulerade detta i termer av "en servicegaranti". Med det avsåg man att en kommunmedlem ska "ha tillgång till en fungerande grundläggande service på rimligt avstånd." I detta beslut låg också ett krav på svenska myndigheter "att samråda med kommuner och regioner för att hitta långsiktiga lösningar innan grundläggande samhällsservice förändras." Detta betyder att till exempel Arbetsförmedlingen måste upprätta en dialog och plan med kommunen innan ett lokalkontor avvecklas. Detta står Centerpartiet fortfarande bakom.

En del av Januariavtalet handlade explicit om service på landsbygden. Denna punkt resulterade i utredningen En utvecklad organisation för lokal statlig service – slutredovisning Ds 2020:29 och en uppföljande budgetsatsning på att utöka antalet servicekontor, främst i glesbygd, så att den statliga servicen ska förbättras.

Varje kommun har sina egna förutsättningar för att tillhandahålla ett utbud av service. Detta är inte minst avhängigt av geografi och underlag av kommunmedlemmar. Förutsättningarna varierar mellan olika delar av landet, i bland annat geografiskt och demografiskt hänseende. I valet av lämpliga orter för nya servicekontor måste därför beaktas vad som i olika delar av landet kan ses som rimlig tillgänglighet och närhet till service. Hänsyn behöver också tas till att servicekontoren ska kunna bedriva sin verksamhet på ett ändamålsenligt sätt, med avseende på bland annat kompetens- och lokalförsörjning. Däremot anser Centerpartiet att strävan bör vara att öka den lokala statliga närvaron i hela landet.

Idag finns 117 servicekontor fördelade på 110 av landets 290 kommuner, från Kiruna i norr till Trelleborg i söder. Vid servicekontoren sker omkring 3 miljoner kundbesök per år. I ett första skede vill Centerpartiet utöka med 15 kontor i kommuner i gles- och landsbygd eller i kommuner som särskilt drabbats av nedläggningar av annan statlig verksamhet. Till detta tillkommer ytterligare två-tre kontor i de mer centrala delarna av storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö och elva kontor i socialt utsatta områden. Dessa nya servicekontor har också fått medel i budgeten för att starta sin verksamhet.

Även om det inte i dagsläget inte är aktuellt med ett stationärt servicekontor i varje kommun föreslår utredningen att det ska finnas ambulerande servicekontor i mer glesbefolkade delar av landet. Det kan möta upp mot motionärens önskemål om att en del serviceutbud i kommuner kan motsvara "halva tjänster". Under alla förutsättningar utgår Centerpartiet i från att det sker en tät dialog mellan kommunen och de servicekontor som etableras och/eller blir ambulerande, för att skräddarsy serviceutbudet för kommunmedlemmarnas behov.

Hur servicekontoren riggas och bemannas skiljer sig åt. Centerpartiet vill oaktat detta lyfta fram den strategiska betydelsen av att servicekontoren blir en del av digitaliseringens möjligheter, med e-tjänster av olika slag. Servicekontoren har alla förutsättningar att bli ett verktyg för att bryta det digitala utanförskapet. Den typ av myndighetsnärvaro som det kan handla om rör Kronofogdemyndigheten, Polisen, CSN, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Trafikverket, Transportstyrelsen, med flera. När det gäller Systembolaget och Postnord så har Systembolaget redan idag butiker i samtliga av landets 290 kommuner, däremot är Centerpartiet kritiska till den nedmontering av postservice som PostNord, med regeringens goda minne, inlett, med varannandagsutdelning. Här har Centerpartiet krävt av regeringen att man tar fram bättre konsekvensanalyser avseende att dela ut posten varannan dag, inte minst med fokus på konsekvenserna för företagare på landsbygden. Centerpartiet siter också med i den parlamentariska referensgruppen till Postfinansieringsutredningen och driver frågan om en heltäckande god postservice genom denna plattform.

Satsningen på landsbygden är tydlig även inom infrastrukturområdet. Inom Infrastrukturpropositionen, som riksdagen antog våren 2021 och i vilken Centerpartiet varit med och förhandlat, innebar en anslagsökning till vägar och järnvägar med 20 procent jämfört med den föregående infrastrukturpropositionen, där vi inte var med och förhandlade. Fram till år 2033 finns nu anslaget 799 miljarder till huvudsakligen investeringar i och underhåll av vägar och järnvägar.

Centerpartiet värnar den levande landsbygden och vill utveckla servicenivån i hela landet. Vi drev som sagt dessa frågor på bred front, inte minst utifrån Januariavtalet. Ett annat exempel är de statliga investeringarna i bredbandsstöd som har varit rekordhöga efter 2018; bara under år 2021 skjuter staten till 1,6 miljarder kronor för att bygga ut bredbandet.

Motionären efterlyser mer kommunal samverkan för att vidga och kvalitetssäkra serviceutbudet till kommunmedlemmarna. Inom detta område så finns det från den 1 januari 2018 en ny lag som i högre utsträckning möjliggör detta, något Centerpartiet tycker är lovligt. Sveriges kommuner och regioner har tagit fram en rapportserie om avtalssamverkan som avser att underlätta för kommuner och regioner att nyttja möjligheterna till avtalssamverkan. Innehållet behandlar de vanligast förekommande rättsliga och praktiska frågeställningarna och ger exempel på hur de kan lösas i praktiken vid samverkan. Genom avtalssamverkan kan en kommun eller en region överlåta utförandet av sina uppgifter till en annan kommun eller en annan region. Att förenkla möjligheterna till kommunal samverkan och extern delegering är ett viktigt led i att ge kommuner och regioner goda förutsättningar att möta dagens och framtida utmaningar.

Fler initiativ som underlättar samverkan kan nämnas. När det gäller bredbandsutbyggnaden har det funnits problem kring den så kallade lokaliseringssprincipen under många år. Enligt lokaliseringssprincipen i kommunallagen ska kommunens verksamhet vara knuten till det geografiska området eller invånarna i kommunen. En strikt tolkning av kommunallagen tillåter exempelvis inte att bredbandsutbyggnad till en ort på landsbygden sker från befintligt nät i grannkommunen, även om det är betydligt närmare och mer kostnadseffektivt än att ansluta sig till den egna kommunens bredbandsnät. Centerpartiet har flaggat för behovet av en översyn av detta och i mars år 2021 tillsatte regeringen en utredning som ska se över hur det kan bli möjligt för kommunala stadsnät att bygga bredband över kommungränser. Den samverkan som finns idag mellan olika kommuner i frågor som kräver bredare lösningar leder ofta till kostnadsbesparingar. Samverkan

avseende VA eller räddningstjänst är bara några exempel. Där ser kommunerna hur gemensam service oftast leder till högre kvalitet och lägre kostnader.

Partistämman beslutade:

att utveckla servicenivån i hela landet så att företag och medborgare kan bo, leva och verka på landsbygd likväl som i storstaden.

Partistämman avslag följande motioner:

1.49.1

1.49.2

1.49.3

1.49.4

5.3: Strandskydd

5.3.1 att Centerpartiet verkar för att begränsa länsstyrelsernas uppdrag avseende strandskydd till naturskyddsområden och liknande särskilt skyddsvärda områden.

Partistyrerelsens yttrande:

Motionären föreslår en förändring av strandskyddsreglerna för att begränsa länsstyrelsernas möjligheter att ompröva kommunala beslut samt att upphäva dispenser från strandskyddet som en kommun har delat ut till en markägare eller en näringsverksamhet.

Centerpartiet har länge drivit på för att strandskyddet ska göras om i grunden. Inom ramen för Januariavtalet tillsattes en utredning våren 2019 som presenterade sitt betänkande i december 2020 och som enligt överenskommelse med regeringen ska genomföras trots att Januariavtalet inte längre gäller. Det grundläggande syftet med utredningen är att det ska bli lättare att bygga strandnära i områden där exploateringen varit låg och där det inte finns ett högt tryck på att utveckla marken. Tidigare gånger lagstiftningen har setts över och utvecklats så har den snarare lett till ytterligare begränsningar och en mer stelbent tillämpning. Partistyrelsen menar att det arbete som genomförts av utredaren sammantaget skulle innebära mycket stora förbättringar. De förslag som lades fram i betänkandet innebär i sin helhet de mest långtgående lättnaderna i regelverket sedan strandskyddet infördes på 1950-talet.

Centerpartiet beslutade under stämman 2019 i Karlstad att det generella strandskyddet ska upphävas i hela landet förutom i områden med stora naturvärden, vilket är i linje med vad motionären efterfrågar. Även om vi inte når hela vägen dit i nuvarande översyn av strandskyddslagstiftningen så står denna långsiktiga riktning kvar. Partistyrelsen instämmer därför i motionärens intentioner.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet ska verka för ytterligare förtydliganden kring vad som ska gälla för redan ianspråktagen mark samt strandskyddets upphävande vid ändring av detaljplaner.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.3.1

5.4, 5.5, 5.6, 5.7: Jordbrukets konkurrenskraft

5.4.1 att Centerpartiet ska verka för en översyn som stärker de gröna näringarnas möjligheter att tillgodose sina arbetskraftsbehov.

5.4.2 att Centerpartiet ska verka för en översyn av lagstiftningen av bärplockning i Sverige.

5.5.1 att Arbeta för hållbara ekonomiska förutsättningar att producera växtbaserade livsmedel med solenergi i hela landet.

5.6.1 att glyfosat skall vara fortsatt tillåtet för användning i jordbruket.

5.6.2 att behov av striktare villkor för att minimera läckage till vattendragen skall utredas.

5.6.3 att glyfosat inte skall få användas för avdödning i livsmedelsgrödor.

5.6.4 att man skall vara beredd att ändra reglerna om risker med användningen konstateras i framtiden.

5.6.5 att om EU väljer att förbjuda glyfosat för en bred användning, att glyfosat ändå skall bli tillåtet för bekämpning av problemgräs som är svårbekämpade med andra metoder.

5.7.1 att initiera nationella offentliga åtgärder för att bidra till att återskapa eller nyskapa jordbruksmark, exempelvis genom att införa ekonomiskt stöd för att vidta åtgärder för nyodling.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna berör på olika sätt jordbrukets och de gröna näringarnas konkurrenskraft. Förslagen tar upp ämnen som rör de gröna näringarnas kompetensförsörjning, lagstiftningen för bärplockning, användningen av glyfosat inom jordbruket samt att det bör tas ett nationellt initiativ kopplat till nyodling av jordbruksmark i Sverige.

Att verka för en stärkt konkurrenskraft är en central utgångspunkt i Centerpartiets jordbrukspolitik. För att svenska lantbruksföretag ska kunna hävda sig på en internationell marknad så måste produktionen ha sådana förutsättningar att den inte missgynnas genom onödiga pålagor och det behöver finnas förutsättningar att utveckla sin verksamhet genom nya investeringar, kunskap och innovationer.

Kompetensförsörjningen inom de gröna näringarna har kommit att bli en av näringens främsta utmaningar. Det påverkar inte bara de enskilda företagen utan drabbar i förlängningen Sveriges klimatarbete, livsmedelsförsörjning m.m. Som exempel kan nämnas att vartannat trädgårdsföretag avstått från att rekrytera på grund av att de inte hittar rätt typ av kompetens och att det inom svensk djurhållning råder stor brist på individer med praktisk erfarenhet inom djurhållning. För att möta utmaningen krävs kraftfulla åtgärder från politiskt håll och även näringen behöver bidra med sin del. Bl.a. behöver yrkena inom de gröna näringarna uppfattas som mer attraktiva för att locka viss kompetens och i förlängningen påverka söktrycket till olika utbildningar m.m.

Precis som motionären är inne på så finns det särskilda utmaningar inom de gröna näringarna i och med att den är så säsongsbetonad. T.ex. sker skörd under korta men intensiva perioder och många livsmedelsrelaterade företag är därför beroende av tillfälligt anställd kompetent arbetskraft. Att det finns flexibla arbetsformer som möjliggör visstidsanställning och säsongsanställning är därför viktigt för att säkerställa att företag får tillgång till den arbetskraft som behövs. Inom vissa delar av de gröna näringarna, så som skogsplantering och trädgårdsnäring, är det inte heller ovanligt att utländsk arbetskraft från både andra EU-länder och tredje land används. För att underlätta möjligheterna att ta in utländsk arbetskraft vill Centerpartiet att ansökningsprocesserna ska bli bättre anpassade till de gröna näringarnas behov.

Vad gäller förslaget att Centerpartiet ska verka för en översyn som stärker de gröna näringarnas möjligheter att tillgodose sina arbetskraftsbehov så anser partistyrelsen att förslaget delvis tillgodosetts inom jordbruksområdet i och med att Tillväxtverket nyligen presenterat ett regeringsuppdrag om kompetensförsörjningsbehoven inom livsmedelssektorn. I redovisningen ger Tillväxtverket en bild av en livsmedelssektor med stora behov av att arbeta mer systematiskt och strategiskt med kompetensförsörjning. Bl.a. efterlyser myndigheten kompetensförsörjningsstrategier, på nationell nivå såväl som branschspecifika, där det ingår aktiviteter för att åstadkomma viktiga positionsflyttningar. Partistyrelsen instämmer därför i intentionerna i motionärens förslag och föreslår att partistämman beslutar att Centerpartiet ska verka för ett mer systematiskt och strategiskt arbete med kompetensförsörjningen inom livsmedelskedjan. Skogsnäringen har också utmaningar med sin

kompetensförsörjning men partistyrelsen bedömer på kort sikt det som mer angeläget att fokusera på kompetensförsörjningen inom livsmedelskedjan och specifikt primärproduktionen.

Partistyrelsen instämmer i intentionerna i förslaget att Centerpartiet ska arbeta för hållbara ekonomiska förutsättningar att producera växtbaserade livsmedel med solenergi i hela landet. De begränsningar som motionären ser med att bedriva en avancerad och hållbar växthusodling verkar främst vara de höga etableringskostnaderna. Centerpartiet vill se styrmedel som uppmuntrar klimatsmarta investeringar och partistyrelsen bedömer att det redan i dag finns möjligheter att söka investeringsstöd för den här typen av investeringar, bl.a. inom landsbygdsprogrammet. Ett annat styrmedel för investeringar i tekniker som syftar till utsläppsminskning finns idag i klimatklivet där kommuner, företag och organisationer kan söka investeringsstöd för åtgärder som minskar klimatpåverkan.

Glyfosat är ett verksamt ämne som förekommer i växtskyddsmedel. Det används i Sverige i huvudsak för att bekämpa ogräs innan grödorna kommit upp samt efter skörd. Det är det vanligaste verksamma ämnet i växtskyddsmedel i Sverige och spelar en viktig roll för svenskt jordbruk i och med att det bidrar till ett mer effektivt brukande och ökade skördar. I andra EU-länder och utanför EU kan det vara vanligare att tillåta växtskyddsmedel med glyfosat i växande grödor på åkern, vilket enligt Livsmedelsverket förklarar varför det är vanligare med rester av glyfosat i livsmedel som inte odlats i Sverige.

På senare år har det höjts allt fler röster på europeisk nivå för att glyfosat ska förbjudas eftersom ämnet anses ha cancerframkallande effekter.

Centerpartiets generella utgångspunkt när det gäller växtskyddsmedel är att beslut om vilka verksamma ämnen som ska få användas i växtskyddsmedel ska fattas på vetenskapliga grunder. Det gäller även medlens användning. I Sverige är det Kemikalieinspektionen som ansvarar för att godkänna växtskyddsmedel medan Jordbruksverket ger råd kring deras användning. Ämnet glyfosat godkändes av EU senast 2017 och den gången röstade Centerpartiet i Europaparlamentet för en förlängning av tillståndet, eftersom EU:s expertmyndighet för livsmedelssäkerhet (EFSA) konstaterade att glyfosat är säker för såväl människa som djurliv inom föreslagna gränsvärden och användningsbegränsningar. Inför kommande beslutstillfälle 2022 pågår det inom EU en utvärdering som bl.a. Sverige ansvarar för tillsammans med tre andra europeiska länder.

Till dess att den utvärderingen är klar anser partistyrelsen att varken Centerpartiet eller den svenska regeringen bör fatta några nya beslut som rör användningen av glyfosat inom jordbruket. Centerpartiet har varit med och sett till att den vetenskapliga dokumentation som ska styrka ett ämnes eller produkts säkerhet ska publiceras tidigare i ansökningsprocessen, så att den kan bli föremål för ytterligare granskning. Det skapar förutsättningar för en mer transparent godkännandeprocess.

Vad gäller förslaget om att initiera nationella offentliga åtgärder för att bidra till att återskapa eller nyskapa jordbruksmark, exempelvis genom att införa ekonomiskt stöd, så bedömer inte partistyrelsen att det i dagsläget är motiverat med särskilda offentliga insatser inom detta område. Partistyrelsen föredrar i detta fall att prioritera generella åtgärder för ett mer konkurrenskraftigt jordbruk, vilket indirekt kan bidra till den utveckling motionären efterfrågar. En stärkt lamm- och nötköttsproduktion har särskilt stor potential att bidra till att i dag obrukade arealer kommer till användning inom jordbruket. Det kan även finnas exempel på jordar som av miljö- och klimatskäl inte bör nyodlas eller återställas. Dit hör bl.a. en del organogen jordbruksmark, som har kommit till genom dikning av torvmarker och sjöar, och som därför orsakar stora utsläpp av växthusgaser när den brukas.

När det gäller frågan om förutsättningarna för företag verksamma inom bärbranschen så är detta en fråga med flera bottenar. Beskattning, allemansrätt och markägarfrågor har under åren återkommit samtidigt som vilken typ av bär som plockats och med vilken teknik har förändrats de senaste 100 åren. Detsamma gäller vem som har utfört arbetet, hur arbetskraften varit formerad, under vilka organisatoriska former arbetet har skett och vilka lagar som har reglerat arbetet. Den nya lagstiftningen som rör beskattningen av tillfälligt inhyrd personal står Centerpartiet bakom. Lika beskattning och rättvis konkurrens mellan företag är viktiga principer. Partistyrelsen instämmer dock i intentionerna i motionen men menar samtidigt att skrivningen i den föreslagna att-satsen behöver ändras något.

Det finns ingen särskild lagstiftning för bärplockning utan de utmaningar som finns kring näringen ryms inom flera separata lagstiftningsområden. Bär kommer att plockas oavsett hur näringen regleras eller hur så kallad friplockning är organiserad. Därför är det viktigt att säkerställa goda villkor så att de som plockar bär inte blir socialt utsatta, att Sverige fortsatt har konkurrenskraftiga företag och att det inte uppstår markägarkonflikter där det finns risk för det.

Partistämman beslutade:

att verka för ett mer systematiskt och strategiskt arbete med kompetensförsörjningen inom livsmedelskedjan.

att verka för en fortsatt livskraftig och socialt ansvarstagande bärplockning som tar hänsyn till markägarnas intressen.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.4.1

5.4.2

5.5.1

5.6.1

5.6.2

5.6.3

5.6.4

5.6.5

Partistämman avslog följande motioner:

5.7.1

5.8, 5.9: Försäljning av livsmedel

5.8.1 att föreslå utveckling och prioritering av att lokal matproduktion/försäljning utvecklas från Gårdsbutiker till Saluhallar.

5.8.2 att de nya saluhallarna inte placeras i stadskärnan utan i anslutning till matdistributionsanläggningar i stadsperifera lägen.

5.8.3 att de nya saluhallarna både tillåter försäljning till matdistributionsanläggningar och direkt till konsument genom drive/through, eller betjänade öppningar i fasaden.

5.8.4 att pilotprojekt startas för utvärdering.

5.9.1 att vi skall stötta utveckling av gemensam digital plattform – ett digitalt torg - för små aktörer på livsmedelsmarknaden. Här skall de kunna erbjuda sina varor, ta emot beställningar och även hantera betalningar.

5.9.2 att vi skall arbeta för att kommuner erbjuder lämpliga fysiska utlämningsställen för det digitala torget där företagare och kund möts för leverans av varor. Då kan företagarna ha fasta utlämningstider som gör denna del i försäljningen effektiv för alla parter.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna innehåller förslag om hur det går att korta livsmedelskedjan på olika sätt, bl.a. genom fler saluhallar och att det ska ske en utveckling av "digitala torg" samt att kommunerna ska verka för fler fysiska utlämningsställen.

Sund och säker mat har länge varit ett prioriterat ämne för Centerpartiet och att främja mat som är lokalt eller regionalt producerad är en viktig del i vår politik. I stora delar av Sverige tar lokala centerpartister stort ansvar för att lyfta fram den närproducerade svenska maten och på nationell nivå har Centerpartiet medverkat till att det finns goda ekonomiska förutsättningar att prova en idé eller ett nytt koncept genom olika främjandeinsatser.

Partistyrelsen anser att de förslag som lyfts i motionerna har goda intentioner men att deras karaktär inte kräver några nationella ställningstaganden eller initiativ. Partistyrelsen anser istället att förslagen med fördel drivs på lokal/regional nivå, där det kan göras en avvägning över vad som är ett kommunalt/regionalt ansvar, eller som t.ex. kan genomföras i projektform. Mot den bakgrunden väljer partistyrelsen att avslå förslagen.

Partistämman avtog följande motioner:

5.8.1

5.8.2

5.8.3

5.8.4

5.9.1

5.9.2

5.10, 5.11: Jordbrukets klimatanpassning

5.10.1 att vid extrem väderlek så har den operativa tillsynsmyndigheten möjlighet att ge generell dispens.

5.11.1 att öka investeringsstöden för täckdikning och reglerbara dikessystem/dammluckor samt stimulera relevant rådgivning och miljöinsatser för att hantera investeringsstödens effekter kring ökad övergödning eller annan relevant miljöpåverkan.

5.11.2 att öka investeringsstödet för bevattning i form av dammar, stamledningar och spridningsutrustning samt stimulera relevant rådgivning kring miljö- och samexistensplanering vid utformning och ökat vattenuttag från bevattningsdammar.

5.11.3 att utreda potentialen kring investeringsstöd till kommuner som i samarbete med lantbruket anlägger kommunala avloppsdammar för bevattning av lantbruksgrödor.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna handlar om svenskt jordbruks förmåga att anpassa sig till ett förändrat klimat. En motionär föreslår att Jordbruksverkets föreskrifter ska ändras så att det blir möjligt för den operativa tillsynsmyndigheten att utfärda generella dispenser för gödselspridning. En annan motionär föreslår ökade möjligheter till investeringsstöd och rådgivning kopplat till insatser för att minska konsekvenserna för jordbruket vid torka.

Centerpartiet ser med stor oro på den utveckling som klimatförändringarna för med sig. Inom jordbruket märks klimatförändringarna redan tydligt och de närmaste decennierna kan vi vänta oss att det blir vanligare med extremare väder. Den torra sommaren 2018 gav en indikation om detta och därför är det viktigt att redan nu kunna anpassa svenskt jordbruk till de förändrade förutsättningarna.

Vad gäller Jordbruksverkets föreskrifter så motiverar myndigheten denna regel med att verksamhetsutövare har olika förutsättningar att uppfylla spridningsföreskrifterna, även om mängden nederbörd i ett område varit mycket över det normala för samtliga samt att verksamhetsutövaren därför själv ska undersöka alternativa lagringsmöjligheter för gödseln innan tillsynsmyndigheten kan besluta om dispens. Även om Centerpartiet inte styr över myndigheternas föreskrifter så anser partistyrelsen att myndigheternas förenklingsarbete är en viktig fråga och att det ska vara lätt för lantbrukare att göra rätt, och myndigheters regelverk får inte skapa onödigt krångel. Det finns tillfällen när generella dispenser getts för andra regelverk, exempelvis i samband med torkan 2018 då Jordbruksverket efter klartecken från EU gav generell dispens som gjorde det möjligt att skörda ekologiska fokusarealer. Partistyrelsen tycker det är rimligt att olika regelverk medger sådana möjligheter vid exceptionella situationer och väljer därför att instämma i motionens intentioner.

Under perioden 2014–2022 har det inte varit möjligt att inom det svenska landsbygdsprogrammet bevilja investeringsstöd för specifikt bevattningsanläggningar, men inför kommande programperiod, som påbörjas 2023, har Jordbruksverket föreslagit att det ska vara möjligt och partistyrelsen välkomnar den förändringen. Partistyrelsen ser även ett behov av ökade rådgivningsinsatser inom detta område.

Stöd till täckdikning, reglerbar dränering samt rådgivning för att minska jordbrukets bidrag till övergödningen anser partistyrelsen också är relevanta stödinsatser i den strategiska planen fr.o.m. 2023. En fungerande dränering spelar en central roll för att nå målen om en ökande och hållbar matproduktion. I dag är dräneringen i Sverige eftersatt och Jordbruksverket har konstaterat att investeringarna i täckdikning skulle behöva mer än fördubblas varje år för att klara framtidens matproduktion och klimat. Täckdikning har flera klimafördelar. Den förbättrar bl.a. grödornas möjligheter att klara en torrperiod och den ser även till att minska klimatpåverkan av odlingen per kilo produkt. Centerpartiet driver sedan tidigare på för ökade investeringar i täckdikning och i vårbudgeten 2021 avsattes tack vare Centerpartiet betydande belopp från EU:s återhämtningsfond för den typen av investeringar. Innan dessa medel kan börja göra nytta måste regeringen fatta beslut om en programändring som sedan ska godkännas av kommissionen. Från och med 2023 kommer det förhoppningsvis att finnas ytterligare medel att tillgå när den nya jordbrukspolitiken tar vid. Då blir det även viktigt att ta hänsyn till hur EU:s regelverk är utformade när medlen fördelas. Reglerbar dränering var tidigare ett insatsområde inom landsbygdsprogrammet, men villkoren för stödet var den gången utformade på ett sådant sätt att ingen sökte stödet. Sådana scenarier måste självklart undvikas framöver, anser partistyrelsen.

Vad gäller potentialen kring stöd till kommunala avloppsdammar för bevattning av lantbruksgrödor, så är det en fråga som bl.a. delegationen för cirkulär ekonomi belyst i sitt arbete. Delegationen konstaterar att det varje år samlas in totalt en miljard ton avloppsvatten från våra reningsverk. Det vattnet innehåller en mängd resurser, i synnerhet kväve och fosfor, som skulle kunna tas tillvara mycket bättre. T.ex. som bevattning inom jordbruket. Partistyrelsen delar därför intentionerna i motionärens förslag om en utredning. Eftersom ämnet är relevant för fler sektorer än jordbruket väljer partistyrelsen att inte bifalla förslaget utan istället lägga fram ett eget förslag som är bredare formulerade och som även omfattar en översyn av lagstiftningen. Lagstiftningen är inte minst relevant för jordbruket eftersom många anser att tillståndsprocessen för bevattning är otydlig och tar mycket tid. Vad gäller ekonomiska styrmedel, så anser partistyrelsen att det behöver analyseras utifrån vad som redan går att göra inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken samt genom nationella stöd, t.ex. via LOVA (bidrag för lokala vattenvårdsprojekt).

Partistämman beslutade:

att utreda potentialen och behovet av nya regler och styrmedel för att kommuner i ökad utsträckning ska kunna tillhandahålla renat avloppsvatten för företag, till exempel inom trädgård och jordbruk.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.10.1

5.11.1

5.11.2

5.11.3

5.12: Hästen som folkhälsa

5.12.1 att myndigheternas regler och tillsynsavgifter för inhemsk hästuppfödning förenklas och faciliterar verksamheten så att fler lämpliga skolhästar föds i Sverige.

5.12.2 att man i regioner där hästuppfödning sker, förbjuder etablering av vargrevir så att hästar inte skräms i sken och riskerar skadas eller dödas.

5.12.3 att en ridpeng fördelas ut till dem som rider på ridskola, oavsett om ridtillfället ifråga skapas av ideella föreningar eller drivs av en annan typ av privat näringsidkare, i syfte att säkerställa utbudet av platser i en kostnads- och säkerhetstyngd idrottsutövning.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären beskriver vilka fördelar som hästridning kan ha och föreslår ett antal åtgärder för att främja hästverksamhet. Bl.a. föreslås förenklingar som gör att fler skolhästar föds i Sverige; att vargrevir inte ska tillåtas där det sker hästuppfödning samt att en ridpeng ska fördelas till dem som rider på ridskola.

Centerpartiet arbetar för att öka antalet hästar och hästföretag i Sverige och anser att företag där hästen står i fokus är viktiga på flera sätt. Inte bara för jobb och tillväxt utan även för folkhälsan, vilket är det motionären främst berör i sin motion.

Centerpartiet driver i dagsläget inga konkreta förslag om förenklingar som ska främja antalet skolhästar som föds i Sverige men frågan om minskat regelkrångel är generellt en prioriterad fråga för Centerpartiet och i den senaste valrörelsen lanserade Centerpartiet ett antal förslag särskilt riktade till hästnäringen. T.ex. att det ska vara enklare att få bygglov för ett stall eller ridhus. Partistyrelsen anser därmed att den kan instämma in i intentionerna i förslaget om att myndigheternas regler och tillsynsavgifter för inhemsk hästuppfödning förenklas.

Att det ska förbjudas vargrevir i regioner där hästuppfödning sker anser partistyrelsen är problematiskt eftersom Centerpartiet vill ha en livskraftig vargstam och hästuppfödning sker i alla delar av landet. De problem som varg kan orsaka för hästägare är samtidigt ett problem och det är bl.a. därför Centerpartiet i riksdagen har varit pådrivande för att förändra reglerna för skydds jakt.

Alltför närgångna vargar anser partistyrelsen bör kunna skyddsjagas och även rovdjursavvisande stängsel anser partistyrelsen kan vara ett sätt att förhindra skador från varg, samtidigt som partistyrelsen är införstådd med att stängsel inte alltid hjälper.

Förhoppningsvis kan ny kunskap och nya innovationer bidra till att stängslen blir mer effektiva i framtiden. Partistyrelsen anser att staten generellt bör ta ett större ansvar för att möta markägares behov av fungerande rovdjursstängsel.

Partistyrelsen tycker att det är viktigt att ridningen är tillgänglig för alla och det är positivt att ridskolorna har så stor spridning över landet med 125 000 motions- och lektionsryttare. Ridskolorna är inte bara viktiga för barn och ungdomar utan erbjuder även viktig motion och friluftsliv och ridning för dem med funktionsnedsättning.

Sammantaget anser partistyrelsen att det kan finnas skäl att stötta enskilda ridskolor, t.ex. genom en ridpeng, men att det inte är ett nationellt ansvar som bör gå vid sidan om de statliga stöd som redan i dag finns, t.ex. via idrottsrörelsen. Av den anledningen väljer partistyrelsen att avslå förslaget om en ridpeng.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.12.1

Partistämman avslog följande motioner:

5.12.2

5.13, 5.14: Djurskyddskontroller

5.13.1 att införa kameraövervakning på alla utrymmen i slakterier där levande djur hålls.

5.13.2 att införa hårdare straff i de fall brott mot bestämmelser eller lag sker.

5.13.3 att införa indragning av licenser, djurförbud och brottsutredningar vid grövre företeelse.

5.13.4 att avsätta mer resurser till länsstyrelsen som möjliggör fler och noggrannare kontroller av djurgårdar och slakteri.

5.13.5 att länsstyrelsens kontroller inte utannonseras i förväg.

5.14.1 att straffet djurförbud omarbetas och att det tidsbegränsas efter hur allvarligt brottet är.

Partistyrelsens yttrande:

Den ena motionen innehåller förslag om hur Sverige bättre kan skydda våra djur från onödigt lidande i samband med slakt eller andra sammanhang och vilka påföljder som är rimliga för den som bryter mot reglerna. Motionärens förslag är att straffen ska bli hårdare. Andra motionen föreslår att straffet djurförbud ska kunna tidsbegränsas till skillnad från vad som är fallet i dag.

Centerpartiet anser att djur ska ha det bra och att det därför är oförsvarligt när djur behandlas illa eller utsätts för onödigt lidande. Den starka svenska djurskyddslagstiftning är något vi ska vara rädda om. Trots omfattande regelverk är det ändå i grund och botten den som tar hand om och hanterar djuren som måste ta det yttersta ansvaret för att djuren har det bra.

Under alliansregeringen medverkade Centerpartiet till att göra om organisationen för den svenska djurskyddskontrollen genom att flytta ansvaret för kontrollen från kommunerna till länsstyrelserna. Sedan dess har länsstyrelserna fått förstärkta resurser i flera omgångar för att bedriva en effektiv kontrollverksamhet och totalt la länsstyrelserna ned 5.59 årsarbetskrafter på hela djurskyddsverksamheten under 2020 (exklusive förprovning av djurstallar). Det är en ökning med ca 19 procent sedan 2016. Partistyrelsen instämmer i intentionerna om att det behöver avsättas mer resurser till länsstyrelserna framöver för att öka kvaliteten i kontrollerna, men vill också framhäva att det finns stor potential att arbeta med effektiviseringar, t.ex. genom att länsstyrelserna börjar arbeta mer riskbaserat och i ökad utsträckning använder sig av digitala verktyg.

Länsstyrelserna arbetar i dag både med utannonserade kontroller och ej utannonserade kontroller. Partistyrelsen anser att kontrollanterna ska kunna fortsätta med båda formerna beroende på ärendets karaktär. Att inte meddela sitt besök i förväg, när det inte finns anledning till det, anser partistyrelsen är att inte respektera den personliga integriteten hos den som blir kontrollerad. Det riskerar också leda till ett sämre arbetsklimat för de som utför kontrollerna. Dessutom ökar risken att den som får besök inte är hemma etc. Partistyrelsen föreslår därför avslag på förslaget om oannonserade kontroller.

Vad gäller djurskyddsbrott som begås på slakterier så anser partistyrelsen att mycket ansvar vilar hos slakterierna och att det är de som har det primära ansvaret för att slakten lever upp till egna branschriktlinjer och lagstiftning. Så fungerar det också i den absoluta majoriteten av fall. Samtidigt pekar en mycket på att nuvarande kontrollsystem för slakterier kan moderniseras, bl.a. genom digitala hjälpmedel såsom kameraövervakning. Partistyrelsen är dock inte beredd att utan en ordentlig utredning ta ställning för det förslaget. Det är viktigt att alla konsekvenser av ett lagkrav på kameraövervakning i slakterier, t.ex. behöver omfattningen analyseras, integritetsaspekterna för de anställda samt de ekonomiska konsekvenserna för specifikt de mindre slakterierna. Partistyrelsen väljer av den anledningen att instämma i motionärens intentioner om kameraövervakning och lägga fram ett eget förslag som tar ett bredare grepp om de möjligheter och utmaningar som den nya tekniken och digitaliseringen för med sig.

När det gäller straffbestämmelserna i djurskyddslagen och brottsbalkens bestämmelse om djurplågeri, så har en utredning Brott mot djur – Skärpta straff och ett mer effektivt sanktionssystem (SOU 2020:7) nyligen sett över

dessa bestämmelser och föreslagit att de mer allvarigare fallen av djurplågeri ska medföra en tydligare straffrättslig reaktion än i dag. För att uppnå det föreslår utredningen att det ska införas ett grovt djurplågeribrott och att straffskalan för det brottet ska vara fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Partistyrelsen tycker det är bra eftersom den precis som utredningen tycker att det behövs en större differentiering vid straffmätningen vid brott mot djur. Dagens straffpraxis, med villkorlig dom och dagsböter, anser partistyrelsen är för svag. Mot den bakgrunden instämmer partistyrelsen med intentionerna i motionärens förslag om hårdare straff och föreslår att stämman besluta att det ska införas strängare straff för mer allvarliga fall av djurplågeri.

Partistyrelsen anser även i likhet med utredningen, att vissa mindre överträdelse av djurskyddsbestämmelser som inte leder till allvarliga konsekvenser för djurs välbefinnande ska avkriminaliseras och att dessa överträdelse istället ska sanktioneras genom administrativa sanktioner, t.ex. avgiftsbelopp som varierar med överträdelsens allvar. Sanktionsavgifterna ska bl.a. kunna användas mot den som brister i fråga om transporthandlingar vid djurtransporter eller som inte uppfyller villkor för försäljning av djur m.m. En sådan sanktionsväxling bedömer partistyrelsen kan bidra till att mindre allvarliga överträdelse inom djurskyddsområdet beivras i större utsträckning än i dag. Flera av dessa överträdelse åtalsanmäls i dag inte alls.

Mot den bakgrunden föreslår partistyrelsen att stämman beslutar att vissa mindre överträdelse av djurskyddsbestämmelserna avkriminaliseras och att de istället sanktioneras genom administrativa sanktioner.

Varje år beslutas enligt Jordbruksverket ca 200 stycken djurförbud. I den statistiken ingår alltifrån privatpersoner som har ett eller ett fåtal djur till djurhållare som bedriver näringsverksamhet med många djur. Ett beslut om djurförbud är ett hårt slag för den som drabbas och kan innebära att den enskilde, om det är en lantbrukare, över en natt i princip helt går miste om sin försörjning. Därför räcker det inte att endast ha gjort sig skyldig till en mindre allvarlig överträdelse av djurskyddsregelverket för att meddelas djurförbud utan det sker vid grövre företeelser. Partistyrelsen anser sig därmed kunna instämma i intentionerna i det förslag som rör licenser, djurförbud och brottsutredningar vid grövre företeelse. Redan i dag kan slakterier – som specifikt åsyftas enligt motionen – bötfällas och brottsutredningar inledas ifall det upptäcks oegentligheter och brott mot bestämmelser eller lag.

Partistyrelsen anser att för att kunna vidhålla ett starkt djurskydd krävs också en stark rättssäkerhet för djurägaren som ska kunna känna sig trygg med att få en rättvis bedömning vilket också är vad som efterfrågas av motionären när den efterfrågar att djurförbud ska kunna omarbetas och tidsbegränsas. När den nya djurskyddslagen klubbades av riksdagen år 2018 gjordes några förändringar vad gäller djurförbud för att stärka rättssäkerheten. Bland annat ges större utrymme för rimliga bedömningar och proportionella nyanserade beslut, samt att djurförbud ska upphävas om det inte längre behövs. Mot bakgrund av dessa förändringar ser Partistyrelsen i nuläget inget behov av ytterligare förändringar i dessa delar, utan följer hur det nya regelverket faller ut och instämmer därför i motionärens intentioner.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet ska verka för att ny teknik och digitalisering i ökad utsträckning ska kunna användas på slakterier för att minska risken att djur utsätts för onödigt lidande.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.13.2

5.13.3

5.13.4

5.14.1

Partistämman avslog följande motioner:

5.13.1

5.13.5

5.15, 5.16: Förbud mot viss djurhållning

5.15.1 att införa ett förbud mot minkfarmer och annan pälsindustri.

5.15.2 att införa ett förbud mot att djur hålls i bur.

5.15.3 att en utredning gällande hur man ska avveckla minkfarmer på ett sätt med största möjliga hänsyn till djurens välmående och djurägarnas levebröd görs.

5.15.4 att införa ett förbud mot minkfarmer på EU-nivå.

5.15.5 att införa ett förbud mot att djur hålls i bur på EU-nivå.

5.16.1 att hantera Cirkusföretagen på samma sätt som andra djurhållande företag som ska följa de djurskyddslagar och regler som finns.

5.16.2 att uppdatera informationen på hemsidan kring Cirkusar då de inte stämmer överens med verkligheten och ger en skev bild om hur landets Cirkusar fungerar.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna berör olika former av djurhållning och vilken typ av djurhållning som är och ska vara tillåten i Sverige och EU. Specifikt handlar det om uppfödning av minkar och annan pälsindustri, djur som hålls i burar samt vilda djur på cirkusar.

Den svenska synen på djurskydd och djurhälsa präglas av höga ambitioner. Att djur ska må bra och behandlas väl är en central utgångspunkt för Centerpartiet. Partiet har länge försvarat en stark svensk djurskyddslagstiftning samtidigt som vi arbetat internationellt, framför allt inom EU, för att fler länder ska närma sig Sveriges nivå. Partistyrelsen anser att Centerpartiet ska fortsätta driva frågor på djurskyddsområdet som bidrar till att djuren är friska, har det bra och kan bete sig så naturligt som möjligt.

I den svenska djurskyddslagen framgår att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Det framgår också att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sitt naturliga beteende och att beteendestörningar förebyggs. Utöver dessa grundläggande bestämmelser har Jordbruksverket rätt att meddela föreskrifter för flertalet djurslag. Det gäller bl.a. uppfödning och hållande av pälsdjur.

Förslag som syftar till att förbjuda eller avveckla svensk minkuppfödning anser partistyrelsen i första hand måste bedömas efter djurens mående. Välfärden hos mink inom pälsproduktionen har utvärderats vid ett flertal tillfällen och den senaste gången bara för några år sedan. Bedömningen från den utvärderingen var att djurvälfärden för mink har förbättrats de senaste åren och att resultaten från utvärderingen inte motiverar några regeländringar eller förbud.

Partistyrelsen gör ingen annan bedömning och anser därför att det inte finns tillräckliga djurskyddsskäl för att införa ett förbud för det 40-tal minkfarmer som finns i Sverige.

När det gäller eventuella förbud på EU-nivå driver Centerpartiet sedan tidigare på för en djurskyddslag på EU-nivå, som precis som i den svenska djurskyddslagen, ska ha fokus på grundläggande rättigheter för djur såsom möjlighet att utöva naturligt beteende. Utifrån den lagstiftningen anser Centerpartiet att mer detaljerade regelverk ska kunna utarbetas. Denna linje anser partistyrelsen är ett kraftfullare verktyg än att på EU-nivå argumentera för specifika förbud mot vissa typer av djurhållning.

Djur som hålls i bur har inom svensk animalieproduktion främst bäring på värphöns. Partistyrelsen anser att det inte finns någon anledning att förbjuda inredda burar som produktionssystem så länge det lever upp till kraven i svensk djurskyddslagstiftning. I Sverige finns krav bl.a. på att hönsen ska kunna värpa i rede, sitta upphöjt och

sandbada. Den som trots det föredrar att äta ägg från andra inhysningssystem har möjlighet att göra det om hen vill. Redan i dag gör många konsumenter ett sådant aktivt val och antalet höns i inredda burar har på senare år minskat i en snabb takt. Enligt Svenska Ägg var det 2019 bara drygt åtta procent av hönsen som hölls i inredd bur. Det kan jämföras med att var tredje höna var inhyst i en bur 2010.

Vad gäller hanteringen av svenska cirkusföretag instämmer partistyrelsen i intentionerna i förslaget om att dessa företag inte ska särbehandlas. Djurskyddslagen är redan i dag övergripande att det sedan finns avsnitt i djurskyddsförordningen eller separata föreskrifter som specifikt rör cirkusverksamhet, skiljer inte cirkusar från annan djurhållning. Partistyrelsen delar även motionärens synpunkter på att informationen om cirkusar inte varit korrekt återgiven på partiets hemsida. Hemsidan är sedan en tid tillbaka uppdaterad. Av den anledningen instämmer partistyrelsen även i intentionerna i detta förslag.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet ska fortsätta verka för ett starkt djurskydd på nationell och internationell nivå som bidrar till att djuren är friska, har det bra och kan bete sig så naturligt som möjligt.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.16.1

5.16.2

Partistämman avslag följande motioner:

5.15.1

5.15.2

5.15.3

5.15.4

5.15.5

5.17, 5.18, 5.19: Forskning och utveckling inom de gröna näringarna

5.17.1 att Centerpartiet verkar för fortsatt forskning gällande virtuella stängsel.

5.17.2 att Centerpartiet verkar för ett undantag i lagtexten så att bruk av virtuella stängsel tillåts inom svensk animalieproduktion.

5.18.1 att utreda möjligheten att sätta GPS-halsband/staket på rovdjuret som ett alternativ till att sätta upp rovdjursstängsel.

5.18.2 att inrätta ett försöksområde som med fördel kan förläggas till Örebro län där Grimsö forskningsanstalt finns.

5.19.1 att ge omfattande statlig finansiering till ett dedikerat forskningsprogram med målet att genom forskning, innovation och försöksverksamhet ta fram vetenskapliga data som, med ett helhetsperspektiv på samhälle och miljö, kan utgöra underlag för förvaltningen av skogs- och markresurserna på ett sätt som är optimalt för helheten och får både ekonomi och miljö att växa.

5.19.2 att programmet skall ha medel i minst tio år, för att kunna studera längre tidsserier och för att säkerställa att det skall hinna hitta tillräckliga lösningar på problemen.

5.19.3 att programmets budget skall utredas under max 6 månader för att därefter kunna rivstartas. Området är komplext och mycket viktigt för klimatomställning, miljö och ekonomi för landet så det är inte långsökt att tänka att en rimlig budget skulle kunna handla om hundra eller flera hundra miljoner kr om året under perioden för att nå de kunskaper som behövs.

5.19.4 att programmet skall ha rapportpunkter varje år och större rapporter vartannat år för att framsteg skall kunna nyttjas löpande.

5.19.5 att programmet skall vara teknikneutralt, dvs inga krav på att följa t.ex. regler för ekologisk skötsel eller att det inte får användas kemikalier eller handelsgödsel.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna efterlyser ökade satsningar på forskning och utveckling inom de gröna näringarna. Två av motionerna berör specifikt hur forskning om virtuella stängsel kan bidra till en utvecklad animalieproduktion och för att skydda betande djur från rovdjursangrepp. Den tredje motionen föreslår ett nytt forskningsprogram där framtagandet av vetenskapliga data ska kunna bidra till en förbättrad förvaltning av våra skogs- och markresurser. Motionären har även förslag på hur forskningsprogrammet kan genomföras.

Centerpartiet anser att investeringar i forskning och innovationer är av central betydelse för att möta våra stora samhällsutmaningar. Det gäller även utmaningar kopplade till förvaltningen av våra skogs- och markresurserna. Därför är det glädjande att den senaste forskningspropositionen, som i hög grad styr den svenska forskningspolitiken och som Centerpartiet förhandlade med regeringen, innehåller så stora avsnitt om bl.a. bioekonomi och livsmedel. Bioekonomidelen tar upp behovet av en forskning och innovation för att säkra en klimatanpassad och konkurrenskraftig primärproduktion inklusive en god och säkerställd tillgång till hållbart producerad biomassa från skogen medan det nationella forskningsprogrammet för livsmedel bl.a. lyfter fram den behovsmotiverade forskningen som en viktig faktor för att öka den långsiktiga konkurrenskraften och kunna leverera hållbart producerad, hälsosam och god mat.

Partistyrelsen bedömer att mycket av det som motionärerna efterlyser täcks in av forskningspropositionen. Budgetmässigt uppgår forskningspropositionens satsningar på bioekonomi och livsmedel till över en halv miljard kronor 2021–2024, vilket är en rekordstor satsning. I forskningspropositionen framhålls även att satsningarna inom livsmedelsområdet ska ha samma 10-åriga perspektiv som andra nationella forskningsprogram. Mot den bakgrunden instämmer partistyrelserna i flera av motionärernas förslag.

Att i detalj peka ut specifika forskningsfält eller var t.ex. eventuella försöksområden ska etableras anser partistyrelsen inte är en politisk fråga utan det måste i första hand avgöras på akademiska grunder, så att den akademiska friheten inte riskerar att skadas. Av den anledningen avslår partistyrelsen förslaget om att det ska inrättas ett försöksområde samt de mer detaljerade förslagen om det föreslagna forskningsprogrammets genomförande.

Vad gäller specifikt virtuella stängsel och GBPS-staket så delar partistyrelsen motionärernas uppfattning att den nya tekniken har potential att effektivisera animalieproduktionen och att det skulle spara mycket resurser om behovet av investeringar och skötsel av rovdjursstängsel minskade. Partistyrelsen delar även motionärernas bedömning att det behövs mer kunskap innan den nya tekniken kan börja användas i en bredare skala.

Den uppfattningen delas av SLU:s vetenskapliga råd för djurskydd om digital tillsynsteknik i djurhållning utomhus, som 2019 skriver att det saknas vetenskapliga studier om virtuella stängsel och att det behövs mer kunskap om djurens inlärningsförmåga, stressnivå och välfärd hos de individer som utsätts för de elchocker som systemet bygger på.

Givet kunskapsläget bedömer partistyrelsen att det tillsvidare kan vänta med att se över nuvarande regelverk och lagstiftning. Partistyrelsen instämmer därför i intentionerna i förslag som rör ett undantag i lagtexten.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.17.1

5.17.2

5.18.1

5.19.1

5.19.2

Partistämman avslag följande motioner:

5.18.2

5.19.3

5.19.4

5.19.5

1.50, 1.51, 1.52: Naturvård

1.50.1 att Centerpartiet tar initiativ till en ny skogsvårdsmodell med ambition att stärka klimatnyttan, den biologiska mångfalden och ägandet.

1.50.2 att utgångspunkten i en ny skogsvårdsmodell ska vara att möjliggöra långsiktig planering och högt virkesuttag samtidigt som naturvärden som biologisk mångfald och rekreation upprätthålls.

1.51.1 att Sverige ska beräkna areal skyddad natur på samma sätt som andra länder i EU.

1.52.1 att reglerna för naturreservat ändras så att aktiv bekämpning av granbarkborrar genomförs omgående.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna berör på olika sätt svenskt skogsbruk och naturvård. Dels övergripande behov av en ny skogsvårdsmodell, där flera dimensioner ska kunna tillgodoses, dels mer detaljerade förslag om hur Sverige ska beräkna skyddad natur och förslag om förändrade regler för naturreservat som ska möjliggöra bekämpning av granbarkborre.

Centerpartiets anser att den skogspolitik som vi haft sedan 1993 fungerar väl. Vi vill fortsatt se en skogspolitik som bygger på en balans mellan produktion och miljö. Skogen ska kunna ge hög och värdefull virkesproduktion samtidigt som dess miljövärden bevaras och utvecklas. 28 år med nuvarande skogspolitik är inte ens en tredjedel av den tid det tar för ett träd att bli fullväxt. Trots denna relativa korta period så kan vi konstatera att mycket i förvaltningen av våra skogar blivit bättre de senaste decennierna – även ur miljösynpunkt.

Den svenska skogsmodellen bygger i hög grad på tillit och förtroende. Så vill Centerpartiet även ha det i fortsättningen. För att kombinera brukande och naturskydd i skogen så måste skogsägarna vara en engagerad del av detta. Med aktiva och engagerade skogsägare kan vi uppnå balansen i skogen enklare än genom statlig detaljreglering och bestraffning av skogsägare. Partistyrelsen anser därför att det i grunden inte behöver utarbetas någon ny skogsvårdsmodell utan att det i första hand handlar om att intentionerna i den nuvarande modellen upprätthålls och att den anpassas efter ny forskning och kunskap. Partistyrelsen delar därför motionärens ambition och bedömer att intentionen är fullt förenlig utan en helt ny skogsvårdsmodell.

Partistyrelsen instämmer även i förslaget att rapporteringen av skyddad natur skulle tjäna på att bli mer jämförbar mellan länder. I februari 2021 beslutade regeringen tack vare Centerpartiet om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att redovisa vilka typer av skyddsformer av värdefull natur som rapporteras och jämföra det med andra länders. Uppdraget syftade bland annat till att Sverige inte ska framstå som sämre än vad vi är när det gäller skyddade områden. Uppdraget redovisades i juni 2021 och Naturvårdsverket skriver i sin

rapport att den fortsättningsvis avser att rapportera fler bevarandeinstrument som skyddade områden enligt IUCN.

Vad gäller granbarkborrens skador så delar partistyrelsen uppfattningen om att det är ett stort problem och att det behövs kraftfulla åtgärder för att begränsa de ekonomiska skadorna från angreppen. Genom Januariarbetet har det bl.a. skjutits till extra medel för att bekämpa granbarkborren och flera myndigheter har haft i uppdrag att bekämpa skadorna. Att det finns ett fungerande samarbete mellan länsstyrelserna, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket bedömer partistyrelsen som en avgörande faktor för att granbarkborrebekämpningen ska bli framgångsrik. Eftersom naturreservat kan bildas av en länsstyrelse eller kommun av olika skäl och reglerna för varje naturreservat ser olika ut, så föreslår partistyrelsen inte bifall på förslaget om att reglerna för naturreservat generellt ska ändras så att aktiv bekämpning av granbarkborrar genomförs omgående. Istället instämmer partistyrelsen i intentionerna i förslaget.

För att garantera att enskilda skogsbrukare inte hamnar i kläm av att myndigheterna inte bekämpar granbarkborren i den utsträckning som krävs i naturreservat eller andra skyddade områden så föreslår partistyrelsen att det ska utredas om och hur enskilda skogsägare som drabbats av granbarkborreangrepp på grund av bristande skadedjursbekämpning i angränsande skyddade naturområden ska kunna kompenseras för det.

Partistämman beslutade:

att det ska utredas om och hur enskilda skogsägare som drabbats av granbarkborreangrepp på grund av bristande skadedjursbekämpning i angränsande skyddade naturområden ska kunna kompenseras för det.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.50.1

1.50.2

1.51.1

1.52.1

5.20, 5.21: Jakt och viltvård

5.20.1 att lokalt och i riksdagen driva frågan om att tillsätta en ny jaktlagsutredning där lagen utformas utifrån att jakt är underordnat jord- o skogsbruk.

5.21.1 att sommarjakten på Morkullor som regeringen stoppade 1999 skall återinföras.

5.21.2 att jakten vara tillåten från måndagen efter midsommardagen fram till den 15 juli.

Partistyrrelsens yttrande:

En motion föreslår att det ska tillsättas en ny jaktlagsutredning för att komma tillrätta med de problem som de växande viltstammarna orsakar för bl.a. för jord- och skogsbruket. En annan motion föreslår att sommarjakt på morkulla återinförs.

Centerpartiet anser i grunden att det är bra att vi har starka stammar av vilt i Sverige, men att allt för stora stammar också skapar problem, både för människor och för ekosystemet. Ett exempel på det är vildsvinsstammen som vuxit explosionsartat de senaste åren.

I jaktlagen regleras var, när och hur jakt får bedrivas. Den var föremål för översyn under Alliansregeringen men den tillsatta utredningen lades utan motivering ner av den tillträdande rödgröna regeringen efter maktskiftet 2014. Syftet med den tidigare utredningen var att åstadkomma ett modernt och enkelt regelverk som mötte en bred acceptans. Partistyrelsen befarar att det faktum att jaktlagsutredningen lades ned kan ha bidragit till de senaste åren utveckling med ökande skador för jord- och skogsbruket samt olyckor i trafiken med allvarliga konsekvenser och mänskligt lidande. Att jakt i alla lägen ska underordnas jord- och skogsbruk anser partistyrelsen är ett alltför kategoriskt ställningstagande.

Hur balansen ska se ut mellan olika intressen bör vara en av de frågor som utredningen har att analysera. Av den anledningen avslås förslaget till förmån för ett eget förslag från partistyrelsen.

Förslagen som rör sommarjakt på morkulla avslogs vid partistämman i Karlstad 2019. Partistyrelsen ansåg då liksom nu att det framför allt är de juridiska skälen som utgör motiv för att inte tillåta sommarjakt. EU:s fågeldirektiv förbjuder jakt av fågel under häckningsperioden och i det senaste förslaget på jakttider som lämnats över till regeringen gör Naturvårdsverket samma bedömning som Centerpartiet.

Visserligen skriver Naturvårdsverket att det inte helt kan uteslutas att sommarjakt på morkulla kan vara förenligt med fågeldirektivet genom att exempelvis förkorta höstens jakt samt genom att införa strikta bestämmelser och kontrollsystem, men det förändrar inte partistyrelsens bedömning.

Partistämman beslutade:

att tillsätta en ny jaktlagsutredning som bidrar till ett modernt och enkelt regelverk som möter en bred acceptans och där skadorna för jord- och skogsbruket samt mängden viltolyckor minskar.

Partistämman avslog följande motioner:

5.20.1

5.21.1

5.21.2

5.22, 5.23, 5.24: Rovdjur

5.22.1 att Centerpartiet regionalt och på riksnivå arbetar för att få Naturvårdsverket att hålla sig till givna riksdagsbeslut.

5.22.2 att Centerpartiet regionalt och på riksnivå arbetar för att det blir betydligt lättare att få skyddsjakt när vargar attackerar tamdjur eller hundar och när vargar betar sig onormalt oskyggt.

5.23.1 att en aktiv förvaltning som säkerställer att vargstammens fortsatta utveckling sker med hänsyn till de människor som berörs.

5.23.2 att den regionalisering som beslutats av riksdagen måste genomföras fullt ut såväl när det gäller fastställande av länsvisa mål för vargstammen som när beslut om licens- och skyddsjakt ska fattas.

5.23.3 att EU:s habitatdirektiv och tillämpningen av detta medger att förvaltningen kan ske nationellt och regionalt.

5.23.4 att vargstammen som ett första etappmål ska begränsas till de 170 vargar som riksdagen har beslutat om som lägsta möjliga antal, men att det långsiktiga målet ska vara maximalt 150 vargar *. *150 vargar motsvarande 15 föryngringar.

5.23.5 att koncentrationen av varg till enskilda län eller regioner kraftfullt motverkas.

5.23.6 att beståndsreglerande licensjakt medges årligen vilket i sig motverkar illegal jakt.

5.23.7 att samhället och myndigheter ställer upp så att beslutad jakt kan genomföras utan störningar.

5.23.8 att omfattningen av skador på hundar, uttag ur klövviltstammar, människors oro samt skador på djurhållning ska vara vägledande för lämplig toleransnivå.

5.23.9 att meningsfull jakt och framför allt jakt med hund ska kunna bedrivas även i områden med varg.

5.23.10 att den sammanlagda effekten på bytesdjuren av alla rovdjur vägs in i förvaltningen och hela vargrevir tas bort i områden där bytesdjuren behöver återhämta sig eller där skador på tamdjur förekommer.

5.23.11 att ansvariga myndigheter ser till att det fortlöpande tas fram bra faktaunderlag om vargstammen och att aktuell information får tillräcklig spridning.

5.23.12 att staten tar ansvar för att tillräckliga ekonomiska och personella resurser ställs till förfogande för genomförande av fullgoda inventeringar och skadeförebyggande åtgärder.

5.23.13 att staten tar fram inventeringar och -metoder som ger en så korrekt bild som möjligt av rovdjursförekomst i alla delar av landet.

5.23.14 att invandrade vargar kontrolleras i syfte att motverka införsel av farliga sjukdomar som vargens och hundens dvärgbandmask och rabies.

5.23.15 att inte teoretiska beräkningar av vargstammens genetiska status om 100 år ska tillåtas styra dagens förvaltning.

5.23.16 att Jägareförbundets syn på vargförvaltningen accepteras såväl nationellt som på EU-nivå.

5.24.1 att Centerpartiet driver linjen att lokalbefolkningens uppfattning om vargen i alla lägen och i alla myndighetsbeslut ska väga tyngre än alla andra hänsyn.

5.24.2 att Centerpartiet driver linjen att det direkt ska beviljas skydds jakt på all varg som befinner sig nära bebyggelse, utan rätt till överklagande.

5.24.3 att Centerpartiet arbetar för att Sverige ska yrka att överträdelseärendet i EU-domstolen snarast stängs, med hänvisning till det svar som EU-domstolen givit Finland i fråga om vargjakt.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna berör på olika sätt svensk rovdjursförvaltning och i huvudsak förvaltningen av varg. Förslagen tar bl.a. upp att den rovdjurspolitik som riksdagen redan har fattat beslut om ska genomföras och att EU:s syn på svensk vargförvaltning behöver uppdateras. Det föreslås också åtgärder för en mer ändamålsenlig skydds jakt och att det långsiktiga målet för antalet vargar ska vara maximalt 150 stycken. Därtill efterfrågas bättre faktaunderlag och att staten ska ta större ansvar för inventeringar m.m.

Enligt partistämmans beslut i Karlstad 2019 verkar Centerpartiet för en hållbar rovdjursförvaltning som tar hänsyn till de människor, inklusive jägare, som bor och verkar där rovdjuren finns samt att jaktens upplevelsevärden balanseras med värdet av livskraftiga rovdjursstammar. Det är en inriktning som partistyrelsen fortsatt bedömer är en klok linje. Centerpartiet har de senaste två åren bl.a. genom ett utskottsinitiativ i riksdagen åstadkommit ett tillkännagivande för att regeringen ska rätta till de brister som finns med nuvarande skydds jakt av varg. Tillkännagivandet innebär att regeringen måste agera inom följande områden:

- Göra det tryggare, enklare och snabbare för personer att ansöka om skydds jakt.
- Ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram nya rekommendationer för skydds jakt på varg som också gör det möjligt att fatta beslut om skydds jakt på ett helt revir. Skydds jakt ska dessutom, till skillnad från licensjakt, inte behöva ta hänsyn till den genetiska statusen hos den varg som orsakar stor skada. De rekommendationer som länsstyrelserna tillämpar i dag togs fram för 15–20 år sedan när vargstammens storlek, lagstiftningen, stammens sammansättning och geografiska utbredning såg väsentligt annorlunda ut.
- Se över sekretessbestämmelserna i samband med skydds jakt och licensjakt. Den som ansöker om skydds jakt, utför skydds jakt eller utför licensjakt ska kunna få sina personliga uppgifter belagda med sekretess om han eller hon så begär.
- Se till att staten tar ett större ansvar för skydds jakt. De stora rovdjuren är statens vilt och då är det rimligt att staten tar ett större ansvar för de skador rovdjuren orsakar.
- Utredda förutsättningarna för att bekosta utbildning av certifierade hundar genom viltskadeanslaget.

Partistyrelsen anser att Centerpartiet genom det nyligen beslutade utskottsinitiativet pekar ut en riktning för rovdjurspolitiken som instämmer i intentionerna i flera av förslagen i motionerna. Bl.a. att det ska bli betydligt lättare att få skydds jakt när vargar attackerar tamdjur eller hundar och när vargar betar sig onormalt oskyggt samt att lokalbefolkningens uppfattning om vargen ska väga tyngre än andra hänsyn. Att lokalbefolkningens

uppfattning i alla lägen ska väga tyngre än alla andra hänsyn anser dock partistyrelsen är alltför långtgående och yrkar därför avslag till det förslaget.

Rätten att kunna överklaga skyddsjaktbeslut bygger på en allmän förvaltningsrättslig princip att förvaltningsmyndigheters beslut som innebär någon form av rättsverkan ska kunna överklagas av den som berörs av beslutet, den finner inte partistyrelsen anledning att ifrågasätta, samtidigt som hänsyn tas till att skyddsjaktbeslut kräver en skyndsam hantering. Partistyrelsen yrkar därför avslag till förslaget som rör rätten att överklaga skyddsjaktbeslut. Däremot anser partistyrelsen inte att exempelvis miljöorganisationer ska kunna överklaga skyddsjaktbeslut eftersom de inte är direkt berörda av beslutet. Givet att såväl EU-domstolen som Högsta förvaltningsdomstolen slagit fast att enskilda, bl.a. miljöorganisationer, måste ha möjlighet att få frågor om skyldigheterna i direktivet uppfylls på nationell nivå prövade i domstol, så är det en förändring som Centerpartiet avser att verka för på internationell nivå.

När det gäller det svenska överträdelseärendet i EU-domstolen så handlar det om Sverige lever upp till sina åtaganden enligt art- och habitatdirektivet när det gäller skydd av varg. Beslutet om att ärendet ska stängas fattas av EU-kommissionen och eftersom partistyrelsen tar för givet att kommissionen håller sig informerad om den svenska vargförvaltningen och alla beslut och domar som rör vargjakt i Sverige finner inte partistyrelsen någon anledning att Centerpartiet aktivt ska driva på för att överträdelseärendet snarast ska stängas.

Det motsätter inte det faktum att Centerpartiet sedan tidigare anser att EU:s habitatdirektiv och tillämpningen av det ska medge att förvaltningen kan ske nationellt och regionalt.

De förslag som lyfts i motion 5.23 behandlades samtliga vid Centerpartiets senaste partistämman i Karlstad 2019 och partistyrelsen anser inte att det finns anledning att ändra något av de besluten. Stämman instämde den gången i intentionerna i merparten av förslagen medan sex av förslagen avsågs.

Som skäl för att avslå förslagen om vad som ska vägas in i förvaltningen samt mål för antal vargar anförde partistyrelsen i sitt yttrande 2019 att Centerpartiet inte bör verka för en ny vargförvaltningspolitik utan fokusera på att genomföra intentionerna i det riksdagsbeslut som bygger på proposition 2012/13:191 En hållbar rovdjurspolitik, som togs fram av Centerpartiet under alliansregeringen. Enligt det beslutet ska den svenska vargförvaltningen ta hänsyn till såväl vargstammens bevarande i Sverige som vad det samlade rovdjurstrycket innebär för människors möjligheter att bo och bedriva verksamheter i rovdjurstäta områden. Centerpartiet har precis som en av motionärerna efterfrågar ett ansvar att tillsammans med övriga partier granska så att Naturvårdsverket och regeringen, som styr myndigheterna, håller sig till det riksdagen har beslutat.

Vad gäller antalet vargar har Sverige sedan överträdelseanmälan från EU-kommissionen arbetat fram möjligheter till en regionaliserad förvaltning av våra rovdjur. Det har inkluderat framtagande av sårbarhetsanalyser och färdigställande av förvaltningsplaner för våra fem rovdjursstammar, inklusive hur gynnsam bevarandestatus för stammarna ska uppnås. I fallet med vargstammen är bedömningarna baserade på omfattande vetenskapliga underlag framtagna av ett fyrtiotal forskare och experter. Den sårbarhetsanalys som togs fram anger att minsta livskraftiga population för varg i Sverige och Norge är 100 individer. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus för varg med god marginal till detta värde behövs regelbunden invandring från Finland och Ryssland samtidigt som andra åtgärder vidtas för att stärka genetiken. Enligt riksdagsbeslutet nås vargens gynnsamma bevarandestatus vid 170–270 individer.

För att åstadkomma en hållbar rovdjurspolitik anser partistyrelsen att det inte räcker att enbart fokusera på antal vargar utan det är det samlade rovdjurstrycket som har betydelse för de som lever i rovdjurstäta områden. Därför handlar det också om att minska koncentrationen i de områden där rovdjurstrycket är som störst.

För att möjliggöra en jämnare fördelning över landet krävs en utökad licensjakt, vilket även en riksdagsmajoritet har röstat för i ett tillkännagivande till regeringen.

Finansieringen av varginventering samt skadeförebyggande åtgärder anser partistyrelsen precis som partistämman beslutade 2019, delvis kan falla på statens ansvar, men att partsfinansiering kan vara en ännu bättre väg att gå.

Partistyrelsen menar att engagemanget och kvaliteten på denna typ av utredningar blir bättre om flera parter både engagerar sig samt bidrar ekonomiskt. Därför yrkar partistyrelsen även i år avslag till det förslaget.

Även behovet av uppdaterad kunskap om populationsstorleken och andra inventeringsresultat och metodutveckling för att förebygga skador bedömer partistyrelsen precis som 2019 att det finns ett behov av.

Partistyrelsen anser däremot inte att staten behöver vara ensam finansiär. I dag tas inventeringskriterier och -metoder för varg fram av Naturvårdsverket och Viltskadecenter, som sorterar under SLU.

Partistyrelsen utesluter inte att privata – i betydelsen icke-statliga initiativ skulle kunna komplettera och utveckla de befintliga kriterierna och metoderna. Av den anledningen yrkar partistyrelsen även i år avslag även till det förslaget.

Partistämman beslutade:

att verka för att den s.k. Århuskonventionen, som också är en del av EU:s rättsordning, ska förändras så att personer och organisationer som inte direkt berörs av ett skyddsjaktbeslut inte ska kunna överklaga sådana beslut.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.22.1

5.22.2

5.23.1

5.23.2

5.23.3

5.23.4

5.23.5

5.23.6

5.23.7

5.23.8

5.23.9

5.23.10

5.23.11

5.23.14

Partistämman avslog följande motioner:

5.23.12

5.23.13

5.23.15

5.23.16

5.24.1

5.24.2

5.24.3

5.25, 5.26, 5.27, 5.28, 5.29, 5.30, 5.31: Fiske, säl och skarv

5.25.1 att Centerpartiet bör verka för att jaktrestriktioner på skarv lättas upp ytterligare eller helt avvecklas om så behövs för att bestånden av skarv ska hamna på lägre nivåer.

5.25.2 att Centerpartiet bör verka för att länsstyrelserna ska vidta åtgärder i de områden där skarven har en väldigt stor negativ inverkan på det kustnära fisket eller lokala ekosystem.

5.25.3 att Centerpartiet bör verka för att EU ska lätta upp reglerna som förbjuder handel av sälskinn och sälkött.

5.25.4 att Centerpartiet bör verka för att uppmuntra jakten på säl.

5.26.1 att Centerpartiet arbetar för att antalet skarvar kraftigt reduceras i Sverige.

5.26.2 att Centerpartiet verkar för en allmän jakttid på skarv införs.

5.27.1 att Centerpartiet tar fram ett program för att stärka det småskaliga fisket kring Östersjön.

5.27.2 att Centerpartiet verkar för att antalet skarvar kraftigt reduceras i Sverige.

5.27.3 att Centerpartiet verkar för en allmän jakttid på skarv införs.

5.27.4 att Centerpartiet verkar för en ökad skydds jakt på säl införs.

5.27.5 att Centerpartiet verkar för att vikare och knobbsäl skall kunna jagas med licensjakt.

5.27.6 att Centerpartiet verkar för att begränsa industrifiske i Bottenhavet.

5.27.7 att Centerpartiet verkar för att förändra fiskekvoterna.

5.28.1 att Centerpartiet verkar för en ökad skydds jakt på säl införs.

5.28.2 att Centerpartiet verkar för att vikare och knobbsäl skall kunna jagas med licensjakt.

5.29.1 att styrande myndigheter i mycket högre utsträckning och med skyndsamt verkar för åtgärder som leder till uppfyllande av ovanstående miljömål.

5.29.2 att åtgärder för räddning av det akut hotade småskaliga kustfisket vidtas omedelbart.

5.30.1 att Centerpartiet verkar aktivt för att flytta ut det industriella fisket till 12-milsgränsen.

5.30.2 att Centerpartiet aktivt verkar för att gynna det småskaliga kustnära yrkesfisket.

5.31.1 att verka för ett förbud av all trålning av fisk i de delar av Östersjön där Europeiska Unionen har rådighet.

5.31.2 att verka för en dialog med Ryssland om förbud av trålning i Östersjön.

Partistyrelsens yttrande:

De sju motionerna handlar om hur det småskaliga kustnära fisket i Sverige kan utvecklas och att Centerpartiet bör driva dessa frågor. Bland förslagen märks åtgärder som syftar till att begränsa industrifisket i Östersjön, förslag om en ändrad trålgräns, och åtgärder som ska minska fiskenäringens skador från säl och skarv. En motionär föreslår att fiskekvoterna ska förändras.

Centerpartiet anser att det småskaliga kustnära fisket spelar en viktig roll för våra levande landsbygds-, kust- och skärgårdssamhällen. Fisket kännetecknas av en låg belastning på miljön och går hand i hand med intentionerna i den svenska livsmedelsstrategin. För att stärka svenskt yrkesfiske vill Centerpartiet att det ska tas fram ett nationellt fiskeripolitiskt program så att det kustnära och småskaliga fisket utvecklas i takt med våra

gemensamma fiskebestånd. Företagsvillkoren behöver ses över så att de administrativa bördorna minskar och lönsamheten förbättras. Regler och administration behöver stå i proportion till den verksamhet som bedrivs och insatserna för utbildning, innovation och företagsutveckling behöver stärkas. Medelåldern för yrkesfiskare är hög vilket ställer ökade krav på att undanröja hindren för unga eller nya fiskare att etablera sig.

Partistyrelsen anser att Centerpartiet redan driver en aktiv fiskeripolitik – på flera politiska nivåer – och att mycket av det arbetet syftar till att stärka det småskaliga fisket kring Östersjön. Av den anledningen ser partistyrelsen inte behov att stämman ska besluta att partiet ska ta fram ett program för det småskaliga fisket specifikt kring Östersjön. Istället föreslår partistyrelsen bifall för förslaget att Centerpartiet ska verka för att gynna det småskaliga kustnära yrkesfisket. Det förslaget täcker in såväl Östersjön som Västerhavet.

Förslagen som syftar till att begränsa industrifisket (fiske som enbart bedrivs för framställning av fiskmjöl och fiskolja) i Östersjön anser partistyrelsen går att angripa från olika perspektiv. Att politiskt styra landningarna av fisk efter hur den konsumeras är komplicerat. För fisk fångad i Östersjön finns dessutom försvärande omständigheter givet de kostråd som avråder från viss konsumtion av fisk p.g.a. miljögifter (enligt Livsmedelsverkets kostråd bör ingen äta strömming/sill från Östersjön och Bottniska mer än en gång per vecka). Trots detta anser partistyrelsen att det finns goda skäl för att sträva efter att en ökad andel av den fisk som förs i land går direkt till humankonsumtion. Det kan åstadkommas på olika sätt, varav begränsningar för industrifisket utgör en av dessa vägar. Framförallt anser partistyrelsen att fokus bör riktas på att stärka det kustnära fiskets förutsättningar och att t.ex. möjliggöra en ökad förädlingsgrad av svensk fisk så att lönsamheten stärks. I det sammanhanget är genomförandet av den svenska livsmedelsstrategin central och till skillnad från i dag behöver genomförandet ta ett tydligare grepp om fiskets hela livsmedelskedja, d.v.s. inte bara fokusera på primärproduktionen. Bl.a. är svensk beredningsindustri i starkt behov av en modernisering. Mot bakgrund av det som beskrivs ovan föreslår partistyrelsen att stämman fattar beslut om ett generellt ställningstagande för att en ökad andel av den fisk som förs i land från Östersjön ska gå till humankonsumtion. Partistyrelsen föreslår också att stämman beslutar att det kustnära fisket ska få en mer framträdande roll i genomförandet av den svenska livsmedelsstrategin, bl.a. genom ett tydligare inriktning på fiskets hela livsmedelskedja.

Den svenska trålgränsen är tätt förknippad med det svenska industrifisket eftersom den reglerar hur nära land pelagiskt trålfiske (trålfiske på arter som lever i den fria vattenmassan, t.ex. sill/strömming) får bedrivas. Det är ett fiske som domineras av ett fåtal stora båtar och där den absoluta merparten av fångsten i Östersjön går till tillverkning av fiskmjöl. I dag ligger trålgränsen tre respektive fyra sjömil från den svenska kusten beroende på kuststräcka. Både på västkusten och i Östersjön finns s.k. inflyttningsområden med begränsat tillträde för mindre fartyg innanför trålgränsen.

Att flytta ut trålgränsen till tolv sjömil från baslinjen (territorialgränsen) är något som EU:s gemensamma fiskeripolitik ger varje land möjlighet till och det är också anledningen till att just tolvmilsgränsen ofta lyfts fram i debatten liksom i en av motionerna. Förutom svenska fartyg har i dag även danska, finska och norska företag rätt att bedriva visst fiske inom den svenska tolvmilsgränsen och Sverige har motsvarande rätt att fiska på danskt och finskt vatten. Det regleras genom mellanstatliga avtal.

Partistyrelsen konstaterar att det pågår ett arbete på Havs- och vattenmyndigheten med att sammanställa kunskap och utreda förutsättningarna för att justera trålgränsen och trålfiskeområden och att det på myndigheten pågår ett arbete med ett långsiktigt åtgärdsprogram för att skydda sill/strömming i Östersjön, vilket bl.a. innefattar trålgränser och trålfiskeområden. Även om det i dag inte går att med bestämdhet dra några slutsatser om den nuvarande trålgränsens inverkan på fiskebestånden så anser partistyrelsen att det finns tillräckligt med underlag för att Centerpartiet, med försiktighetsprincipen som utgångspunkt, ska verka för en ändrad trålgräns och att det industriella fisket flyttas till 12-milsgränsen. Som en första åtgärd bör samråd inledas med våra nordiska grannländer.

Mot den bakgrunden väljer partistyrelsen att bifalla förslaget om att Centerpartiet aktivt ska verka för att flytta ut det industriella fisket till 12-milsgränsen. Partistyrelsen instämmer även i intentionerna om att verka för ett begränsat industrifiske i Bottenhavet. Däremot yrkar partistyrelsen avslag för förslaget om att verka för ett förbud av all trålning av fisk i de delar av Östersjön där EU har rådighet. Dessa förslag anser partistyrelsen skulle ha alltför långtgående konsekvenser för fisket givet att trålfisket står för merparten av de fångster som görs i Östersjön.

Fiskekvoterna för strömming/sill i Östersjön beslutas på EU-nivå och det är Havs- och vattenmyndigheten fördelar de svenska kvoterna. Centerpartiet värnar sedan länge den gemensamma fiskeripolitikens försiktighetsansats och ställer sig bakom att besluten om fiskekvoterna grundas på Internationella havsforskningsrådet (ICES) vetenskapliga råd om långsiktigt hållbara nivåer och i enlighet med målet om maximal hållbar avkastning. De invändningar motionären för fram rörande fångstkvoterna i Bottenhavet anser

partistyrelsen är värda att ta på allvar och partistyrelsen vill därför understryka vikten av fortsatt arbete för mer kunskap och fakta gällande våra fiskbestånd. Det är en förutsättning för att kunna vidta åtgärder som grundas på vetenskapliga underlag. Partistyrelsen instämmer mot den bakgrunden i intentionerna i motionärens förslag.

Partistyrelsen instämmer även i intentionerna i flera av de förslag som rör den svenska skarvpopulationen och dess påverkan på fiskebestånden m.m. Partistyrelsen delar uppfattningen att fler åtgärder behöver vidtas för att komma till rätta med problemen och bl.a. behöver jaktrestriktionerna lättas upp. I dag kan länsstyrelsen besluta om skydds jakt efter skarv och det sker även regelbundet vid flera länsstyrelser. Länsstyrelserna kan även besluta om rätt att göra ingrepp i fåglars bon eller förstöra fåglars ägg. Det har inte varit tillräckligt för att komma till rätta med problemen även om skarvpopulationen ser ut att ha stabiliserats en del det senaste årtiondet.

Partistyrelsen sätter i detta sammanhang en del förhoppningar vid den nya jaktförordning som trädde i kraft i juli och som möjliggör skydds jakt efter skarv på enskilda initiativ. Det innebär att skydds jakt i vissa lägen kan bedrivas utan något beslut från länsstyrelsen för att jaga skarv. Partistyrelsen ser gärna utvidgade sådana möjligheter och bedömer att den typen av lättnader har en större potential att uppfylla sitt syfte än att driva allmän jakttid på skarv, som inte är tillåtet enligt EU:s fågeldirektiv.

Även säl orsakar stora problem för fiskebestånden och Sveriges yrkesfiskare. Centerpartiet driver sedan tidigare att licensjakt ska vara tillåten för gråsäl och knobbsäl och för vikare, om den senare anses vara livskraftig. Sedan 2019 är licensjakt på säl tillfälligt tillåten. Nu finns det förslag från Naturvårdsverket att den tillfälliga licensjakten på gråsäl ska permanentas och att nuvarande skydds jakt på knobbsäl ska ersättas med licensjakt. Det är något som partistyrelsen välkomnar och som regeringen snarast bör besluta. Mot den bakgrunden instämmer partistyrelsen i flera av förslagen som rör jakt på säl.

Avslutningsvis instämmer partistyrelsen i intentionerna i förslaget att Centerpartiet bör verka för att EU ska lätta upp reglerna som förbjuder handel av sälskinn och sälkött. Det är en fråga som Centerpartiet drivit sedan en längre tid. Det är också en inriktning som riksdagen ställt sig bakom i ett tillkännagivande till regeringen 2020.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet verkar för ett stärkt svenskt insjöfiske, småskaligt kustnära fiske och regionalt fiske där andelen fisk som förs i land från Östersjön i ökad utsträckning går direkt till humankonsumtion.

att Centerpartiet verkar för att insjöfisket och det kustnära fiskets regler och administration ställs i proportion till den verksamhet som bedrivs och att insjöfisket, det kustnära fisket och det regionala fisket får en mer framträdande roll i genomförandet av den svenska livsmedelsstrategin, bl.a. genom en tydligare inriktning på fiskets hela förädlingskedja.

att det ska ske en ökad jakt på säl och skarv.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

5.30.1 att Centerpartiet verkar aktivt för att flytta ut det industriella fisket till 12-milsgränsen.

5.30.2 att Centerpartiet aktivt verkar för att gynna det småskaliga kustnära yrkesfisket.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.25.1

5.25.2

5.25.3

5.25.4

5.26.1

5.27.1

5.27.2

5.27.4

5.27.5

5.27.6

5.27.7

5.28.1

5.28.2

5.29.1

5.29.2

Partistämman avslog följande motioner:

5.26.2

5.27.3

5.31.1

5.31.2

5.32, 5.33: Vattenbruk

5.32.1 att man snarast utreder hur man skall ha en tillämpbar lag om vattenbruk på land i stor skala.

5.33.1 att regelverket för landbaserad fiskproduktion anpassas efter den miljöpåverkan den har.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna föreslår att lagstiftningen och regelverken för landbaserat vattenbruk ska förändras så att det blir enklare att bedriva näringsverksamhet. Den ena motionen föreslår att det ska tillsättas en utredning i frågan medan den andra motionen föreslår att regelverken ska anpassas.

Centerpartiet har på senare år utvecklat sin politik när det kommer till landbaserat vattenbruk. Bl.a. har partiet i riksdagen motionerat om snabbare tillståndsprocesser för att starta och bedriva vattenbruk; att höja kunskapen hos handläggare som handlägger ärenden om vattenbruk; att regeringen ska se över skrivningarna om nya livsmedel i miljöbalken m.m.

Partistyrelsen bedömer att landbaserat vattenbruk har en stor potential att bidra mer till den svenska livsmedelsförsörjningen och Sverige har goda naturliga förutsättningar för att bli ledande inom EU i denna framtidsindustri, med många fördelar både ur ett miljö- och tillväxtperspektiv. Tyvärr hämmas utvecklingen av betungande och otidsenliga regelverk för verksamheterna, samt långa och komplicerade

tillståndsprövningsprocesser. Partistyrelsen instämmer därför i intentionerna i förslaget att regelverket för landbaserad fiskproduktion anpassas efter den miljöpåverkan de har.

Partistyrelsen anser att regelverken för landbaserade fiskodlingar behöver uppdateras för att återspegla det senaste årtiondets tekniska landvinningar och hur fiskodlingen bedrivs idag. Ett problem är att ingen hänsyn tas till vilken teknisk lösning och utformning som används. Som ett exempel utgår miljöprövningen från hur mycket näringsämnen som tillförs en odling (med tillhörande miljöpåverkan på lokala vattendrag) snarare än utsläppsnivåerna av övergödande ämnen. I vattenbruk som bedrivs i öppet hav, sjöar och floder är det senare ett ofrånkomligt problem men i helt slutna system, vilket de flesta landbaserade fiskodlingar är, är utsläppen av övergödande ämnen i princip noll – allt vatten cirkuleras och renas ett flertal gånger. Betydligt mer hänsyn måste tas till teknik som minskar eller stoppar utsläppen och det bör främjas från lagstiftarens sida.

I dag krävs tillstånd med tillhörande prövningsprocess från fem olika regelverk för den som bedriver vattenbruk. Det är en kvarleva från den tid då vattenbruk var långt mindre utvecklat än i dag och inte betraktades som den självständiga verksamhet den är. Partistyrelsen instämmer i intentionerna i förslaget om en tillämpbar lag om vattenbruk på land i stor skala. Även om målsättningen om en enda tillämpbar lag skulle vara svår att uppnå så anser partistyrelsen att mycket ändå skulle vara vunnit om antalet tillämpliga lagstiftningar minskade, till exempel så att endast miljöbalken och fiskerilagstiftningen berördes.

Partistyrelsen vill även se över möjligheten att samla hela prövningen under en instans. En koncentration av prövningen som involverar färre myndigheter kan bidra till en mer effektiv prövningsprocess, undvika dubbelprövning, harmonisera tillståndens giltighet, samt frigöra resurser och personal på de i dagsläget berörda myndigheterna. För den potentiella investeraren skulle ett sådant förfarande bli betydligt enklare och mer rättssäkert då det rör sig om en enskild instans och i idealläget en enskild handläggare, istället för dagens prövning hos ett flertal myndigheter. Idag kan hela processen ta uppemot sex år, vilket branschföreträdare har lyft upp som ett betydande hinder i viljan att investera.

Att reducera antalet tillämpliga lagstiftningar och samla prövningen är viktigt men för att landbaserat vattenbruk ska ta fart i ordentligt behöver fler förenklingar och lättnader komma till stånd. Partistyrelsen föreslår därför partistämman att besluta att Centerpartiet ska verka för att samtliga regelverk och tillstånd för landbaserat vattenbruk kraftigt förenklas och effektiviseras.

Partistämman beslutade:

att verka för att samtliga regelverk och tillstånd för landbaserat vattenbruk kraftigt förenklas och effektiviseras.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.32.1

5.33.1

Miljö

1.32, 1.33: Plast och nedskräpning

1.32.1 att samarbete mellan plastproducenter, designers och konsumenter främjas för att motverka skadliga hälso- och klimateffekter av plasterna.

1.32.2 att investeringsstöd utgår till gröna klimatsmarta innovationer, företagande och produktionsomställning.

1.32.3 att ett certifierings- märknings- och pantsystem för återvinningsbar plast införs.

1.32.4 att avgifter som moms sänks för de produkter som enligt internationell certifiering produceras hållbart och är hållbara ur ett långsiktigt miljöperspektiv.

1.32.5 att upphandling av miljömässigt hållbara produkter i plast främjas inom politiskt styrd och/eller skattefinansierad verksamhet överlag.

1.32.6 att information om vikten av vattenskydd i natur och parker och ordningsföreskrifter anslås för allmänheten vid alla berörda platser.

1.32.7 att plastnedskräpning och annan miljöskadlig verksamhet kan bötfällas på plats.

1.33.1 att lagstiftningen utformas så att det blir straffbart att skräpa ner med fimpar, snus och tuggummi.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna lyfter upp dagens omfattande plastförbrukning som ett stort och allt mer brådskande miljöproblem, sett till såväl miljöpåverkan vid produktion som nedskräpningen som ofta följer. Plast som material fyller flertalet viktiga funktioner, men betraktat ur ett livscykelperspektiv kvarstår mycket arbete för att minska plastens miljöpåverkan.

Motionärerna föreslår ett flertal åtgärder som tar sikte på olika steg i plastens livscykel, vilket partistyrelsen menar är både nödvändigt och resurseffektivt. Merparten av förslagen är helt i linje med vad Centerpartiet tidigare och för närvarande driver internationellt och inom EU, eller berör åtgärder som redan finns eller är nära förestående att implementeras i Sverige.

Inom ramen för Januariavtalet var Centerpartiet med och tog fram en nationell strategi samt handlingsplan för en cirkulär ekonomi i vilka plast identifieras som en särskilt prioriterad materialström med behov av åtgärder i hela livscykeln. I arbetet med det nationella genomförandet av EU:s engångsplastdirektiv samt utfasningen av vissa engångsplaster hade Centerpartiet en viktig roll i att verka för mer hållbara och resurseffektiva plastströmmar.

Centerpartiet har genom tidigare stämmoprogram gjort tydligt att åtgärder måste vidtas i plastproduktens fulla livscykel för att minska på beroendet av jungfruliga insatsvaror. Dessa måste ske såväl nationellt som inom EU, där det finns en stor marknadspotential för återvunnen plast. Tidigare har Centerpartiet verkat för skärpta ekodesignkrav för att säkerställa en högre återvinningsbarhet redan i designstadiet och vill att dessa kravs skärps på en kontinuerlig basis.

Ett avsevärt hinder för att lyckas uppnå mer cirkularitet är avsaknaden av en tillräcklig efterfrågan samt en utvecklad marknad för återvunnen plast. Plastströmmarna måste bli mer konkurrenskraftiga och attraktiva att investera i, något som haltar i dagsläget. Centerpartiet verkar för att Sverige och i förlängningen EU inför successivt ökande kvotplikter på återvunnen plast i ny produktion, vilket skulle driva fram en ny och växande marknad. Dessa bör åläggas den primära produktproducenten. Motionären föreslår förändrade moms satser vilket i teorin är ett gångbart alternativ till kvotplikter, men partistyrelsen anser att vi Centerpartiet ska verka för en mer enhetlig moms och färre differentieringar, vilket tidigare partistämmor också fattat beslut om.

Sedan tidigare driver Centerpartiet att det behövs standarder för plaståtervinning inom EU som bör åtföljas av tydliga, standardiserade märkningar och information till både producent och konsument om plastens innehåll och ursprung. Certifieringssystem riktade mot plastproducenten har en stor potential och partistyrelsen ser gärna att detta tas fram gemensamt inom EU. Pantssystem för vissa plastförpackningar lyfts som en möjlig lösning i det nationella genomförandet av engångsplastdirektivet och det pågår forskningsprojekt vid RISE om detta. Om ett pantsystem kan utformas likt det som finns för aluminiumburkar ser partistyrelsen det som ett kostnadseffektivt sätt att stärka återvinningsgraden av plast.

Partistyrelsen instämmer i att fler aktörer bör bidra till att minska plastens negativa miljöpåverkan. Det finns idag flertalet branschöverskridande samarbeten kring plast som sker på en frivillig grund, något som visat sig väldigt effektivt. Partistyrelsen bejakar initiativ som möjliggör fortsatt innovation och nya affärsmodeller. I synnerhet i offentlig sektor så verkar Centerpartiet för att se förstärkta informationsinsatser, ett fortsatt progressivt arbete med cirkulära upphandlingskriterier och ett införande av cirkularitetskrav i lagen om offentlig upphandling. Dessa bör skärpas successivt i takt med att mer återvunnen plastråvara blir tillgänglig. Partistyrelsen instämmer i motionärens intentioner men ser en svår gränsdragningsproblematik om all typ av skattefinansierad verksamhet ska omfattas av strikta upphandlingskrav.

Partistyrelsen anser att det är av stor betydelse att plastproducenter och teknikutvecklare ges bästa möjliga förutsättningar att vara en motor i den gröna omställningen. Inom både miljöpolitiken och näringspolitiken driver Centerpartiet på för minskade skattebördor, minskat regelkrångel samt ändamålsenliga investeringsbidrag till lovande entreprenörer som på sikt kan bidra med stor samhällsnytta men som kan behöva extra finansiellt stöd innan deras innovation har demonstrerats och etablerat sig på marknaden.

Motionärerna lyfter också insatser mot nedskräpning som kan göra stor skillnad för närmiljön. Håll Sverige Rent beräknar att det slängs uppemot en miljard fimpar årligen, något som motsvarar 108 ton plast som ofta sprids vidare till vattendrag och hav.

Tills nyligen omfattades inte fimpar, snus och tuggummi av den nedskräpningsbot som polisen kan dela ut på plats för andra skräptyper. Centerpartiet har länge drivit på för att utöka botens omfattning för att skicka en tydlig signal att skräp av något slag inte ska accepteras. Ett beslut om detta togs av riksdagen i juni 2021 vilket bör betraktas som en stor framgång i arbetet med att minska nedskräpningen i samhället.

Gällande andra vanliga skräptyper, som godispapper och plastförpackningar, så finns möjligheten att bötfälla på plats men boten används i mycket låg utsträckning varför det finns anledning att förtydliga polismyndighetens instruktioner kring detta. En viktig del i arbetet mot nedskräpning är tydlig information till allmänheten samt goda möjligheter att lämna ifrån sig skräp i soptunnor och återvinningskärl. I dagsläget har de enskilda kommunerna ett ansvar för detta i parker och mängden soptunnor och kärl har ökat i landet, inte minst i städer. Samtidigt anser partistyrelsen att det ligger ett stort ansvar på den enskilda individen att ta hand om sitt eget skräp i allmänna miljöer.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.32.1

1.32.2

1.32.3

1.32.5

1.32.7

1.33.1

Partistämman avslög följande motioner:

1.32.4

1.32.6

5.34: Avfallsmonopolet

5.34.1 att se över Miljöbalkens 15 kapitel som reglerar avfall, i syfte att främja miljö och konkurrens.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter frågan om avfallsmonopolet som innebär att endast kommunen själv, eller en entreprenör som kommunen upphandlar, har rätt att omhänderta och bortforsla avfall från hushållen. Motionären anför också att de kommunala återvinningscentralerna inte främjar återbruk då det inte är tillåtet att som privatperson ta med sig en funktionsduglig produkt därifrån. För att ändra på detta föreslås en översyn av delar av Miljöbalken 15 kap.

Partistyrelsen instämmer i motionärens mening att Miljöbalken bör ses över då delar av den är otidsenlig och utgör ett hinder för en mer cirkulär ekonomi. Det finns också goda skäl att se över det kommunala avfallsmonopolet och utreda hur fler marknadsaktörer kan bli en del av samhällets avfallshantering utan att miljöskyddet försvagas.

Partistyrelsen anser att översyner av Miljöbalken som bidrar till ökad cirkularitet och resurseffektivitet är önskvärda, men menar att framtida översyner bör ta ett helhetsgrepp om hela Miljöbalken och inte särskilt utpekade kapitel. Partistyrelsen anser dock inte att privatpersoner ska kunna ta med sig alla slags produkter från en återvinningscentral då det kan föreligga faror med det, men instämmer i intentionen att fler möjligheter till återbruk bör finnas.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.34.1

5.35, 5.36: Pant

5.35.1 att höja panten på alla burkar och flaskor som idag är belagda med pant till 10 kronor.

5.36.1 att Centerpartiet jobbar för att panten i Sverige höjs till 3 Kronor per burk.

5.36.2 att Centerpartiet genom sin representation i EU jobbar för ett gemensamt europeiskt pantsystem.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter frågan om nedskräpning i form av aluminiumburkar och PET-flaskor som inte återvinns på ett korrekt sätt. De pekar särskilt på problemet med att burkar kan strimlas sönder av jordbruksmaskiner och sedan ätas av nötkreatur, vilket orsakar stort lidande.

Partistyrelsen anser att Sverige ska vara ledande i omställningen till en cirkulär ekonomi och i det arbetet är det viktigt att säkerställa att nedskräpning av exempelvis aluminiumburkar och PET-flaskor inte leder till ett läckage från materialens kretslopp, eller att de riskerar att orsaka stora skador på djur. Av dessa anledningar är det motiverat att stärka styrmedel och system som möjliggör ökad återvinning av material, till exempel pantsystem av olika slag. Det finns stora miljömässiga vinster att hämta genom ökad återvinning. Aluminium är en produkt som kan återvinnas i det oändliga. Att återvinna aluminium kräver 95 procent mindre energi än att utvinna nytt. Partistyrelsen ställer sig positiv till motionärernas intentioner men anser att förslagen med en specifik summa är allt för exakta och specifika för att bifalla.

Vid den förra partistämman 2019 togs beslut om att samordna pantsystemet för burkar och flaskor med våra nordiska grannländer och Tyskland med beaktande till den omfattande gränshandeln länderna emellan. Långsiktigt anser partistyrelsen att det finns anledning att se över möjligheterna till en ökad samordning även inom hela EU. I början på 2021 så röstade Europaparlamentets miljöutskott ja till ett förslag om att ta steg mot ett EU-gemensamt pantsystem, vilket kan innebära miljövinsterna och viktiga steg mot en mer cirkulär ekonomi. Partistyrelsen ställer sig positiva till denna viljeyttring och bifaller motionen.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

5.36.2 att Centerpartiet genom sin representation i EU jobbar för ett gemensamt europeiskt pantsystem.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.35.1

5.36.1

5.37: Ekocid

5.37.1 att bifalla motionen om Ekocid.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären anser att Centerpartiet ska verka för internationell lagstiftning om ekocid. Ekocid definieras som "omfattande skada på, förstörelse eller förlust av ekosystem inom ett avgränsat geografiskt område, antingen genom mänskligt handlande eller andra orsaker, i en sådan omfattning att invånarnas möjligheter till ett fredligt åtnjutande av området allvarligt inskränkts." Detta kan exempelvis avse regnskogsskövling, fracking och brunkolsutvinning samt antropogen klimatpåverkan. Motionären vill införa ekocid som ett brott i Romstadgan vilket innebär att grova miljöbrott som faller in under ekocidbegreppet skulle bli kriminella och att företagsledare, finansärer och regeringsrepresentanter ska kunna utkrävas ansvar och dömas enligt internationell lag.

Partistyrelsen anser att det krävs krafttag globalt mot miljöbrott som omfattas av begreppet ekocid. Världens samtliga länder måste i högre utsträckning stoppa förlusten av biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt verka för en fossilfri omställning i linje med Parisavtalet och Agenda 2030. Det är dock osäkert om internationell lagstiftning i linje med vad motionären förespråkar skulle uppnå den önskade effekten, särskilt med beaktande till att de länder med allra störst ekologiskt fotavtryck med all sannolikhet inte skulle ställa sig bakom de tillägg som krävs i Romstadgan. USA, Ryssland och Kina har inte ratificerat Romstadgan vilket innebär att de inte skulle omfattas av lagstiftningen. För många miljöbrott finns det dessutom redan nationell lagstiftning som innebär att skyldiga aktörer kan åtalas.

Partistyrelsen anser inte att inkorporerandet av ekocid i internationell samt nationell lagstiftning är ett rättssäkert och effektivt verktyg. Det finns stora gränsdragningsproblem och miljöintressen kan ställas mot varandra vid tillståndsgivning. Ett belysande exempel kan vara gruvbrytning för att utvinna innovationskritiska metaller som behövs för produktion av elbilar och solceller, vilket potentiellt kan ha en negativ miljöpåverkan om det inte sker på ett korrekt sätt. Tillstånd för detta ska vägas mot olika samhällsintressen som den regionala utvecklingen, den fossilfria omställningen och exportmöjligheterna, vilket kan göras inom ramen för svensk lagstiftning. Skulle man införa ekocid i internationell lag så skulle nationella beslut troligen överklagas med hänvisning till ekocidlagstiftningen på ett icke-önskvärt sätt, med relativt stor regelbundenhet. Detta innebär betydligt längre och mer omfattande tillståndsprocesser, ett problem som vi redan har idag, vilket är hämmande för företagen.

Den internationella brottmålsdomstolen (ICC) beslutade 2016 att de kommer att börja åtala för brott som innebär förstörelse av livsmiljöer. Det är en tydlig signal från ICC att gapet mellan lagstiftning och förstörelse av livsmiljöer är för stort. ICC utvidgar inte sin jurisdiktion till att omfatta nya brott utan specificerar sin tolkning att även brott som innebär miljöförstöring kan utgöra ett brott mot mänskligheten, samt sin ambition att prioritera dessa fall. Detta beslut innebär i praktiken att regeringsrepresentanter och företagsledare kan åtalas inom internationell rätt för brott mot mänskligheten på grund av miljöförstöring, exploatering av naturresurser samt fördrivning av människor. Mot denna bakgrund anser partistyrelsen att en förändring i Romstadgan inte är nödvändig.

Partistyrelsen anser att kompetensen bäst avgörs på nationell nivå samt att det är mer effektivt med nationell lagstiftning för miljöbrott.

Partistämman avslög följande motioner:

5.37.1

5.38, 5.39: Cirkulär ekonomi

5.38.1 att Sverige inför en liknande lag som i Frankrike som förbjuder företag att förstöra osålda hållbara produkter.

5.39.1 att Centerpartiet försöker föra samtal med industrin och Handelsn om etablering av liknande system där så inte redan sker.

5.39.2 att på sikt utöka till fler produktområden med Refill System.

5.39.3 att ge företagare som implementerar sådan teknik någon form av morötter incitament för att våga satsa.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter frågor som berör omställningen till ett mer cirkulärt och resurseffektivt samhälle och i synnerhet styrmedel riktade mot handeln och företag. En motionär beskriver det faktum att många företag i Sverige förstör funktionsdugliga produkter som inte har sålts istället för att söka andra sätt att återbruka eller återvinna produkten. Motionären lyfter möbel- och skobranschen specifikt samt en lag som under 2021 antagits i Frankrike som uttryckligen förbjuder företag från att förstöra funktionsdugliga produkter, något motionären vill se även i Sverige.

En motionär föreslår att den svenska dagligvaruhandeln inför ett refillsystem i vilket kunden kan ta med sig en egen tom förpackning och fylla på med bland annat flytande tvättmedel och diskmedel, vilket reducerar behovet av att tillverka och köpa en ny förpackning vid varje inköp. Motionären anför att Centerpartiet ska föra samtal med handeln om att etablera sådana system samt stärka incitamenten för företag att ta fram sådana lösningar.

Partistyrelsen anser att omställningen till ett mer resurseffektivt samhälle med fler cirkulära materialflöden är en förutsättning för att vi ska lyckas nå våra antagna klimat- och miljömål. De linjära materialflöden som vi byggt samhället kring måste brytas och beroendet av jungfruliga material behöver minska, till förmån för mer återbruk och återvunnet material. För att lyckas med detta krävs att samtliga aktörer i samhället tar ett större ansvar. Handeln och industrin behöver se över graden av resurseffektivitet i hela produktlivscykeln.

Partistyrelsen instämmer med motionären att det är ett avsevärt och onödigt miljöproblem att en del företag förstör fullt funktionsdugliga produkter som de inte har lyckats sälja, särskilt vad gäller produkter som kan lagerhållas länge, till skillnad från exempelvis livsmedel. Av den anledningen finner partistyrelsen det positivt att EU-kommissionen i sin handlingsplan för den cirkulära ekonomin deklarerat att de avser införa just ett förbud mot att förstöra osålda varor som kan lagras. Detta är en del av en stor mängd åtgärder som kommer införas för att öka produkters hållbarhet och cirkularitet. Partistyrelsen anser att Sverige bör invänta en EU-gemensam lagstiftning istället för att gå vidare med ett nationellt förbud.

Partistyrelsen anser att det behövs fler innovativa och cirkulära affärsmodeller, vilket ett refillsystem i butiken för vissa produkter är ett belysande exempel på och som kan reducera mängden förpackningar vi använder. Dock menar partistyrelsen att sådana affärsmodeller bör tas fram av marknadsaktörerna själva på en frivillig grund, utan direkt statlig inblandning. Däremot bör politiken ge handeln och företagen bästa möjliga förutsättningar för att göra så. I den nationella handlingsplanen för cirkulär ekonomi, som Centerpartiet varit med och tagit fram, presenteras en rad åtgärder som syftar till att främja innovativa affärsmodeller samt ge stöd till entreprenörer och företag som vill testa en ny och lovande affärsmodell. Det finns redan gott om positiva exempel och det är partistyrelsens förhoppning att det endast är en tidsfråga innan refillsystem får ett genomslag på den svenska marknaden.

Partistämman beslutade:

att verka för åtgärder för att företag inte ska förstöra osålda hållbara produkter.

Partistämman avslog följande motioner

5.38.1

5.39.1

5.39.2

5.39.3

5.40, 5.41, 5.42: Avfallsbrottslighet

5.40.1 att se över att kommuner som måste hantera miljöbrott, av annan förekommen part och där skadestånd utfärdats, får kompensation från staten.

5.41.1 att möjligheten att ställa krav på platsens lämplighet vid all avfalls- och masshantering införs.

5.42.1 att Centerpartiet verkar för att man inte ska kunna flytta runt avfall för att slippa källsortera det inom tre år.

5.42.2 att Centerpartiet verkar för att det ska krävas tillstånd i stället för anmälan för att få starta hantering av avfall och annat farligt material.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter frågan om brottslighet på avfallsområdet och föreslår olika åtgärder i syfte att förebygga framtida miljöbrott. En motion lyfter frågan om hur enskilda kommuner kan ersättas ekonomiskt för kostnader för sanering och återställande när verksamheten som orsakat miljöskadan gått i konkurs.

Två motioner hänvisar till den medialt uppmärksammade branden på en avfallsanläggning i Botkyrka kommun i slutet på 2020 och föreslår en förändrad och skärpt avfallslagstiftning.

Enligt lagen så är det i merparten av fall de enskilda kommunerna som bär ansvaret för att sanera och återställa förorenade områden i det fall verksamhetsutövaren som orsakat skadan inte går att identifiera eller har gått i konkurs. Ofta rör det sig om avsevärda kostnader som kan vara svåra för en liten kommun att bära. I de fall en verksamhet har tilldömts skadestånd så tillfaller detta staten, vilket motionären menar att den drabbade kommunen också ska få ta del av. I dagläget finns det redan medel som kommuner kan söka från Naturvårdsverket för just sanering och återställande, men det har framkommit att dessa medel sällan räcker eller att det är lång väntan på utbetalning.

Partistyrelsen anser att om den som har begått ett miljöbrott inte kan utkrävas ekonomiskt ansvar så ska det finnas tillräckligt med statliga medel för att ersätta kommunerna för de uppkomna kostnaderna. De senaste åren har Centerpartiet varit med och förhandlat fram utökade saneringsanslag i statsbudgeten. Partistyrelsen anser att kommunerna bör ha en aktiv och central roll i genomförandet av saneringsåtgärderna, men menar att eventuella skadestånd bör tillfalla staten som därefter kan disponera medlen till kommunerna. Brådskanse insatser ska prioriteras först. De exakta formerna för hur detta ska hanteras bör vara föremål för ett utredningsuppdrag till berörda myndigheter. Partistyrelsen instämmer därmed i motionens intentioner men menar att den föreslagna att-satsen behöver justeras något.

Partistyrelsen anser att frågor om avfallsbrottslighet bör tas på stort allvar då ofta orsakar stor miljöskada och går emot principerna om en cirkulär ekonomi. Det kan finnas berättigade skäl att se över regelverken för var avfall och schaktmassor kan lagras och hanteras och kommuner bör ha en viktig roll i den bedömningen. Som motionären lyfter så kan en viss plats vara olämplig även om verksamhetsutövaren sköter sig och uppfyller alla miljökrav. Samtidigt så kräver en mer resurseffektiv ekonomi att det finns en god tillgång på avfallsanläggningar i hela landet som kan omhänderta allt större mängder avfall i syfte att återvinna mer material och reducera onödiga förbränning. Partistyrelsen instämmer i intentionerna men anser att frågan bör utredas i syfte att klargöra vilka typer av avfall som bör omfattas av striktare krav samt vilka aktörer som bör vara delaktiga i att bedöma platsens lämplighet. Det är av vikt att balansera lokalt miljöskydd med behoven i en växande cirkulär ekonomi. Partistyrelsen föreslår därför en något justerad att-sats.

Samtidigt som avfallsbrott ska beivras så är det viktigt att skärpningar i avfallslagstiftningen inte leder till tyngre administrativa bördor för små företag och entreprenörer. En motionär föreslår begränsningar i hur länge man ska kunna lagra avfall på en plats samt att man täpper igen det befintliga kryphålet som gör att en aktör kan undvika att behöva sluthantera avfall genom att flytta det till en annan plats inom tre år. Motionären föreslår även skärpningar i ändringar i anmälnings- och tillståndsplikten som syftar till att tydliggöra vilka avfallsslag och volymer som kan hanteras genom en anmälan.

Partistyrelsen anser att skärpningar bör utredas noga och utformas så att de inte sätter käppar i hjulet för skötsamma aktörer som bidrar till mer cirkularitet och resurseffektivitet i samhället. Det kan finnas ett brottsförebyggande värde i att sätta en begränsning på hur länge avfall kan lagras på en och samma plats, men

det är viktigt att det inte förhindrar ökad rörlighet på marknaden för avfall och återvinningsbart material. Det är också av vikt att regelskärpningar inte begränsar möjligheterna att bygga upp materialbanker, det vill säga kontrollerade lager eller deponier med material och resurser som vi idag inte kan återvinna eller endast kan bearbeta i begränsad utsträckning, men som framtidens tekniska lösningar har god möjlighet att göra. Utvinningen av vissa metaller och mineraler från förbränningsaska är ett exempel. Beträffande skärpningar i anmälnings- och tillståndsplikten så kan det finnas goda skäl till att se över dagens krav och kriterier men det är viktigt att förändringar inte utesluter mindre entreprenörer och företag från marknaden eller att de åläggs oskäligt höga krav. Små aktörer utgör en viktig komponent inom svensk avfallshantering och deras möjligheter att konkurrera på goda villkor måste värnas samtidigt som avfallsbrott kan beivras.

Förändringar i avfallslagstiftningen har nyligen lagts fram och föreslås träda i kraft vid nästa årsskifte. Bland dessa förändringar återfinns åtgärder i linje med motionärens förslag ovan. Centerpartiet kommer att följa denna process noga för att kunna avgöra huruvida de föreslagna lagändringarna leder till ökade möjligheter att förebygga nya avfallsbrott i framtiden eller om det finns behov av ytterligare lagförslag eller revideringar av befintliga förslag. Partistyrelsen vill dock understryka att allt inte kan lösas genom skärpningar i lagen, det krävs också att tillsynen på avfallsområdet blir betydligt effektivare och hårdare samt att myndighetssamverkan över kommungränserna utvecklas för att kunna spåra avfallsflöden både geografiskt och över tid.

Partistämman beslutade:

att utreda hur kommuner i högre utsträckning kan ersättas för kostnader för sanering och återställande av förorenad mark till följd av miljöbrott.

att utreda möjligheten att ställa högre krav på platsens lämplighet vid avfalls- och massahantering, med beaktande till både miljöskydd och cirkularitet.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.40.1

5.41.1

5.42.1

5.42.2

5.43: Sanering av marinors förorenade mark

5.43.1 att verka för en nationell samordning av förorenad mark.

5.43.2 att marinor/båtklubbar registreras i en form som innebär att systematisk tillsyn kan genomföras.

5.43.3 att se avfall som råmaterial om det går till utvinning av sekundära metaller.

5.43.4 att verka för att återvinningsstationer utbildas till att ta hand om avfall från marin verksamhet på riktigt och säkert sätt.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter frågan om att en stor andel av landets marinor har kraftigt förorenad mark till följd av årtionden av läckage från skrapad båtbottnfärg samt tvättning av båtskrov. Det rör sig om både organiska miljögifter och miljöfarliga tungmetaller. Över tid tränger gifterna ner i marken och vid extremt kraftiga skyfall är risken omfattande att de permanent sprids ut i hav och sjöar. Samtidigt finns EU-direktiv som anger att högt satta miljökvalitetsnormer för vatten ska vara uppnådda till år 2027, med hot om omfattande böter till staten och kommunerna vid uppnådda normer. Tillsynsmyndigheterna har börjat ge förelägganden till enskilda marinor om

att sanera marken men de höga kostnaderna gör att risken för konkurser ökar och att saneringsåtgärder då uteblir helt. Motionären vill se ökad samordning och vägledning på nationell nivå för att åtgärda problemet.

Partistyrelsen anser att en giftfri miljö är en viktig prioritering, vilket kräver både proaktiva och reaktiva insatser. Centerpartiet har under lång tid verkat för att Reach, EU:s kemikalielagstiftning, ska utvecklas för att långsiktigt fasa ut miljöfarliga kemikalier och ämnen. Även nationellt har Centerpartiet drivit en offensiv kemikaliepolitik som syftat till att förbjuda farliga ämnen som tidigare förekommit i bland annat båtottenfärg. Medvetna om att det finns många historiska miljösynder runtom i landet har Centerpartiet de senaste åren varit med och förhandlat fram utökade saneringsanslag i statsbudgeten. Dessa anslag kan sökas av kommunerna för att sanera och återställa historiskt förorenad mark och vatten.

Problemet med marinorna är att dessa i huvudsak ägs av enskilda föreningar som saknar ekonomiska resurser att själva vidta åtgärder samtidigt som de inte kan ta del av statliga saneringsanslag. De marinor som har tillräckliga resurser har ofta skickat iväg den förorenade jorden på deponi, vilket endast skjuter ansvaret vidare och inte gör något åt grundproblemet. Svenska miljöinstitutet IVL bedömer att merparten av landets redan inventerade marinor är grovt förorenade, 40 till 50 procent ligger i den högsta riskklassen och 20 till 30 procent i den näst högsta. Samtidigt har 600 av 1100 marinor ännu inte inventerats färdigt och de högsta riskklasserna förväntas öka med flera hundra riskobjekt de närmaste åren. Därutöver saknas det ett nationellt register hos de berörda myndigheterna vilket gör att en samlad helhetsbild av problemet inte finns, något som i förlängningen försvårar en systematisk tillsyn och ett verkningsfullt åtgärdsarbete. Partistyrelsen instämmer i motionärens intentioner men anser att de två första att-satsernas bör omformuleras till en samlad och bredare att-sats.

Motionären lyfter också att den förorenade marken ofta innehåller värdefulla metaller och att jorden som behöver saneras bör betraktas som en resurs snarare än avfall. Partistyrelsen instämmer i detta. Inom ramen för Januariavtalet och den nationella handlingsplanen för cirkulär ekonomi medverkade Centerpartiet till att frågan om nationella end-of-waste kriterier utreddes, vilket i förlängningen kommer leda till att fler avfallsfraktioner betraktas som en resurs för ytterligare återvinning och återbruk.

Slutligen föreslår motionären att personal vid återvinningsstationer utbildas för att kunna hantera marinors avfall på ett säkrare sätt. Partistyrelsen instämmer i intentionen men anser att problemet inte handlar om utbildning utan snarare om bättre möjligheter till separat insamling av exempelvis bortsrapad båtottenfärg. Därför föreslås en justerad att-sats.

Partistämman beslutade:

att berörda myndigheter ges i uppdrag att lämna förslag på hur det nationella åtgärdsarbetet mot förorenad mark på marinor kan stärkas och effektiviseras.

att se över och stärka förutsättningarna för återvinningsstationer att omhänderta avfall från marin verksamhet.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.43.1

5.43.2

5.43.3

5.43.4

5.44: Biologisk mångfald

5.44.1 att utveckla ett system för att mäta och säkerställa bevarad eller ökad biologisk mångfald vid exploatering.

5.44.2 att ett system för att mäta och säkerställa bevarad eller ökad biologisk mångfald ska kravställas för detaljplaner vid exploatering.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen berör förlusten av ekosystemtjänster och minskande biologisk mångfald, särskilt i samband med ny exploatering när städer växer och tar ny mark i anspråk. Motionären efterlyser ett system för att mäta och säkerställa att biologisk mångfald bevaras och ökas vid ny exploatering, samt att byggplaner åtföljs av en åtgärdsplan för biologisk mångfald innan de kan godkännas. Motionären föreslår att systemet ska tillämpas på såväl infrastruktursatsningar som andra former av exploatering.

Partistyrelsen delar motionärens bild av att hotet mot den biologiska mångfalden globalt sett är akut och omfattande, och att det krävs nya perspektiv och verktyg för att bromsa och vända den negativa utvecklingen vi sett de senaste årtiondena. En stor mängd ekosystem och arter kan bevaras genom formella skyddsformer såsom naturreservat men samtidigt är det viktigt att ha i åtanke att våra storstäder och tätorter expanderar och har ett behov av att ianspråkta ny mark. Denna expansion, oavsett om det rör järnvägar, gruvor eller nya bostadskvarter, kan inte alltid matchas av att motsvarande yta sätts av för formellt skydd någon annanstans. Istället krävs det att livskraftiga ekosystem och en rik biologisk mångfald ges förutsättningar att existera och frodas parallellt med att samhället växer. Det gynnar både miljön och människors hälsa och välbefinnande.

Detta är långt ifrån någon omöjlighet. Redan idag finns exempelvis innovativa lösningar inom statsbyggnad som främjar fler gröna tak och väggar, insatser för att stärka pollinatörers förutsättningar i och kring städer, samt åtgärder för att restaurera och återställa degraderade naturområden. Många insatser utförs av offentliga aktörer men bidragen från civilsamhället och näringslivet är på framväxt. Partistyrelsen anser att detta är en positiv utveckling och vill särskilt se att kopplingen mellan näringslivet och biodiversitetsfrågan stärks och blir naturlig, precis som den blivit i frågan om klimatutsläppen. Ett nationellt creditsystem för åtgärder som stärker den biologiska mångfalden, likt EU:s system för handel med utsläppsrätter, är en möjlig och lovande väg framåt.

För ett antal år sedan presenterades betänkandet av utredningen om ekologisk kompensation (2017: 34) som föreslog åtgärder för att motverka nettoförluster av biologisk mångfald vid ny markexploatering. Även om grundansatsen var positiv så saknade den föreslagna modellen tillräckligt med flexibilitet och utrymme för innovation för att kunna inkludera privatsektorn i betydelsefull utsträckning.

Partistyrelsen ser likheter mellan motionens förslag och grundidén om ekologisk kompensation och anser att denna fråga bör bli föremål för en ny och kortare utredning som tar avstamp i den tidigare. En sådan utredning bör utforma ett system som i högre utsträckning inkluderar näringslivet utöver offentliga aktörer samt klargör den viktiga gränsdragningsfrågan om vilka nivåer av exploatering som ska åtföljas av obligatoriska kompensationsåtgärder och vad för slags åtgärder det kan röra sig om. Det bör noteras att ett sådan utredning, eller ett framtida system för ekologisk kompensation, inte ska uppfinna hjulet igen utan utgå ifrån redan antagna och etablerade definitioner och verktyg. Exempelvis bör mätmetoder för graden av biologisk mångfald vara samstämmiga med metoder och verktyg i övriga relevanta lagstiftningar och pågående processer, som till exempel skogsutredningen. Partistyrelsen föreslår en ny och något bredare att-sats som fångar andemeningen i motionens båda förslag.

Partistämman beslutade:

att verka för att införa ett effektivt system för ekologisk kompensation, som bidrar till biologisk mångfald och ekosystemtjänster vid nyexploatering.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.44.1

5.44.2

5.45, 5.46, 5.47, 5.48, 5.49, 5.50, 5.51, 5.52, 5.53: Vatten och VA

- 5.45.1 att Centerpartiet arbetar för att staten ställer ut lånegarantier för kommunala VA investeringar.
- 5.46.1 att Centerpartiet arbetar för att reningsverken kompletteras och utvecklas så läkemedelsrester kan minimeras i vårt vatten.
- 5.47.1 att Centerpartiet nationellt föreslår att regeringen ska genomföra en utredning för att ta fram nationellt lagförslag och/eller regelkrav med krav på reningssteg av råvatten i produktion till dricksvatten för att få bort framförallt läkemedelsrester men också andra skadliga ämnen.
- 5.48.1 att offentliga aktörer skall gå före och bygga vattensnålt och i sitt upphandlingsförfarande premierar ny innovativ teknik.
- 5.48.2 att Länsstyrelsernas uppdrag ändras så att tillsynsmyndigheter kan ges större utrymme att genomföra lättnader/undantag där lösningar och tekniker ses gynna målet. Målet och nyttan ska vara i fokus.
- 5.48.3 att i planprocesser tydliggöra behovet av innovativa lösningar för lokalt omhändertagande av dagvatten.
- 5.48.4 att tillståndsmyndigheter och andra offentliga aktörer för en aktiv dialog med och stöttning av såväl privata som offentliga forskningsmiljöer, både nationellt och lokalt.
- 5.48.5 att Trafikverket ska ges ett tydligt uppdrag att se till så att dammar i anslutning till vägar fyller sin funktion.
- 5.49.1 att Miljöbalken och Plan och Bygglagen moderniseras så att goda initiativ, som gynnar ett hållbart brukande av resurser, kan förverkligas.
- 5.49.2 att Länsstyrelsernas uppdrag ändras så att tillsynsmyndigheter kan ges större utrymme att genomföra lättnader/undantag där lösningar och tekniker ses gynna målet. Målet och nyttan ska vara i fokus.
- 5.49.3 att Centerpartiet både på nationell och regional nivå stöttar och bidrar till utveckling av såväl nationella som lokala forskningsmiljöer.
- 5.50.1 att Centerpartiet tar täten i frågan om att vid nybyggnation krävs flexibla lösningar vad gäller VA lösningar för att minska förbrukning av dricksvatten i VA systemen.
- 5.51.1 att Centerpartiet snarast tar initiativ till ett pilotprojekt innebärande att en lagstiftning kommer till stånd, som medför att inga nya föroreningar av vatten inom Vättern och dess upprinningsområde tillåts och att pågående föroreningar kartläggs för att därefter avvecklas enligt ambitiösa tidsplaner.
- 5.52.1 att verka för att Hydrografi i nätverk används så att man har kontroll på var vattnet rinner i Sverige.
- 5.52.2 att det nationellt anställs utbildade dykande miljöinspektörer med tekniskt kunnande kring bottenkartering.
- 5.52.3 att vad gäller Vättern som är en stor dricksvattentäkt för många kommuner så ska det lämpligen uppdras åt Sjöfartsverket/Försvaret att kartera botten för att se hur mycket krigsmaterial det har dumpats.
- 5.53.1 att Centerpartiet snarast tar nödvändiga initiativ som gör att rening av avloppsvatten och -slam blir tillräcklig och kan användas i stor skala praktiskt, så att användning av desamma på åkermark till grödor för humankonsumtion kan ske.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna behandlar en mängd olika förslag som rör en mer hållbar vattenförbrukning samt insatser för att stärka den svenska VA-infrastrukturen. De lyfter åtgärder som tar sikte på flera olika delar av den hydrologiska kedjan.

Tillgången till nästintill obegränsat med rent vatten har länge varit en självklarhet i Sverige och VA tillhör de grundläggande kommunala tjänster som kontinuerligt rankas mycket högt i undersökningar av medborgares kundnöjdhet. Centerpartiet vill att det ska förbli så även för kommande generationer i Sverige. För det behövs stora reinvesteringar i en infrastruktur som börjar bli allt mer ålderstigen, parallellt med att nya investeringar görs samt att landets VA-organisationer får en kraftfull kapacitetsuppbyggnad, särskilt på landsbygden. Partistyrelsen anser att det behövs en större mångfald av finansieringskällor och lösningar som sammantaget säkerställer att tillräckligt med kapital kan anskaffas för att erbjuda VA-tjänster av fortsatt hög kvalitet. En del

lösningar kräver lagstiftningsförändringar som till exempel höjda VA-taxor samt möjligheten för kommuner att fondera medel, men det finns också skäl att se över möjligheten till bland annat begränsade statliga investeringsstöd samt statliga lånegarantier till VA-investeringar. Partistyrelsen instämmer därmed i intentionen.

Ett omfattande problem i dagens samhälle är spridningen av läkemedelsrester i vattenmiljön. Läkemedel fyller förstås en viktig funktion men dessvärre saknar många vattenreningsverk, inte minst utanför storstäderna, reningstekniken för att eliminera alla spår av läkemedel. Parallellt med att producentansvar för läkemedel utvecklas är det av stor vikt att modern reningsteknik finns tillgänglig på vattenreningsverken, i hela landet. Partistyrelsen instämmer i motionen och anser att investeringar i VA-infrastrukturen ska gå till bland annat detta.

En motion föreslår en utredning för att skärpa regelkraven på reningsstegen i produktionen av dricksvatten för att få bort läkemedelsrester. De risker som i dagsläget finns med förorenat råvatten, som kommuner har lagt mest kraft på att åtgärda de senaste åren, är mikrobiologiska föroreningar. Många vattenverk har utvecklat sina beredningsprocesser med olika typer av membranfilter eller uv-desinfektion. Det har också genomförts flertalet forskningsprojekt och utredningar på enskilda vattenverk beträffande kemiska risker och behov av så kallade kemiska barriärer. Med undantag för PFAS, som är en väldokumenterad dricksvattenrisk, är bilden mindre tydlig kring vilka andra föroreningsrisker som det är mest angeläget att åtgärda och vilka metoder som är mest effektiva. Det nya dricksvattendirektivet kommer även att innebära krav på att fler kemiska ämnen skall övervakas i råvattnet och kopplingen mellan å ena sidan den övervakning som sker inom ramdirektivet för vatten och å andra sidan vattenverkens råvattenkontroll blir tydligare. När den utökade övervakningen av råvatten som dricksvattendirektivet innebär kommit igång kommer underlaget för prioritering av kemiska dricksvattenrisker också att förbättras. Att i dagsläget ställa krav på ytterligare reningssteg på vattenverk för andra ämnen än PFAS riskerar att leda till otillräckligt underbyggda prioriteringar, som tränger undan mer brådskande investeringar och underhåll av befintliga anläggningar. Att investera i reningssteg på vattenverken för att åtgärda råvattensorsakade risker strider också mot principen att åtgärda föroreningar så tidigt som möjligt. Principen om att det är förorenaren som ska ta ansvar innan det uppstår problem finns i EU:s vattendirektiv, som uttryckligen kräver att Sverige ska ha så effektivt skydd runt vattentäkterna att täkternas vattenkvalitet inte försämras så att det behövs mer reningsteknik i dricksvattenproduktionen. Partistyrelsen anser att det finns mer angelägna och mer omfattande problem att åtgärda på VA-området i sin helhet och kan därför inte bifalla motionen.

Frågan om att minska den onödiga vattenförbrukningen genom satsningar på ny vattensnål teknik lyfts upp. Centerpartiet driver sedan tidigare frågan om skarpare ekodesignkrav på exempelvis duschar, toaletter och blandare och vill att byggnormer uppdateras för att främja vattensnål teknik vid nybyggnation och större renoveringar av flerfamiljshus. Partistyrelsen instämmer därmed i intentionen. Samtidigt anser partistyrelsen att det offentliga bör föregå med gott exempel genom att främja vattensnål teknik i sina fastigheter samt i offentliga upphandlingar och bifaller därmed den att-satsen.

Två motioner lyfter frågan om länsstyrelsernas tillsynsuppdrag som de föreslår bör ändras i en riktning mot att ge tillstånd även för ny och innovativ teknik. I dagsläget beviljas i huvudsak endast beprövad reningsteknik vilket stänger ute potentiellt lovande framtidsinnovationer och försvårar även för de ofta mindre entreprenörer och gröna teknikutvecklare som tagit fram den nya lösningen. Partistyrelsen instämmer i intentionerna att målet och miljönyttan ska stå i fokus men föreslår en något justerad att-sats. Ur ett bredare perspektiv föreslås också att Miljöbalken samt Plan- och Bygglagen moderniseras så att nya initiativ och innovationer som gynnar en hållbar vattenförbrukning kan främjas och förverkligas. Sedan tidigare så verkar Centerpartiet för att samtidsanpassa och uppdatera tillämpliga lagar på miljö- och hållbarhetsområdet när dessa utgör ett hinder för nya tekniska lösningar och applikationer. Därmed instämmer partistyrelsens i intentionen.

Det anförs även att det behövs mer och fördjupad samverkan mellan olika myndigheter och forskningsorganisationer och lärosäten på vatten och VA-området. Partistyrelsen instämmer i detta och anser att offentliga aktörer såsom kommunernas VA-organisationer kan gynnas av mer forskningssamverkan, både lokalt och nationellt. Dock föreslås en något justerad att-sats som fångar upp intentionen.

Det föreslås att det behövs fler innovativa lösningar och tekniker för att omhänderta dagvatten samt att kommuners planprocesser bör tydliggöra detta behov. Dagvatten är regn- och smältvatten samt dräneringsvatten som leds bort från tak, gator, parkeringar och andra hårdgjorda ytor. För att inte belasta reningsverken och riskera översvämning ska vattnet som ansamlas ledas bort till separata ledningssystem och dagvattendammar. Kommuner har ansvar för att se till så att dagvatten kan ledas bort och fastighetsägare bär ansvar för dagvattnet som uppstår på den egna fastigheten. Partistyrelsen anser en hållbar dagvattenhantering är viktigt och att frågan kommer få allt större aktualitet i takt med att klimatförändringar ökar risken för översvämningar vid stora skyfall. Myndigheter på central nivå som till exempel Boverket bör fortsätta stödja kommunerna i deras arbete med en hållbar dagvattenhantering men ytterst är det kommunerna själva som avgör

vad som ska stå i planprocesserna, något som tydliggjordes i dagvattenutredningen "Vem har ansvaret?" (SOU 2017: 42). Därför föreslås avslag på motionen.

En motionär lyfter att de vägdagvattendammar som finns längs motorvägarna inte uppfyller sin funktion då deras underhåll och skötsel är otillräcklig. Det anförs att det vid kraftiga skyfall leder till höjda vattennivåer i angränsande diken och kanaler, vilket i sin tur lett till att anslutande åkerdränering inte fungerar korrekt, samt att föroreningar från biltrafiken sprids ut i naturen. Ett uppdrag till Trafikverket att se till att vägdagvattendammar underhålls bättre efterfrågas av motionären. Att säkerställa att storskalig infrastruktur som landets motorvägar kombineras med ett aktivt miljöarbete ingår redan i Trafikverkets kärnuppdrag och större byggnationer av nya motorvägar föregås av en grundlig miljökonsekvensbeskrivning. Vägdagvattendammar innehåller ofta föroreningar och därför finns regler kring hur de jordmassorna ska hanteras vid till exempel dikesrensningar. Att sköta dammarna så att de fyller sin funktion ingår i Trafikverkets löpande underhållsuppdrag, även om det kan finnas platser i landet där underhållet släpar efter. Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner men anser inte att ett nytt särskilt uppdrag till Trafikverket är motiverat.

En motion föreslår att Centerpartiet verkar för att ta fram en särskild lagstiftning för att värna och skydda Vätterns vatten. Motionären anför att Vätternvattnet används av en stor mängd kommuner idag och att fler kommer behöva få tillgång i framtiden, varför ett särskilt skydd av Vättern efterlyses i syfte att motverka nya föroreningar av sjöns vatten. Partistyrelsen delar bilden av att Sverige vattentillgångar måste skyddas och förvaltas väl. Det är av stor vikt att det finns verktyg i lagstiftningen för att kunna göra detta. I Miljöbalkens sjunde kapitel 21–22 §§ finns en möjlighet för Länsstyrelsen eller den enskilda kommunen att fastställa vattenskyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter runt dricksvattentäkter. Skyddsföreskrifterna begränsar olika verksamheter som riskerar att förorena dricksvattnet på kort eller lång sikt, till exempel täktverksamheter, hanteringen av kemikalier samt spridningen av bekämpningsmedel. Även allmänheten kan ibland beröras av skyddsföreskrifterna genom exempelvis förbud mot motorbåtstrafik på sjöar som är vattentäkter. Vättern är idag ett fastställt vattenskyddsområde. Idag måste all verksamhet som riskerar att påverka dricksvattentäkter genomgå en omfattande miljöprövning och om prövningen visar på risker så ska och kommer man heller inte få ett miljötillstånd. Partistyrelsen anser att prövningarna av nya verksamheter måste vara effektiva och förutsägbara och delar ambitionen i motionen, men ser inte att det finns särskilda skäl för en separat lagstiftning för Vätterns vatten. Därför föreslås avslag på motionen.

Frågan om att kartlägga svenska vattendrag och dricksvattentäkter lyfts upp av en motionär som föreslår att databasen Hydrografi i nätverk som tagits fram av ett antal myndigheter även bör användas i praktiken, något motionären menar inte är fallet idag. Hydrografi i nätverk är ett initiativ från Lantmäteriet och SMHI som påbörjades 2013 och färdigställdes 2017. Syftet var att bygga upp en kunskapsbas över vattenflöden i Sverige som kan bidra till arbetet med att bland annat kartlägga spridningen av föroreningar i vatten samt försurning av sjöar. De senaste åren har arbetet varit i en förvaltningsfas där databasen huvudsakligen ajourhålls enligt de inblandade myndigheterna. Partistyrelsen instämmer i att grundlig och tillförlitlig hydrografisk data är av vikt för att kunna göra väl underbyggda bedömningar i arbetet för bättre vattenkvalitet, men anser inte att partistämman bör ta beslut om hur myndigheter använder en specifik databas i sitt löpande arbete.

Motionären föreslår också att det offentliga anställer fler dykande miljöinspektörer med särskild kunskap om bottenkartering, detta i syfte att granska och kartlägga ekosystemen under ytan i olika sjöar och vattendrag i Sverige. Partistyrelsen delar motionärens bild av att bottenkartering är en viktig del av arbetet med en fungerande vattenvård och att den funktionen behöver finnas hos tillsynsmyndigheterna. Aktuell teknisk kunskap och kompetens är en förutsättning för att kunna bedriva detta arbete men partistyrelsen anser att de specifika formerna bäst avgörs av de berörda myndigheterna själva. Det kan finnas metoder och teknik som är mer ändamålsenlig och kostnadseffektiv än just dykande miljöinspektörer, varför en ny och något justerad uppsats föreslås.

Slutligen lyfter motionären behovet av att kartera Vätterns botten i syfte att undersöka hur mycket krigsmateriel som historiskt har dumpats och lämnats där, och föreslår att Försvaret och Sjöfartsverket får detta i uppdrag. Försvarsmakten har bedrivit verksamhet vid Vättern sedan andra världskriget men idag är det huvudsakligen begränsat till Karlsborgsfälten där det finns övnings- och skjutfält precis intill Vättern. Sådana övningsområden utgör en så kallad produktionsresurs som är en nödvändig förutsättning för Försvarsmakten att upprätthålla sin förmåga och de pekas också ut som ett riksintresse. De senaste årtiondena har regleringar införts som begränsar typen av material som får användas nära känsliga vattenmiljöer och regelrätt dumpning av krigsmateriel i Vättern är förbjuden sedan 1970-talet. Dock finns det risker med att gammal krigsmateriel som dumpats läcker ut gifter som kan vara mycket skadliga för både naturen och människor. Givet att Vättern är dricksvattentäkt för ett stort antal kommuner anser partistyrelsen att det finns ett värde i att undersöka omfattningen och riskerna med det historiskt dumpade avfallet. Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) har de senaste åren genomfört studier för att

undersöka spridningen av dumpat krigsmaterial i Östersjön och det är i första hand HaV som har ansvar för liknande undersökningar. Ett bra kunskapsunderlag är också en förutsättning för eventuella saneringsåtgärder i framtiden. Partistyrelsen instämmer därmed i motionens ambitioner men förslår en justerad att-sats.

En motion lyfter frågan om att öka användningen av renat avloppsvatten och -slam på

åkermark där växter odlas för humankonsumtion och efterlyser politiska initiativ och forskningsåtgärder som styr i den riktningen. Att sprida avloppsslam i gödslingssyfte på åkermark är förknippat med risker såväl som vinster. Även om uppströmsarbetet, det vill säga åtgärder för att minimera eller stoppa miljögifter och skräp redan vid källan så att det aldrig hamnar i vattnet, samt tekniken på vattenreningsverken har intensifierats och utvecklats det senaste årtiondet så förekommer det fortfarande rester av bland annat läkemedel, mikroplaster och tungmetaller i vattnet och slammet från avloppen.

Med hänsyn till förekomsten av miljö- och hälsofarliga ämnen i avloppsslam samt att det inte har funnits rekommenderade gränsvärden för alla potentiellt skadliga ämnen, så har frågan om spridning varit omdebatterad under lång tid. Samtidigt är det viktigt att hålla målen om ett mer cirkulärt samhälle i beaktande. Avloppsslam innehåller stora mängder kväve och fosfor, vilket behövs i jordbruket, men som idag tillverkas på ett klimatbelastande och linjärt sätt. Fosfor listas dessutom som ett kritiskt råmaterial av EU-kommissionen då produktionen huvudsakligen sker i en handfull länder utanför EU samtidigt som efterfrågan fortsätter stiga inom EU. Att öka återvinningen av fosfor är ett mål för såväl hela EU som Sverige. Sedan tidigare driver Centerpartiet också på för ett nationellt etappmål för återföring av fosfor.

I början på förra året så presenterades betänkandet Hållbar slamhantering (SOU 2020: 3). I den så slogs det fast att mer fosfor behöver återvinnas än idag för att minska Sveriges importberoende samt att ta viktiga steg mot ett mer cirkulärt och resurseffektivt samhälle. Utredningen lade fram ett par alternativa lösningar varav det ena är införa ett totalförbud mot spridning av avloppsslam, med undantag för renat slam av god kvalitet. Ett återvinningskrav på minst 60 procent av den fosfor som finns i avloppsslammet föreslogs också. Idag finns metoder som tagits fram av svenska företag för att rena slam till en mycket hög reningsnivå och tekniska landvinningar sker kontinuerligt. På sikt kan denna teknik också bli en viktig exportvara för Sverige. Genom det frivilliga systemet för kvalitetssäkring av avloppsslam, Revaq, finns dessutom verktygen för att säkerställa att gränsvärden för farliga ämnen inte överskrids. Partistyrelsen delar motionärens bild av att kretsloppen bör stärkas och att det finns en god potential i att betrakta dagens reningsverk som resursverk.

Dock är det av mycket stor vikt att återföring av näringsämnen till jordbruket kan ske utan att farliga ämnen sprids och rekommenderade högsta gränsvärden behöver noggrant analyseras och följas upp kontinuerligt. Partistyrelsen instämmer i intentionen men ser inte ett behov för Centerpartiet att på egen hand gå fram med ytterligare förslag för slamspridning på åkermark, utöver de som redan har presenterats i utredningen och som väntas i en proposition under 2021.

Partistämman beslutade:

att verka för att innovativ och ny reningsteknik ska kunna användas på mindre vattenreningsverk.

att främja mer samverkan mellan myndigheter och forskningsorganisationer samt lärosäten kring modern vatten- och VA-teknik.

att god teknisk kunskap och kompetens om bottenkartering finns hos de berörda myndigheterna.

att Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) får i uppdrag att tillsammans med andra berörda myndigheter undersöka spridningen av historiskt dumpat krigsmateriel i bland annat Vättern.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

5.48.1 att offentliga aktörer skall gå före och bygga vattensnålt och i sitt upphandlingsförfarande premierar ny innovativ teknik.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.45.1

5.46.1

5.48.2

5.48.4

5.48.5

5.49.1

5.49.2

5.49.3

5.50.1

5.52.1

5.52.2

5.52.3

5.53.1

Partistämman avslag följande motioner:

5.47.1

5.48.3

5.51.1

Klimat och energi

5.54: Hållbart byggande

5.54.1 att aktivt arbeta för att snabba på Sveriges utveckling till ett fossilfritt samhälle.

5.54.2 att prioritera arbetet med långsiktigt hållbart byggande.

5.54.3 att anamma begreppet Grön Stadsby och verka för byggande av bostadsområden enligt det konceptet i hela landet.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären framställer vikten av att bygga, bo och leva med lågt klimatavtryck. I Växjö har man tagit fram ett koncept för att uppnå detta mål som benämns Grön Stadsby. Här premieras lokal el i kombination med energilagring i vätgas eller batterier med insatser för ökad motståndskraft och klimatanpassning. Motionären

lyfter vikten av ökat samarbete för att påskynda den teknikutveckling som möjliggör övergången ett fossilfritt samhälle.

Partistyrelsen instämmer i motionens ambition och vill understryka att det i Centerpartiets klimatpolitik är centralt att aktivt arbeta för att fasa ut de fossila källorna och ersätta dessa med hållbara, biobaserade och förnybara alternativ. Detta är vi drivande för inom en rad områden, inklusive bostadspolitiken. Det är viktigt att hållbarhet premieras redan från början, eftersom en stor del av ett byggprojekts miljöpåverkan sker redan innan någon flyttar in. Ett avgörande steg på vägen, där Centerpartiet varit aktiva i framtagandet, är införandet av klimatdeklarationer för byggande.

Centerpartiet välkomnar att kommuner använder ett livscykelperspektiv i valet av byggnadslösningar. Bostäder ska både vara en plats för människor att leva sina liv, men hållbara, energieffektiva bostäder är samtidigt en förutsättning för minskade utsläpp och för att vi ska nå Sveriges mål om fossilfrihet till 2045. Våra bostäder ska också tillhandahålla den infrastruktur som behövs för klimatsmarta transporter, såsom laddpunkter, och bostäderna måste byggas för att vara motståndskraftiga mot ett klimat i förändring. Partistyrelsen instämmer därför i att hållbart byggande är och ska vara en prioriterad fråga.

Teknikutvecklingen för hållbart byggande går i dag snabbt och klimatfrågan driver på utvecklingen. För Centerpartiet är det en självklarhet att Sverige ska vara världsledande när det gäller klimatsmart byggande. Att nyttja den gröna tekniken som möjliggör ett hållbart bostadsbyggande och boende är av yttersta vikt. Centerpartiet är därför drivande för att det ska bli enklare att investera i grön teknik, och har bland annat initierat det gröna avdraget. Vi har också sett till att vi ska ta fram en nationell vätgasstrategi, breddat industrilivet för att inkludera satsningar på vätgas, och vi har arbetat för en slagkraftig elektrifieringsstrategi som bland annat skulle inkludera infrastrukturlösningar.

Hållbar bebyggelse såsom konceptet Grön Stadsby bör uppmuntras, och den nationella nivån har ansvar för att skapa förutsättningar, anpassa nationella regelverk och utveckla tekniska standarder som möjliggör liknande satsningar. Däremot är det viktigt att valet av tekniska lösningar kan anpassas till de behov och förutsättningar som råder på den enskilda platsen. Kommuner ska ha möjlighet att satsa på spjutspetsprojekt eller testa nya tekniker, men det är viktigt att vi inte låser fast oss i enskilda tekniska lösningar, när teknikutvecklingen är ständigt pågående. Partistyrelsen väljer därför att föreslå avslag avseende ambitionen om att Grön Stadsby ska bli norm i hela landet, men uppmuntrar andemeningen om förbättrat hållbart byggande till fullo.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.54.1

5.54.2

Partistämman avlog följande motioner:

5.54.3

5.55: Fotosyntes

5.55.1 att Centerpartiets klimatpolitik ska grundas på fotosyntesen.

5.55.2 att hårdare krav ska ställas på koldioxidinlagring i samhällsplaneringen.

5.55.3 att forskningsanslagen för att utveckla användningen av ved som råvara kraftigt utökas.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären presenterar forskning som visat att fotosyntesen är nyckeln till hållbar tillväxt. Forskningen har kommit fram till att växande träd är en viktig kolsänka som medför lokala ekosystemtjänster, samt att biomassan kan ersätta fossila källor med biobaserade alternativ. Motionären argumenterar för att vi bör förlänga tiden som biomassan agerar kolsänka, att samhällsplaneringen ska premiera förnybara material samt att vi bör använda

styrmedel såsom offentlig upphandling för att premiera biobaserad energi. Motionären lyfter också landsbygden som en viktig del av lösningen på denna omställning mot ökad hållbarhet.

För Centerpartiet är det naturligt att arbetet för minskat fossilberoende, minskad klimat- och miljöpåverkan går hand i hand med och mer biobaserade förnybara material och förnybar energi. Det hänger också samman med Centerpartiets mål om ett kretsloppssamhälle med slutna system och tillvaratagande av resurser. Satsningar på bioekonomin gynnar de gröna näringar som sitter på viktiga lösningar för att nå Sveriges klimatmål, och landsbygden kan på samma gång bli vinnare på omställningen.

Det som kallas för 'nature-based solutions', lösningar som grundar sig på naturens egna processer, kommer att vara ett av flera verktyg för att bromsa den globala uppvärmningen. Dessa lösningar lyfts inte minst i EU-kommissionens miljö- och klimathandlingsplan "den Gröna Given" som en av flera metoder för att minska utsläppen och stärka den biologiska mångfalden. Partistyrelsen bedömer däremot inte att Centerpartiets klimatpolitik kan förlita sig uteslutande på 'nature-based solutions' eller fotosyntesen för att lösa klimatkrisen. FN:s klimatpanel IPCC konstaterar att vi både kommer behöva minska befintliga utsläpp, öka kolinlagringen i växande träd och mark och plocka bort utsläpp från atmosfären genom minusutsläppsteknik. En politik som grundar sig på fotosyntesen kommer därför inte vara tillräcklig för att nå Sveriges klimatmål eller åtaganden i Parisavtalet och partistyrelsen väljer därför att avslå förslaget.

Upptaget av koldioxid i skog och mark räknas inte heller in i de territoriella utsläppen, de behandlas separat på grund av de föränderliga processerna som kan vara svåra att mäta. Det viktiga är därför att titta på markanvändningen i sin helhet. Ökad koldioxidinlagring kan räknas som en kompletterande åtgärd till klimatmålet till 2045. Vi anser därför att det lokalt ska finnas möjlighet att anta högre mål om koldioxidinlagring i skog och mark, om det finns förutsättningar för det, men det får inte bli en tvingande åtgärd. Eftersom brukande av mark och skog kan bidra till att minska utsläppen om de ersätter fossila insatsvaror, ser vi inte att ökade krav på koldioxidinlagring har den klimatstyrande effekt som avses, därför väljer partistyrelsen att avslå förslaget.

Centerpartiet har varit med och drivit igenom flera viktiga satsningar för forskning på ökad användning av biomassa. I energiforskningspropositionen som ska antas i år anges bioenergin som ett centralt fokusområde. Centerpartiet har också fått igenom en riktad satsning till RISE, för att ytterligare utveckla bioekonomin och främja innovationer från biobaserade råvaror. Partistyrelsen ställer sig inte bakom att öka forskningsanslagen för att öka användningen av just ved som råvara, eftersom vi vill premiera användning av restprodukter från skogsbruket, och förespråkar därför en bredare ansats.

Partistämman avslög följande motioner:

5.55.1

5.55.2

5.55.3

5.56: Torv som fossilt bränsle

5.56.1 att Centerpartiet verkar för att torv ska klassas som ett fossilt bränsle.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären framställer att torv klassas som fossilt bränsle i en rad instanser, men beklagar att torv samtidigt får figurera i elcertifikatsystemet. Motionären argumenterar för att vi måste fasa ut alla fossila subventioner och att torv ska klassas som fossilt i samtliga instanser och lagstiftningar, eftersom torv ger upphov till klimatpåverkande utsläpp.

En grundläggande aspekt av Centerpartiets klimatpolitik är att vi ska fasa ut de fossila källorna och ersätta dessa med hållbara alternativ. Vad som däremot ska räknas som en fossil källa bör bedömas på teknisk grund av experter, och ska inte vara föremål för politisk inblandning. Naturvårdsverket, EU:s system för handel med utsläppsrätter och FN:s klimatpanel IPCC har samtliga klassat torven som ett fossilt bränsle. Energitorv omfattas därmed av kravet på utsläppsrätter.

Kraftvärmeverk som använder torv i elproduktion är däremot berättigade elcertifikat. Anledningen till detta är att torv i kraftvärmeverk sameldas med biomassa, och att alternativet skulle leda till högre utsläpp. Elcertifikatsystemet infördes för att öka andelen förnybar energi på ett kostnadseffektivt sätt. Men eftersom de förnybara kraftslagen inte längre bedöms vara i behov av stödpolitik har Centerpartiet varit med och beslutat om ett lagförslag som innebär att elcertifikatsystemet avslutas år 2035, och att ett stoppdatum för godkännande av anläggningar inom systemet sätts till den 31 december 2021.

Torvanvändningen utgör idag mindre än en procent av den totala energitillförseln i Sverige och uttaget av energitorv motsvarade under 2019 inte mer än en tredjedel av nittioalets nivåer. Mot bakgrund av den pågående utfasningen av elcertifikatsystemet, och mot den redan minskade användningen av torv som energikälla i Sverige anser inte partistyrelsen att ytterligare åtgärder behövs och väljer därför att avslå motionen.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner

5.56.1

5.57, 5.58: Konvertering av bilar

5.57.1 att regelverket för att konvertera till el eller elhybrid förnyas och förenklas.

5.57.2 att även alla fordon oavsett ålder ska kunna konverteras till el/elhybrid.

5.57.3 att konverterade fordon får behålla sin årsmodell, särskilt viktigt vid veteranfordon.

5.57.4 att det ska räcka med ny registreringsbesiktning om ombyggnad har gjorts med godkänd konverteringssats eller godkänd byggbeskrivning.

5.57.5 att alla fordon oavsett årsmodell får konverteras till el eller el-hybriddrift.

5.57.6 att grönt avdrag även får ges för konvertering av förbränningsmotordrivet fordon till el/el hybrid.

5.57.7 att grönt avdrag kan ges för inköp av konverteringkit till el eller elhybriddrift.

5.58.1 att effektbegränsningen 10kW/100kg tjänstevikt tas bort.

5.58.2 att det alltid ska vara tillåtet att konvertera till nyare motorer (även annan typ av motor) med bättre miljöprestanda oavsett årsmodell om konverteringen möjliggör att biodrivmedel används i stället för fossilbränsle.

5.58.3 att det alltid ska vara tillåtet att konvertera till nyare motorer (även motor med annan typ av drivmedel) med bättre miljöprestanda för veteranfordon.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna efterfrågar tydligare regler och bättre incitament för konvertering av bilar med förbränningsmotor till el- eller hybriddrift samt till mer miljövänligare motorer. Motionärerna menar att regelverket är förlegat och att uppdatering behövs för att uppmuntra fler aktörer att konvertera befintliga fordon. Det efterfrågas också att miljöaspekterna av en konvertering bättre ska kunna tillgodoräknas.

Partistyrelsen ser att en stor del av den svenska fordonsparken kommer att behöva bytas ut för att utgöras av fordon med bättre miljö- och klimatprestanda, för att nå transportsektorns utsläppsminskning mål till 2030. Centerpartiet har därför genomfört en rad åtgärder för att uppmuntra till bilar med låga utsläpp vid nybilsköp, såsom ett skärpt bonus-malus system och klimatdeklaration av nya bilar. Konvertering av befintliga fordon till miljövänligare drift kan också bli en viktig del för att minska befintliga bilars utsläpp och därför har Centerpartiet inom ramen för budgetpropositionen förhandlat ett konverteringsstöd som uppgår till 20 miljoner kronor för år 2022-2023. Partistyrelsen instämmer också i att konvertering till miljövänligare drift bör ingå i det gröna avdraget.

Partistyrelsen instämmer vidare i att regelverket för att konvertera till el- eller hybriddrift bör förenklas. Vi anser också att det i högre grad bör vara upp till bilägaren att besluta om vilken teknik denne anser bäst för bilen, förutsatt att ägaren kan presentera underlag för att de krav som ställs vid registreringsbesiktningen är uppfyllda. Partistyrelsen vill uppmärksamma motionärerna på att det idag inte finns några regler avseende bilens ålder eller årsmodell som hindrar från att konvertera till miljövänligare drift, el- eller hybriddrift, men att de tekniska kraven kan skilja sig åt. Bilen behåller också sin årsmodell efter registreringsbesiktningen.

Enligt transportstyrelsen räcker det med en registreringsbesiktning, förutsatt att de tekniska kraven är uppfyllda. Det som idag kan vara svårt för en enskild som byggd om sin bil, är att få fram det underlag som krävs vid besiktningen. Transportstyrelsen har redan ett pågående arbete som syftar till att förbättra informationen om vilka uppgifter som behöver lämnas vid registreringsbesiktningen. Arbete pågår också med att ta fram riktlinjer för att möjliggöra ett enklare besiktningsförfarande och typgodkännande av konverteringskit till etanol- och eldrift. När det kommer till effektbegränsningar finns dessa för att driften ska anpassas mot resten av bilen så att exempelvis bromsar fungerar som de ska, partistyrelsen anser inte att ändringar av liknande krav ska vara föremål för politisk inblandning utan ska fattas av experter som kan göra en bedömning som garanterar säker framdrift.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.57.1

5.57.2

5.57.3

5.57.4

5.57.5

5.57.6

5.57.7

5.58.2

5.58.3

Partistämman avslog följande motioner:

5.58.1

5.59, 5.60, 5.61: Övergivna bilar

5.59.1 att revidering och förtydligande av lagen om hantering och flyttning av fordon utefter vägar och allmänna platser ska vara enklare och snabbare.

5.60.1 att ett nationellt system som stimulerar till omhändertagande av äldre fordon i syfte att motverka övergivna skrotbilar utarbetas.

5.61.1 att det skapas ett nationellt regelverk som möjliggör för markägare och kommuner att hantera problemet med skrotade och övergivna fordon

5.61.2 att privata markägare och kommunerna kan erhålla ersättning då bilägaren inte står för kostnaderna.

5.61.3 att en nationell skrotningspremie införs för gamla bilar.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna förespråkar fler åtgärder för ett bättre och snabbare omhändertagande av övergivna fordon. Argument som lyfts är bland annat stärkt äganderätt för markägare och förbättrad miljöhänsyn. Det framställs en problematik om att bilar som inte ser fallfärdiga ut när de överges hinner bli det tills det att de tas om hand, eftersom arbetet med att bortföra övergivna bilar går långsamt. Man menar att det saknas regler för markägare att agera, att övergivna bilar kan utgöra hinder för exempelvis snöröjning, och att de förfular området.

Precis som motionärerna påpekar är det den som producerat bilen som har ansvar för att skrota bilen, alltsedan skrotningspremien avskaffades. Att lämna bilen till skrotning är sedermera gratis, däremot sker frakt till skrot till självkostnadspris. Enligt nuvarande regler ska det också finnas mottagningsplatser inom fem mils avstånd, med undantag för glesbygdsområden. Trots detta förekommer det fortfarande att ägaren överger sin bil på annans mark eller i vägrenen.

Centerpartiet instämmer i att det är oacceptabelt att bilar överges, att arbetet med att bortföra fordonet går för långsamt och att fler åtgärder behövs, såsom föreslagna revideringar och förtydligar av lagen. I Malmö 2017 fattade stämman beslut om att återinföra skrotningspremien. En skrotningspremie skapar, liksom motionärerna efterfrågar, ytterligare incitament att bortföra bilen liksom incitament att förnya fordonsparken till bilar med mer utsläppsnål teknik. Partistyrelsen instämmer därmed med motionärernas bedömning om att fler regler eller regelförtydligande behövs på nationell nivå, och Centerpartiet är drivande för detta utefter tidigare stämmobeslut.

Utöver att utgöra en tråkig syn i landskapsbilden består bilen också av komponenter som är skadliga för miljön. För minska miljöskadan, och för att stärka äganderätten för markägare beslutade stämman i Karlstad år 2019 att dagens regelverk ska ses över. Centerpartiet vill också se över reglerna för att komma åt problemet med så kallade bilmålvakter. En bilmålvakt är registrerad som ägare till ett fordon, men är inte fordonets verkliga ägare. Detta fenomen kan särskilt försvåra ansvarsutkrävning när det kommer till övergivna fordon.

Centerpartiet har inom ramen för arbetet med den nationella handlingsplanen för cirkulär ekonomi förhandlat fram mål och åtgärder för förbättrad insamling av skrotbilar (3.4.1), samt resurser inom ramen för budgetpropositionen för 2021 som kan användas för omhändertagande av övergivna och uttjänta fordon som utgör en risk för miljön. Dessa medel kan ansökas av kommunerna. Likaså finns det i strategin mål om bättre hantering av uttjänta bilar (3.6.7), som stipulerar att Sverige ska vara pådrivande inom ramen för översynen av EU-direktivet om uttjänta fordon, för att direktivet ska få högre krav på återvinning, design för återanvändning och ökad cirkularitet. Partistyrelsen kommer att följa effekten av dessa mål och se om ytterligare insatser behövs för att förbättra arbetet med omhändertagandet av övergivna fordon i linje med motionernas intentioner.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.59.1

5.60.1

5.61.1

5.61.2

5.61.3

5.62, 5.63: Matsvinn

5.62.1 att Centerpartiets riksdags landsting och kommungrupperna verkar och påverka med de tillgängliga medlen att statliga, kommunala och landstings institutioner upphör med denna form av svinn.

5.62.2 att motionen antas i sin helhet.

5.62.3 att åtgärder vidtagas för att minska denna form av slöseri på de gemensamma skattemedlen och på miljön.

5.63.1 att matbutiker i Sverige förbjuds att slänga ätbar mat och i stället ge den till behövande. Lagstiftningen ska göras med gällande lagstiftning i Frankrike som förebild.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna förespråkar förbättrat arbete för minskat matsvinn i Sverige, med hänvisning till att matsvinn medför en onödig belastning på miljön och innebär stora ekonomiska förluster. En motionär menar att det är särskilt viktigt att arbeta för minskat matsvinn i offentlig sektor. En annan motionär lyfter det franska exemplet, där man infört förbud mot att slänga mat. Istället ska maten doneras till de behövande och böter kan utfärdas vid försummelse.

Naturvårdsverket konstaterar att livsmedelsproduktion har påverkan på såväl klimat och miljö, det påverkar den biologiska mångfalden, förbrukar stora mängder vatten och bidrar till såväl försurning som övergödning. På en global skala kan man se att en tredjedel av all mat som produceras kastas årligen vilket innebär ekonomiska förluster om runt 940 miljarder dollar årligen. Den mat som slängs skulle kunna ätas av 3 miljarder människor. Om det globala matsvinnet skulle vara ett land skulle det vara världens tredje största utsläppare av växthusgaser efter Kina och USA.

Regeringen beslutade i juni 2020 om två etappmål för matsvinn. Dels ska matsvinnet minska så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från 2020 till 2025, dels ska andelen av livsmedelsproduktionen som når butik och konsument öka till 2025. I EU har medlemsstaterna åtagit sig att uppfylla målet för hållbar utveckling (12.3) i Agenda 2030, om att halvera matavfallet per capita till år 2030. På EU-nivå har man också infört rapporteringskrav för matsvinn.

Partistyrelsen vill uppmärksamma alla de fantastiska insatser som redan görs idag på den lokala nivån, även om än mer behöver göras, såväl i Sverige som internationellt. Däremot anser partistyrelsen inte att det är konstruktivt att peka ut en aktör som särskilt angelägen, eftersom alla aktörer i kedjan måste arbeta med att förebygga matsvinn för att arbetet ska bli framgångsrikt. Matsvinn uppstår av många olika orsaker och det krävs därför en stor variation av åtgärder inom samtliga delar av livsmedelskedjan. Den absolut största delen uppkommer i hushållen, därför har Centerpartiet länge varit drivande för att ändra "bäst-före-märkningen" till "minst-hållbar-till", för att tydliggöra att maten ofta är ätbar efter utgångsdatum. Centerpartiet anser också att det ska vara obligatoriskt för fler aktörer att börja mäta sitt matavfall och anta reduktionsmål, men att åtgärderna kan formuleras så att det lämpar sig för den egna verksamheten.

Mycket svinnad mat går idag till biogas eller foder, men enligt den internationella avfallshierarkin (FAO) är det bättre för ekonomi, miljö och klimat om mat som produceras för humankonsumtion i högre grad äts upp av människor. Även EU:s resurshierarki stipulerar att livsmedel i första hand ska användas som mat till människor och i andra hand som foder eller upparbetas till icke-livsmedelsprodukter. Partistyrelsen bedömer dock inte att ett förbud mot att slänga mat är vägen framåt. En anledning till detta är att det saknas en tydlig definition av vad som räknas som ätbar mat eller icke-ätbar mat. Dessutom finns det idag inte de logistiska förutsättningar som skulle krävas för att omhänderta all den mat som skulle andrahandsorteras.

Centerpartiet har i arbetet med den nya lagen om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter drivit att fler företag ska omfattas av regler när det ska vara otillåtet att skicka tillbaka osålda produkter till leverantören, om de inte har varit felaktiga. Dessa regler kan bidra till att minska matsvinnet. Vi vill också se över reglerna för moms på livsmedel avsedda för donation. Kommissionen har tydliggjort att donationer av varor är momspliktigt, men medlemsstaterna lämnas att själva avgöra hur varorna ska värderas. Gränsdragningen vad gäller att fastställa när någonting inte längre är lämpligt att säljas i verksamheten specificeras inte i den svenska implementeringen. Detta bidrar till stor osäkerhet för företag som vill skänka varor, vilket leder till att företag hellre avstår från att donera än att riskera bryta mot reglerna. Centerpartiet anser att det finns ett stort värde i att förtydliga i lagen så att livsmedel som saknar kommersiellt värde ska undantas moms vid matdonationer. Partistyrelsen yrkar därför avslag till denna motion till förmån för ett fortsatt arbete med att förenkla reglerna för matdonationer.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.62.1

5.62.3

Partistämman avslag följande motioner:

5.63.1

5.64, 5.65: Kryptovalutor

5.64.1 att vi verkar för en energiklassificering av Kryptovalutor så att gränsvärden kan sättas

5.64.2 att vi verkar mot Kryptovalutors allt för höga energianvändning.

5.64.3 att Centerpartiet verkar mot Kryptovalutors alltför höga energianvändning, t.ex. genom att införa en energiklassificering på EU-nivå så att gränsvärden kan sättas.

5.64.4 att Centerpartiet verkar för att energiskatteundantaget för serverhallar avskaffas.

5.65.1 att verka för att (till exempel via beskattning) minska förbrukningen av elkraft för att producera kryptovalutor.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna lyfter det faktum att kryptovalutor kräver en stor mängd energi för att genereras, vilket kan bidra med stora miljö- och klimatavtryck. En motionär lyfter det faktum att vår el behöver användas mer effektivt, bland annat på grund av med den pågående elektrifieringen. Vidare föreslås en energiklassificering av kryptovalutor, för att stoppa de valutor som har en mycket hög energikonsumtion.

För att generera nya kryptovalutor behövs beräkningskraft. Svårighetsgraden ökar successivt och därmed ökar också behovet av beräkningskraft exponentiellt. Processen för att generera eller bryta kryptovalutor kan därför vara väldigt energikrävande. Många företag som bryter kryptovalutor väljer att etablera sig i Sverige tack vare de gynnsamma förhållanden som finns här.

Sverige har en stabil elförsörjning, vi har låga elpriser och låga utsläpp från elenergiproduktionen. Vårt kalla klimat minskar också behovet att kyla ner utrustningen, vilket sparar energi. Dessutom har datorhallar, liksom tillverkningsindustrin, sedan 2017 rätt till sänkt energiskatt.

Ur ett globalt klimatperspektiv är det positivt att datorhallar väljer att etablera sig i Sverige, eftersom vår elproduktion har låga utsläpp i internationell jämförelse. Samtidigt innebär det en påfrestning på energisystemet när energikrävande processer eller industrier etablerar sig.

Partistyrelsen instämmer i att vi behöver använda vår elenergi på ett smart och effektivt sätt, och att verktyg som energiklassificering och energiskatt bör vara drivande för att få till stånd energieffektiviseringar. Samtidigt ser vi inte att det bör införas särskild beskattning av enskilda sektorer eller aktiviteter. Partistyrelsen ser heller inte tillräckligt fog för en utvärdering av nedsättningen av energiskatt för serverhallar i dagsläget.

Anledningen är att en förändring i den nationella beskattningen i detta fall inte skulle förmå driva igenom en energieffektivisering med tanke på kryptovalutornas process. Partistyrelsen bedömer vidare inte att krav på energiklassificering, varken på nationell eller på EU-nivå, skulle förmå stoppa kryptovalutor eller vara pådrivande för en minskad elanvändning. Att införa liknande åtgärder riskerar istället att öka de globala utsläppen, om datorhallar som följd flyttar till länder som har en högre andel fossila källor i sin elproduktion. Därför föreslår partistyrelsen att avslå motionernas förslag.

Partistämman avslag följande motioner:

5.64.1

5.64.2

5.64.3

5.64.4

5.65.1

5.66, 5.67, 5.68, 5.69, 5.70: Solenergi

5.66.1 att privatpersoner ska få producera mer solenergi än vad som går åt till den egna konsumtionen och som kan säljas till andra konsumenter.

5.67.1 att Skatteverket förenklar sitt redovisningskrav till att endast gälla redovisning för organisationens elproduktionsabonnemang vid beräkning av energiskatt för lokalt producerad elektricitet, så länge kravet på redovisning av energiskatt för egenproducerad el kvarstår.

5.68.1 att microproducent tas bort. Ingen energiskatt på solel.

5.68.2 att skatt istället läggs på överföring. Högre skatt om det är till andra, lägre om det är till egen förbrukning bakom annan elmätare.

5.68.3 att företag enskilda och ab, kommuner, regioner kan summera ihop sin förbrukning till en pott oavsett om förbrukningen sker bakom olika mätare på olika fastigheter.

5.68.4 att det skapas möjlighet till solekonomiska föreningar "solekoförening" tex mellan företag i koncern, näring och privat bostad, grannar, partner med lägenhet den andra med hus osv. Administreras via enkelportal hos skatteverk för eventuell förmånsbesk.

5.69.1 att avvikande takfärg inte ska vara skäl att avvisa solanläggning.

5.70.1 att ta bort kravet på att vara nettokonsument för microproducenter.

5.70.2 att skattereduktionen inte slopas, utan minskas till 30 öre per producerad kWh över det som nettoförbrukas hos en microproducent upp till sammanlagt 30 000 kWh/år.

5.70.3 att produktionssäkringar upp till 63A installeras fritt av nätägaren och är avgiftsfria för microproducenter.

5.70.4 att tillskapa en utvecklingsfond för utveckling av teknik för energilagring.

5.70.5 att man som microproducent kan ha anläggningar motsvarande 69 kilowatt inmatning utan att betala inmatningsavgift.

Partistyrelsens yttrande:

Avsikten i motionerna är att förenkla reglerna för installation och användning av solceller för en bred skara aktörer, och därmed öka andelen solenergi i systemet. Motionerna belyser den förnybara solenergis förmåga att fasa ut andelen fossil energi.

I Sverige finns det goda förutsättningar för ett helt förnybart energisystem. Trots detta utgör solenergin i Sverige fortsatt en relativt liten del av den totala installerade effekten. På partistämman i Falun antogs ett beslut om att Centerpartiet ska arbeta för en planeringsram till år 2030 om 4 TWh solel. År 2019 uppgick den installerade effekten från nätanslutna solcellsanläggningar i Sverige till 698 MW. Energimyndigheten menar att det finns förutsättning för solelen att utgöra mellan 5–10 procent av Sveriges totala elanvändning år 2040.

För att nå målet om ett hundra procent förnybart energisystem, och för att öka andelen solenergi i systemet, arbetar Centerpartiet aktivt för att undanröja de hinder som sätter käppar i hjulet för utvecklingen. Dagens regler har inte följt med utvecklingen på marknaden och den stora efterfrågan på solceller som växer runt om i landet. Vi tycker att det måste bli enklare att göra rätt. Med minskat krångel kan fler människor bidra till produktionen av förnybar energi och ta makten över sin egen energiförsörjning.

Centerpartiet har i Januariavtalet drivit igenom att det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk, vilket inkluderar solceller. Centerpartiet har bland annat inom nuvarande budgetsamarbete

varit med och höjt gränsen för att ta ut energiskatt på egenproducerad el från 5.29 kW till 500 kW. Centerpartiets position är däremot att skattebefrielsen för solenergi som produceras för eget bruk bör gälla oavsett anläggningens topp effekt. Att till fullo avskaffa energiskatten för egenanvändning skulle gynna utbyggnaden av solcellsanläggningar och uppmuntra till installation vid optimala lägen. Däremot anser partistyrelsen inte att Centerpartiet bör vara drivande för att avskaffa energiskatten för all solcell, då det kan snedvrída konkurrensen.

Skatteverket begär in det som de enligt lagstiftning behöver för att säkerställa att rätt skatt betalas. Genom slopat krav på skatt för egenanvänd solcell skulle också redovisningskraven förenklas. Partistyrelsen instämmer med motionären att skatteredovisningen ska vara så enkel som möjligt. Partistyrelsen vill också uppmärksamma att det redan idag är möjlig att producera mer än vad som används för eget bruk, och sälja denna vidare till andra konsumenter. Partistyrelsen instämmer också i att avvikande takfärg i regel inte ska vara anledning för avslag till att bygga solceller. Centerpartiet arbetar redan för att solceller inte ska vara föremål för bygglov, med undantag för k- och q-märkta fastigheter.

Det finns också möjlighet att dela elnätsabonnemang med andra, då beräknas skattereduktionen per anslutningspunkt. Partistyrelsen delar ambitionen att det ska vara möjligt att skapa solekonomiska föreningar, men anser att detta kan göras på frivilligbasis och behöver inte föranleda förändrad administration hos Skatteverket. Däremot har partistyrelsen svårt att se hur det ska vara möjligt att sammanräkna solcell producerad av en privatperson med solcell producerad av en näringsfastighet, eftersom skattelagstiftningen är uppbyggd kring att skatt från näringsverksamhet och skatt från tjänst är åtskilda, vilket är en ordning vi försvarar.

Centerpartiet arbetar däremot exempelvis för att det ska vara möjligt att till exempel installera solceller på sommarstugan, och använda elen till lägenheten i stan, utan att elen blir belagd med energiskatt. Det ska även gälla inom samma fastighetsbolag om elen används till egen förbrukning mellan olika fastigheter och inte säljs vidare till ett elbolag.

Enligt ellagen ska en mikroproducent inte betala avgift för inmatningsabonnemang. Detta gäller dock endast om producenten är nettokonsument. Är du å andra sidan nettoproducent kan nätägaren ta en årlig avgift för inmatningsabonnemanget. Detta bidrar till att solceller inte byggs för högsta möjliga effekt, utan att anläggningen istället planeras för att hållas under gränsen. Partistyrelsen instämmer med motionären om att en lagändring behövs, och Centerpartiet står bakom det förslag som redovisas i utredning SOU 2018:76, som föreslår att gränsen för vad som ska räknas som mikroproduktion justeras uppåt. Den nya gränsen föreslås till en säkring om 100 ampere, vilket motsvarar att topp effekt inte får överstiga 68 kW. Centerpartiet arbetar aktivt för att öka lönsamheten för mikroproducenter. Däremot anser partistyrelsen att kostnaden av säkringsabonnemang kan ske i avtal med nätägaren och ska inte vara föremål för politiska beslut.

Partistyrelsen instämmer i att lagring av energi kommer att spela en allt viktigare roll i energisystemet för att tillvarata den väderberoende energiproduktionen. För att göra det enklare för privatpersoner att installera energilagring för eget bruk har Centerpartiet infört det gröna avdraget. Tanken är bland annat att det ska göra det lättare för privatpersoner att dra nytta av sina solcellsanläggningar. Centerpartiet driver också att resurser inom ramen för industriklivet ska gå till projekt som syftar till att lagra den förnybara energin i batterier eller vätgas.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

5.69.1 att avvikande takfärg, samt byggnadsintegrerade solcellsinstallationer inte skall vara skäl att avvisa solcellsanläggning.

5.70.5 att man som mikroproducent kan ha anläggningar motsvarande 69 kilowatt inmatning utan att betala inmatningsavgift.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.66.1

5.67.1

5.68.3

5.70.1

5.70.4

Partistämman avskog följande motioner:

5.68.1

5.68.2

5.68.4

5.70.2

5.70.3

5.71: Vattenkraft

5.71.1 att Centerpartiet i riksdagen verkar för att utrivningarna stoppas och att det istället skapas förutsättningar för upprustning istället och om så krävs laxtrappor m.m. byggs vid sidan av.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären argumenterar för restaurering av dammar istället för utrivning. Motionären lyfter det stora kulturvärde som finns i gamla kvarn- och kraftverksdammar i Sverige, samt att utrivning kan skapa problem för intilliggande fastigheter. Vidare lyfter motionären vikten av den småskaliga energiframställningen.

Vattendammar har funnits under lång tid i Sverige och en stor del av Sveriges vattendrag har vid någon tidpunkt nyttjats på något vis. Centerpartiet sätter ett högt värde i den förnybara vattenkraften, såväl den storskaliga som den småskaliga. Vattenkraften är en viktig reglerbar kraftkälla som möjliggör en övergång till ett hundra procent förnybart energisystem. I dammar och vattenmagasin går det att lagra energi och producera el när det behövs som mest. Den småskaliga och decentraliserade vattenkraften är en viktig lokal kraftkälla. Det är därför angeläget att regelverk och prövningsprocesser, inte minst för den småskaliga vattenkraften, utformas på ett sätt där miljönytta och kostnader vägs mot varandra, samt att hänsyn tas till såväl äganderätt och kulturhistoriska värden.

Vattenkraften kan samtidigt ha en stor påverkan för den lokala miljön. Inte minst kan turbinerna störa vandrande fisk. Om fisken på grund av störningar i miljön förhindras att vandra kan det påverka såväl fiskpopulationen som fiskens tillväxt. Vid de dammar som försetts med fiskvägar, antingen tekniska (laxtrappor) eller naturlika (omlöp) kan fisk ofta ta sig förbi.

För att balansera vattenkraftens nytta i förhållande till dess miljöpåverkan såg Centerpartiet inom ramen för Energiöverenskommelsen till att inkludera tydliga skrivningar om att prövningssystemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträlvade miljönyttan. Vidare finns en överenskommelse med vattenkraftbranschen där de stora anläggningarna ska bidra till finansieringen att genomföra nödvändiga miljöförbättringar i små anläggningar genom skapandet av en fond. Ofta är de små vattenkraftverken belägna där det tidigare fanns kvarnar och har funnits på platsen i hundratals år. De är då också en viktig del av kulturmiljön. I energiöverenskommelsen har Centerpartiet sett till att skydda dessa kulturhistoriska dammar, så att de kan få stöd för att göra miljöåtgärder vid behov.

Från 2019 infördes vidare regeländringar som innebär att samtliga vattenkraftverk ska prövas mot kraven i miljöbalken. Syftet är att våra vattenkraftverk och regleringsdammar ska få moderna miljövillkor som ska

balansera största möjliga nytta för vattenmiljön med en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. I prop. 2017/18:243, som Centerpartiet varit med och förhandlat, förordas att verksamheter i första hand ska få villkorade tillstånd i de fall man kan konstatera negativa miljökonsekvenser, där krav på fiskvandring, minimitappning och anpassade flöden kan ställas. Bedömningar kommer ske på enskild basis.

Slutligen har Centerpartiet varit drivande för att ge Havs- och vattenmyndigheten ett uppdrag att utifrån befintliga kunskapsunderlag tillhandahålla en kunskapsammansättning över vattenkraftdammars och andra dammars för- och nackdelar för naturvård och biologisk mångfald, samt dammarnas potential att minska risken för erosion, övergödning och översvämning. Vi ser att en sådan sammansättning kan bli viktig i framtida rättsprocesser, för att också styrka dammarnas positiva miljöegenskaper. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 1 oktober 2021.

Partistyrelsen instämmer i motionärens intentioner om att villkorade krav, såsom laxtrappor, i första hand ska ställas till förmån för utrivningar. Centerpartiet har redan genomfört detta i lag som refereras till ovan. Vi kommer fortsatt att följa implementeringen för att se till att lagstiftningen genomförs på det sätt som var avsett.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

5.71.1 att Centerpartiet i riksdagen verkar för att utrivningarna stoppas och att det istället skapas förutsättningar för upprustning istället och om så krävs laxtrappor m.m. byggs vid sidan av.

5.72: Effektreserv

5.72.1 att Centerpartiet initierar och tar ledningen i processen för att skapa framtidens gröna el-utvecklingsprogram som, i enlighet med ovanstående beskrivning, tryggar en tillräcklig och klimatvänlig effektreserv i vårt elsystem.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären påtalar att Sveriges effektreserv behöver bli mer klimatvänlig. Motionen lyfter också vikten av att elektrifiera fordonsflottan, och att denna utveckling behöver kompletteras med satsning på energilagring i vätgas. Motionären vill se att Vänerns vattenmagasin tillvaratas för att producera mer el genom att bygga en vattenkraftstunnel.

Sverige är idag nettoexportör av el och totalt på årsbasis har vi ett elöverskott. Detta betyder däremot inte att det finns tillräckligt med el vid varje givet ögonblick under året. Vid extrema situationer såsom en lång period med minusgrader kan det uppstå situationer då elförbrukningen tillfälligt ser ut att överstiga elproduktionen och möjligheterna att importera el.

När våra befintliga resurser inte räcker till har Svenska kraftnät en effektreserv till förfogande. Effektreserven består av avtal med aktörer på elmarknaden som antingen kan bidra med ytterligare produktion, alternativt avtal mot elanvändare som syftar till att minska förbrukningen. Lagen om effektreserven gäller fram till den 16 mars 2025 därefter väntas mer marknadsbaserade lösningar.

I förordningen om effektreserven (2016: 423) finns en rad lagstadgade krav, som att den ska finnas tillgänglig mellan 16 november och 15 mars och krav på dess storlek. Miljökraven i förordningen stipulerar att förnybara källor ska premieras i den mån krav på tillgänglighet, uthållighet och kostnadseffektivitet är uppfyllda. Om det inte är möjligt att upphandla förnybar effekt ska produktionsanläggningens miljökrav beaktas. De väderberoende förnybara källorna kan till sin natur ha svårt att nå upp till kraven, men i kombination med energilagring i vätgas och batterier förbättras tillgängligheten. Partistyrelsen instämmer i motionärens intentioner om att vi behöver trygga en klimatvänlig effektreserv, och Centerpartiet är öppna för skärpta miljökrav i takt med att miljötekniken utvecklas.

Vidare ingår Karlshamnsverket i Svenska kraftnäts effektreserv. Problemet är att Karlshamnsverket idag eldar med fossila källor som tjockolja eller kol, vilket bidrar till att öka utsläppen vid de tillfälle verket behöver startas upp. Centerpartiet driver sedan länge att Karlshamnsverket bör övergå till att elda med biogas eller bioolja. Partistyrelsen avser fortsatt arbeta för att vår effektreserv ska bli mer klimatvänlig.

Vad gäller det nämnda projektet anser partistyrelsen att det varken är staten eller politiska partier som ska fatta liknande beslut. Vi anser att beslut ska tas så nära de människor som berörs som möjligt, och att det därför ska vara föremål för bestämmande av berörda kommuner och länsstyrelsen tillsammans med eventuella investerare.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

5.72.1

5.73: Ersätt blanka elledningar med inplastade

5.73.1 att lagstifta om att tvinga elnätsägarna att ersätta blanka elledningar med inplastade.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären argumenterar för att en högre andel av nätavgifterna ska gå till att stärka elnätet och inte till vinst för elbolagen. Motionären förespråkar att elbolagen ska investera för att ersätta blanka linor med isolerade linor, för att minska risken för strömvabrott.

Genom att isolera ledningar med ett plasthölje kan näten rustas för att tåla utmanande situationer som kan uppstå vid exempelvis storm eller ett kraftigt snöfall. Ett annat alternativ för detta syfte är att gräva ner ledningarna. Centerpartiet instämmer i motionärens föresats om att en större del av elnätsavgiften bör gå till investeringar för att rusta elnäten. Att investera för att framtidssäkra våra elnät behövs nu mer än någonsin, inte minst i samband med ett väntat ökat elbehov och den pågående elektrifieringen av samhället. Centerpartiet har därför varit med och förhandlat för att stärka incitamenten för elnätsföretagen att göra investeringar som ökar kapaciteten i elnätet.

Partistyrelsen tycker, likt motionären, att det är viktigt att elnätsägarna och elbolagen arbetar för att förbättra leveranssäkerheten. Centerpartiet är drivande för att ellagen ska ses över och vill i samband med detta undersöka om avbrottsersättningen bör höjas. Det skulle stärka incitamenten för elnätsbolagen att öka investeringar för att stormsäkra näten. Centerpartiet tar dock inte ställning till vilka enskilda tekniker som ska användas för detta mål och yrkar därför avslag till motionen.

Partistämman avslög följande motioner:

5.73.1

1.2, 1.3, 1.4, 1.5: Kolsänkor

1.2.1 att stämman sänder denna motion vidare till berörda riksdagsledamöter för Centerpartiet.

1.2.2 att partistämman föreslår att den erkända standarden European Biochar Certificate skall nyttjas officiellt i Sverige för att verifiera hållbar produktion och kolstabilitet.

1.2.3 att partistämman beslutar att Centerpartiet driver frågan att biokol skall ges en subvention motsvarande aktuell koldioxidskatt till de lantbrukare som använder biokol i sin åkermark.

1.3.1 att en ersättning införs för att lagra in kol i form av biokol.

1.3.2 att koldioxidskatten eller en koldioxidavgift finansierar inlagringen av kolet.

1.3.3 att energiskatten slopas och att koldioxidavgiften eller koldioxidskatten istället höjs.

1.3.4 att miljöskattepengar generellt används för att lösa de miljöproblem som beskattas.

1.4.1 att en utredning om möjlig skogsåterbäring kan utformas till skogsägare, där grön skatteväxling ligger till grund och bindandet av koldioxid ska ge kostnadsersättning i dess proportion, så som motionens intention anger.

1.4.2 att utredningen om skogsåterbäringen enligt ovanstående förslag utreder olika typer av alternativa återbäringsformer, så som olika typer av skatteåterbäring, avdrag på deklarationen så som ex RUT/ROT och implementerar detta förslag som utredningen finner lämplig.

1.5.1 att vi verkar för ett system där de klimattjänster markägare utför, ingår som negativa utsläppsrätter i det europeiska utsläppshandelsystemet.

1.5.2 alternativ, att vi verkar för ett system där minusutsläppen kan prissättas och komma skogsägare till del för att bevara och utveckla de naturliga koldioxidsänkande ekosystemen.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna argumenterar för att det inte kommer att räcka med att enbart sänka utsläppen för att stoppa den globala uppvärmningen, utan menar att vi också behöver generera negativa utsläpp och öka kolinlagringen. Motionärerna presenterar två metoder som kan öka kolinlagringen, med skogen som kolsänka eller med hjälp av biokol. Incitament för ökad lönsamhet vid kolinlagring i skog och biokol anses nödvändigt. En motionär lyfter också vikten av att använda intäkterna från miljöskatter till miljö- och klimatfrämjande insatser, såsom biokol.

Partistyrelsen instämmer i motionärernas bedömning om att utsläppsminskningar inte ensamt kommer att räcka för att klimatmålen ska nås. Vi måste också upprätthålla vår befintliga kolsänka och därutöver ta bort utsläpp från atmosfären och generera negativa utsläpp, även kallat minusutsläpp. Exempel på tekniker för minusutsläpp är biokol, eller metoder där koldioxiden fångas in direkt från luften alternativt koldioxidinlagring från biobaserade källor (bio-CCS). Sverige har goda förutsättningar för minusutsläpp eftersom vi använder en stor andel biobaserade källor i form av skogs- och jordbruksprodukter.

Biokol framställs från organiska restmaterial och kan användas som energikälla, till jordförbättring och som kolsänka. Initiativet för kvalitetsgranskning av biokol, European Biochar Certificate (EBC), strävar efter att säkerställa miljö- och klimatsmart biokol ur ett livscykelperspektiv. Partistyrelsen välkomnar den ökande användningen av biokol som klimatåtgärd och som jordförbättringsinsats. Vi instämmer också i att det kan behövas kriterier för att garantera biokolets hållbarhet. De frivilliga initiativ som finns ska uppmuntras, men Centerpartiet anser att en eventuell gemensam kvalitetsstandard för biokolets hållbarhet i första hand bör utvecklas på EU-nivå.

Partistyrelsen instämmer i att subventioner till de aktörer som genererar minusutsläpp genom tillverkning av biokol ska införas. Vi ser samtidigt att minusutsläppens samhällsfördelar är större än den nationella nivån, därför anser vi att värdet av nyttan i första hand ska sättas på EU-nivå. Centerpartiet är drivande för att de som skapar minusutsläpp också ska tjäna på det, i paritet med den samhällsnytta som genereras. Vi vill att ekonomiskt stöd ska ges till minusutsläppstekniken inom ramen för nuvarande system med handeln med utsläppsrätter (EU ETS). Centerpartiet anser också att det är viktigt att säkra tillräcklig finansiering på EU-nivå för att utveckla minusutsläppstekniken. Därför föreslår vi att minst 25 procent av innovationsfonden, EU:s finansieringsprogram för innovativ koldioxidsnål teknik, ska öronmärkas för detta mål.

Tills det att styrmedel finns på plats på EU nivå är det dock viktigt att utveckla politiken på den nationella nivån. Centerpartiet har varit med och utsett Energimyndigheten till nationellt centrum för koldioxidinfångning och lagring. I denna roll har Energimyndigheten fått i uppdrag att lämna förslag på utformning av driftstöd för bio-CCS. Centerpartiet har vid utformandet av detta uppdrag varit pådrivande för att negativa utsläpp med hjälp av biokol ska inkluderas.

Det finns därtill redan idag inom ramen för nuvarande stödssystem möjlighet att få stöd för tillverkning av biokol. Exempelvis har det genom EU-fonder som förvaltas av Tillväxtverket, såsom "omställningsfonden" och den "gröna fonden", investerats i företag som utvecklar biokol. Även Naturvårdsverket har beviljat medel till installation av biokolreaktor genom Klimatklivet. Partistyrelsen instämmer att vi behöver ytterligare resurser för att finansiera omställningen. Däremot är det praxis att inte öronmärka enskilda poster i budgeten till särskilda ändamål, en princip som Centerpartiet stödjer. Vi står istället bakom den pågående gröna skatteväxlingen, där miljöskatter växlas mot minskad skatt på jobb och företagande. Partistyrelsen föreslår därför avslag till förslaget om att koldioxidskatten ska öronmärkas för att finansiera styrmedel för ökad kolinlagring.

Centerpartiet presenterar förslag, inom ramen för stämmoprogrammet En stark grön ekonomi med fler företag att alla nedsättningar som i dag finns av koldioxidskatten bör fasas ut, så att alla branscher betalar fullt ut för

sina utsläpp, utan att det innebär ett ökat kostnadstryck för företagen. Partistyrelsen anser däremot inte att Centerpartiet ska vara drivande för att fasa ut energiskatten, eller höja koldioxidskatten, i nuläget. Partistyrelsen yrkar därför avslag till detta förslag.

Skogen är en oerhört viktig resurs i svensk klimatpolitik, både som kolsänka och för materialsubstitution för att minska beroendet av fossila källor. Tack vare ägarnas långsiktiga ansvarstagande är den svenska skogen välmående, växande och binder årligen tiotals miljoner ton koldioxid. Centerpartiets målbild är en brukad och växande skog med 20 procent i tillväxt till år 2050, vilket innebär en ökad koldioxidinbindning. Ett aktivt skogsbruk är enligt vetenskapen det bästa sättet att upprätthålla en växande kolsänka långsiktigt.

För att möta kommande klimathot behöver skogsnäringen få rätt förutsättningar, där stärkt äganderätt är en central princip. Att utforma stödsystem till skogsägaren för den kolsänkan som skogen genererar är däremot enligt nuvarande klimatlagstiftnings logik och tillgängliga data inte möjligt. Skogens utsläpp och upptag räknas visserligen in i Sveriges territoriella utsläpp. Sektorn redovisas under skogsbruk och annan markanvändning (LULUCF).

Anledningen till att skogssektorn behandlas separat från andra sektorer är på grund av de föränderliga processerna, där en kategori vid ett tillfälle kan innebära ett upptag, för att vid nästa tillfälle innebära ett utsläpp. Det viktiga är därför att titta på markanvändningen i sin helhet. Det finns därför inte heller någon data för kolupptaget på en avgränsad yta, som är en förutsättning för att stöd ska kunna utformas. Vi vill inte heller hamna en politik som likt jordbrukspolitiken är överreglerad och är stödberoende. Dessa processer är därtill väldigt svåra att mäta, med stora inneboende osäkerheter.

I Sverige har vi en definition av hållbart skogsbruk som Centerpartiet står bakom. Partistyrelsen bedömer att det finns goda förutsättningar inom ramen för denna definition att förena ett aktivt skogsbruk samtidigt som kolsänkan upprätthålls eller stärks. Dessutom anser inte partistyrelsen att vi bör skapa nya incitament för att låta skogen stå, det är genom det aktiva skogsbruket som vi kan ersätta fossila produkter med biobaserade alternativ, som kommer bli otroligt viktigt de kommande åren. Dessutom finns det andra praktiska svårigheter, som står utanför markägarens kontroll, såsom skogsbränder eller angrepp. Partistyrelsen vill inte heller förespråka en politik där skogens upptag och utsläpp skulle kunna ingå i systemet för handel med utsläppsätter (EU ETS).

Skogens kolsänka behandlas i ett annat regelverk, eftersom utsläpp och upptag förändras under processer som har betydligt längre tidshorisonter än de sektorer som ingår i EU ETS, där utsläppen beräknas årligen. Det vore heller inte gynnsamt för skogsägaren, som skulle behöva köpa utsläppsätter vid avverkning. Detsamma gäller förslaget att få återbäring för kolsänkan inom ramen för den gröna skatteväxlingen. Den gröna skatteväxlingen är ett kostnadsneutralt system, där skatter på miljöbelastande produkter eller tjänster växlas mot minskad skatt på arbete. Att genomföra presenterade förslag skulle därmed troligen leda till ökade kostnader för de flesta skogsägare. Partistyrelsen väljer därför att avslå motionerna.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet är drivande för att de aktörer som genererar minusutsläpp ska få ersättning i förhållande till den samhällsnytta som skapas och tillverkare av biokol ska omfattas av detta.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.2.3

1.3.1

Partistämman avslög följande motioner:

1.2.2

1.3.2

1.3.3

1.3.4

1.4.1

1.4.2

1.5.1

1.5.2

1.6: Prioritera miljö- och klimatfrågor

1.6.1 att klimatfrågor prioriteras före andra frågor.

1.6.2 att kraftfullt verka för en övergång till ett samhälle som enbart använder förnyelsebar energi.

1.6.3 att verka för uppbyggnad av infrastruktur med grön produktion och distribution av vätgas och tankställen för vätgasdrivna fordon.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären redogör för Centerpartiets långa historia att driva miljö- och klimatfrågorna i svensk politik. Motionären presenterar också det faktum att den globala uppvärmningen och vårt fossilberoende är en av vår tids viktigaste frågor. Mot bakgrund av detta, samt det ökande intresset för frågorna, önskar motionären att Centerpartiet arbetar mer aktivt med frågorna och sätter dem högst på agendan.

Centerpartiet har i över 100 år arbetat för förbättrad hållbarhet och miljöfrågorna har alltid haft en central roll i vårt parti. Centerpartiet la den första miljömotionen i Sveriges riksdag, och var det första partiet som tog fram ett riktigt miljöprogram. Idag behövs mer än någonsin krafter som med tydligt ledarskap pekar ut riktningen för minskade utsläpp, färre skadliga kemikalier och cirkulära kretslopp. För Centerpartiet måste det arbetet bedrivas både i Sverige, EU och internationellt. Centerpartiet är på alla nivåer drivande för stärkta miljö- och klimatmål och har varit med och genomfört en rad viktiga lagstiftningar, men det går alltid att göra mer.

I Europaparlamentet har Centerpartiet arbetat för att den princip som kallas "do-no-harm" ska införas och få genomslag. Principen innebär att lagstiftning inom samtliga politikområden måste vara förenliga med EU:s miljö- och klimatmål. Vidare i Klimathandlingsplanen, som Centerpartiet varit med och förhandlat, finns en liknande princip som stipulerar att klimatpolitiken ska integreras i alla relevanta politikområden. Det innebär att hänsyn till klimatmålen måste tas inom samtliga politikområden där det är relevant. Partistyrelsen instämmer i motionärens intentioner att miljö- och klimatfrågorna ska vara prioriterade, och att vi fortsatt ska vara en drivande kraft i svensk politik för att se till att frågorna står högt upp på agendan. Samtidigt finns det andra frågor som är viktiga för vårt samhälle och för människors vardag som inte för den sakens skull får bli bortprioriterade. Partistyrelsen föreslår därför avslag till förslaget att klimatfrågorna ska prioriteras före andra frågor, men avser fortsatt vara drivande för att prioritera miljö- och klimatfrågorna högt i kombination med att säkerställa att ingen lagstiftning får motverka efterlevnaden av miljö- och klimatmålen.

Partistyrelsen instämmer också i intentionerna om att vi ska verka för ett hållbart energisystem som tillvaratar Sveriges naturresurser och använder hundra procent förnybar energi senast 2040. Centerpartiet arbetar aktivt för att genomföra detta mål.

Vidare instämmer partistyrelsen i att vätgas och vätgasteknologi kommer bli en allt viktigare del av vårt framtida energisystem. Centerpartiet har varit drivande för att en nationell vätgasstrategi ska tas fram.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.6.2

1.6.3

Partistämman avslög följande motioner:

1.6.1

1.7: Klimatmotion

1.7.1 att Centerpartiet verkar för att alla offentliga verksamheter, inklusive pensionsfonder, divesterar - det vill säga avvecklar alla sina tillgångar - ur företag som verkar i fossilbranschen senast 2024.

1.7.2 att Centerpartiet verkar för att alla utsläpp av växthusgaser, oavsett källa, ska beskattas likvärdigt baserat på deras uppvärmningseffekt mätt i koldioxidekvivalenter.

1.7.3 att Centerpartiet verkar för att undantag och avdrag på miljöskatteområdet avskaffas till förmån för ett enhetligt system för beskattning av utsläpp. Fortsatt ska dock förnybara bränslen kunna undantas från utsläppsbeskattning.

1.7.4 att Centerpartiet verkar för att alla intäkter från miljöskatter matchas med minst lika stora investeringar i klimatåtgärder och grön omställning.

1.7.5 att Centerpartiet tar ställning emot subventioner av bränsle för inrikesflyg.

1.7.6 att Centerpartiet verkar för inrättandet av en internationell miljödomstol där stater som bryter mot internationella miljöavtal som de ratificerat kan dömas för detta.

1.7.7 att Centerpartiet verkar för inrättandet av en global överenskommelse där de ingående länderna förbinder sig att införa en gemensam modell för beskattning av växthusgaser, och som utformas så att förutsättningar skapas för att nå målet om maximalt 2 graders uppvärmning.

1.7.8 att Centerpartiet verkar för att införa en tydligare och enklare nationell märkning av miljöfarliga plaster, samt en nationell återvinningsmärkning på plast och papp.

1.7.9 att Centerpartiet verkar för införande av ett nationellt pantsystem för konserverburkar och plastpåsar.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen pläderar för att 2020 bör bli klimatets decennium och att ekonomiska styrmedel är ett av de viktigaste politiska verktygen. Motionen belyser vikten av att fasa ut investeringar och subventioner till det fossila. Motionen lyfter vidare att Centerpartiet bör verka för inrättandet av en internationell miljödomstol där stater som bryter mot internationella miljöavtal ska kunna dömas. Slutligen argumenterar motionen för behovet av en ökad materialåtervinning, och yrkar på ett nationellt pantsystem för konserverburkar och plastpåsar.

Partistyrelsen delar motionärens problembeskrivning om att offentliga investeringar ska bidra till att nå våra klimatmål. Centerpartiet är därför aktivt drivande för att det svenska pensionskapitalet ska klimatsäkras genom långsiktigt hållbar förvaltning. Likaså att det ska vara lätt för offentliga och privata aktörer att ta hållbara beslut utifrån tydliga märkningar och hållbarhetscertifieringar. Partistyrelsen konstaterar att arbetet med att ta fram gemensamma definitioner och kriterier för hållbara investeringar är under utveckling. Bland annat är EU:s nya taxonomi ännu inte färdigpresenterad och implementerad i lagstiftning. Det viktiga arbetet med att avveckla tillgångar i ohållbara verksamheter bör ta hänsyn till dessa internationella standarder under utveckling. Att föregå denna process riskerar också att ge skattebetalarna lägre avkastning. Partistyrelsen föreslår mot bakgrund av detta en egen att-sats som strävar efter en snabb avveckling av offentliga verksamheters tillgångar i fossila aktiviteter, som samtidigt inte riskerar att ge pensionssparandet lägre avkastning, och som kan ta kommande hållbarhetskriterier i beaktning.

Vidare förespråkar motionen att samtliga växthusgaspåverkande utsläpp ska beskattas likvärdigt. Koldioxid, metan och lustgas räknas till de viktigaste växthusgasutsläppen. Alla växthusgaser bidrar till den globala uppvärmningen men på olika sätt. För att jämföra de olika gaserna med varandra beräknas dess klimatpåverkan i koldioxidekvivalenter. Förbränning av fossila bränslen leder till stora utsläpp av koldioxid, vilket är den största bidragande faktorn till den globala uppvärmningen. Jordbruket bidrar till utsläpp av metan exempelvis från idisslarnas fodermätning och stallgödsel, samt lustgas, som bland annat bildas när kväve omvandlas i marken eller vid tillverkning av konstgödselkväve.

När vi beräknar och rapporterar de nationella utsläppen räknas samtliga utsläpp som bidrar till den globala uppvärmningen. Däremot är koldioxidskatten begränsad till fossila bränslen i nivå med dess utsläpp av koldioxid vid förbränning. Förbränning av biobränslen leder också till koldioxidutsläpp. Men eftersom nya träd som binder in koldioxid planteras efter avverkning räknas dessa i klimatrapporteringen till noll, och biobränslen beläggs

heller inte med koldioxidskatt. Även det svenska jordbruket är undantagen koldioxidskatt, eftersom det skulle innebära stora konkurrensnackdelar jämfört med andra EU länder.

Om vi skulle inkludera alla klimatpåverkande utsläpp i koldioxidskatten finns det en stor risk att det skulle drabba framförallt jordbrukssektorn hårt. Det skulle också kunna få den oönskade konsekvensen att antalet betande djur minskar, vilket skulle ha en negativ påverkan på den biologiska mångfalden. Svenskt jordbruk har redan låga utsläpp jämfört med andra länder och att upprätthålla och stärka dess konkurrenskraft är viktigt. Därför kan det behövas andra åtgärder än beskattning för att minska utsläppen i jordbrukssektorn. Den nya gemensamma jordbrukspolitik (CAP) är under förhandling, och Centerpartiet står bakom att 30 procent av stöden ska riktas mot klimatsatsningar. Partistyrelsen ser också ett värde i att formulera koldioxidskatten på ett enkelt sätt, för att minska den administrativa bördan. Mot bakgrund av ovanstående anser partistyrelsen inte i nuläget att koldioxidskatten bör ändras till en skatt som omfattar alla växthusgaspåverkande utsläpp, men avser fortsatt arbeta hårt för att samtliga växthusgasutsläpp ska minska genom andra former av styrmedel.

Partistyrelsen anser att skattesystemet på ett principiellt plan behöver reformeras, där enhetlighet, transparens och rättssäkerhet är viktiga ledstjärnor. Eventuella utfasningar av avdrag behöver dock betraktas ur ett större perspektiv, där effekterna behöver sättas in i global kontext. Svenska företag rankas idag generellt högt vid internationella jämförelser av hållbarhet, och hållbarhetsfrågor är för många företag en integrerad del av affärsmodellen. Att svenska företag är ledande med stark internationell konkurrenskraft är viktigt för det globala miljö- och klimatarbetet. All förändring av avdrag måste därför ta hänsyn till svenska företags konkurrenskraft och deras möjlighet att bidra till att uppnå målen i Parisavtalet. Partistyrelsen anser det viktigt att vi steg för steg kan förändra avdrag så att det styr mot klimatmålen. Ett exempel på detta är reseavdraget som, förutom att ta större hänsyn till villkoren på landsbygden, behöver ha en tydligare miljöstyrande utformning. Partistyrelsen instämmer följaktligen i att vi behöver ökade resurser för att finansiera omställningen. Däremot är det praxis att inte öronmärka enskilda poster i budgeten till särskilda ändamål, vilket Centerpartiet stödjer. Centerpartiet står istället bakom den pågående gröna skatteväxlingen, där miljöskatter växlas mot minskad skatt på jobb och företagande. Dessutom är målet med flera miljöskatter att produkten eller tjänsten som beskattas ska minska eller helt försvinna, därför är det som motionären själva nämner, en obeständig intäktsram. Partistyrelsen föreslår därför avslag på förslaget om att våra miljöskatter ska matchas med lika stora miljöstatsningar, men ämnar arbeta för ökad finansiering av omställningen.

Flyget är i Sverige befriat från både energi- och koldioxidskatt. EU:s energiskattedirektiv rekommenderar skattebefrielser till kommersiell luftfart, med hänvisning till internationella regler, för att upprätthålla konkurrenskraften för transportslaget. Att ta bort skattebefrielsen skulle påverka inrikesflygets konkurrenskraft väsentligt, emedan utsläppsminskningen skulle vara begränsad. Centerpartiet har istället varit drivande för obligatorisk inblandning av biodrivmedel i flyget, som trädde i kraft den 1 juli 2021. Centerpartiet har också arbetat för att växla den nuvarande biljettskatten mot en bränsleskatt på nationella resor i syfte att bättre prissätta flygets utsläpp.

Att flyget ingår i EU ETS är också viktigt, och Centerpartiet vill fasa ut den fria tilldelningen av utsläppsrätter. Vi kommer vid översyn av energiskattedirektivet arbeta för att se över rekommendationer för flyget, för att även dessa transportslag i högre grad ska bära kostnaderna för sina utsläpp. Flygets klimatpåverkan är en global fråga. Därför är det viktigt att också arbeta internationellt för att minska utsläppen. Centerpartiet anser att Sverige bör vara drivande för att de delar av Chicagokonventionen som begränsar effektiva ekonomiska styrmedel för internationella klimatutsläpp från flyg bör revideras. Partistyrelsen instämmer i intentionerna om att vi ska fasa ut de fossila subventionerna på sikt, däremot behöver en utfasning av skattebefrielse för flygbränsle ske koordinerat med ändringar i regelverken på internationell och EU-nivå.

Partistyrelsen delar problembilden av att många länder inte bidrar eller uppfyller de åtaganden som de har skrivit under på i internationella avtal. I detta sammanhang är det dock viktigt att skilja på juridiskt bindande avtal och de avtal som ett land ingår med frivilliga åtaganden. I det tidigare fallet så reglerar avtalet eller konventionen i de allra flesta fall vad som händer om en part bryter mot avtalets regler. I vissa fall finns det en särskild rättsinstans upprättad för ett avtals specifika område men det är också möjligt för Europadomstolen (när det rör EU:s medlemsstater) samt den internationella brottmålsdomstolen (ICC) att ta upp avtalsbrott. Det bör påpekas att även Internationella domstolen (ICJ) samt Permanenta skiljedomstolen (PCA) tar upp fall som rör miljön men endast i tvister mellan två eller flera stater. I det senare fallet, när länder ingår avtal med frivilliga åtaganden, finns inte motsvarande funktion. Samtidigt som det kan ses som problematiskt så är risken stor att många länder annars skulle ställa sig helt utanför avtalet. Andra, mjukare former av internationella påtryckningar kan då vara mer effektivt än rättsliga åtgärder.

Partistyrelsen anser att frågan om efterlevnad av internationella miljöavtal bäst regleras direkt i det berörda avtalets utformning och ser gärna att fler miljöavtal och konventioner justeras för göra dem rättsligt bindande. Vilken domstol eller instans som har rätt att ta upp regelbrott bör avgöras från avtal till avtal och partistyrelsen anser inte att en överordnad internationell miljödomstol är rätt väg att gå och kan därmed inte bifalla att-satsen.

I sammanhanget bör det också noteras att ICC meddelade 2016 att det kommer att börja ta upp fall som rör förstörelse av livsmiljöer för både människor och djur- och växtlivet. Det var en tydlig signal från ICC att gapet mellan lagstiftning och förstörelse av livsmiljöer är för stort. ICC utvidgar inte sin jurisdiktion till att omfatta nya brott utan specificerar sin tolkning att även brott som innebär miljöförstöring kan utgöra ett brott mot mänskligheten, samt sin ambition att prioritera dessa fall. Det sänder en mycket viktig signal att både stater och privata företag kan åtalas för grova miljöbrott som sker både nationellt och internationellt.

Centerpartiet har länge förespråkat ett globalt pris på koldioxid. Det är det mest effektiva verktyget för att minska de globala utsläppen och eliminera all risk för koldioxidläckage. Hittills har de politiska förutsättningarna inte funnits. Det betyder inte att vi ska sluta kämpa för att det ska bli verklighet. Centerpartiet stödjer tills vidare införandet av en koldioxidjusteringsmekanism vid EU:s yttre gränser. Det betyder att de länder som exporterar till den inre marknaden får betala ett pris för de koldioxidutsläpp som uppkommit i produktionen. Det är ett steg närmare ett globalt pris på koldioxid. Vi vill också skapa en opt-in mekanism för andra länder att ansluta sig till EU:s handel för utsläppsrätter. Partistyrelsen motsätter sig inte ett globalt avtal för koldioxidbeskattning som bygger på frivillighet, men vill i första hand se ett globalt pris på koldioxid som gäller alla länder.

Partistyrelsen anser att fler åtgärder behövs i hela livscykelkedjan för att minska plasternas negativa miljöpåverkan och instämmer i att Partistyrelsen instämmer i att tydliga och standardiserade märkningar behövs är ett effektivt sätt för att göra det enkelt för alla att kunna sortera sitt avfall på rätt sätt och samt bidra till en mer cirkulär ekonomi. Sedan 1 juli 2020 finns ett gemensamt skyltsystem för avfallssortering, framtaget av Avfall Sverige i samverkan med övriga nordiska avfallsorganisationer samt en bred skara kommuner och branschorganisationer. Skyltsystemet består av 59 enkelt identifierbara symboler för alla tänkbara materialslag och riktar sig till hushåll, producenter och återvinningsindustrin. Partistyrelsen anser att branschinitierade metoder är positivt och ser en potential i detta märkningssystem.

Pantsystem kan i vissa fall fylla en viktig funktion i arbetet med att samla in produkter som annars riskerar att slängas i restavfallet eller i naturen. För metallförpackningar som till exempel konservburkar är insamlingsgraden i Sverige redan väldigt hög och ligger mycket nära det nationella återvinningsmålet på 85 procent. En grundförutsättning i ett pantsystem är att det insamlade materialet är någorlunda intakt för att det ska kunna materialåtervinnas. Plastpåsar har inte samma materiella egenskaper som till exempel pantburkar. Det kan och bör nyttjas så länge som möjligt men nöts ut med tiden, vilket gör att ett pantsystem kan bli svårt att utforma. Partistyrelsen delar synen att mer metall och plast bör materialåtervinnas men avslår att-satsen.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet ska verka för att offentliga verksamheters tillgångar skyndsamt ska avvecklas från fossila aktiviteter i linje med harmoniserade internationella hållbarhetskrav.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.7.1

1.7.5

1.7.7

1.7.8

Partistämman avlog följande motioner:

1.7.2

1.7.3

1.7.4

1.7.6

1.7.9

1.8: Hållbar omställning av transportsektorn

1.8.1 att politiken går in och stödjer utveckling och forskning av dessa drivmedel samt skapar ekonomiska förutsättningar för att dessa drivmedel ska bli ledande.

1.8.2 samt att denna motion går till Distriktsstämman samt vidare till Riksförbundsstämman.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären beklagar det som upplevs vara den pågående nationella prioriteringen av eldrivna fordon. Motionären lyfter att det finns tekniska begränsningar hos batteribilar, och stora utmaningar vad gäller infrastrukturbehovet. Motionären vill istället se en prioritering av bilar som framdrivs av förnybara drivmedel såsom HVO, biogas eller etanol.

Partistyrelsen vill betona att Centerpartiet står bakom transportsektorns mål om att minska utsläppen med 70 procent till 2030. Utsläppen från sektorn utgör nästan en tredjedel av Sveriges totala utsläpp, därför är det viktigt med styrmedel som effektivt kan styra mot utsläppsminskningar. Däremot prioriterar varken den nationella politiken, eller Centerpartiets politik, några enskilda teknikval för att målet ska nås. Vi ser att vi fram till 2030 kommer att behöva en kombination av såväl inblandning av biodrivmedel, en utökad elektrifiering, energieffektivisering och mer effektiva transportlösningar för att målet ska nås. Dessutom är teknikutvecklingen pågående, därför vore det fel om politiken skulle göra enskilda val mellan olika tekniska lösningar.

Partistyrelsen anser istället att vi ska fokusera på att utveckla styrmedel som syftar till att minska utsläppen. Detta har Centerpartiet bland annat varit drivande för genom en skärpt reduktionsplikt, som ställer krav på utsläppsminskningar genom succesivt ökad inblandning av biodrivmedel. Det finns samtidigt en stor samverkan mellan de olika styrmedlen. När Centerpartiet förhandlade om de skärpta kraven i reduktionsplikten var statistiken över elbilsförsäljningen en viktig faktor där Energimyndighetens beräkningar på området var utgångspunkt. Reduktionsplikten beaktar att förnybara drivmedel fortsatt kommer att spela en viktig roll för att nå utsläppsminskningens målet. Samtidigt minskar elektrifieringen behovet av biodrivmedel så att det kan möjliggöra utsläppsminskningar även för andra transportslag, såsom flyget, eftersom bioråvaran är en begränsad resurs.

I klimathandlingsplanen, som Centerpartiet varit med och förhandlat fram, inkluderas också ett flertal åtgärder för att minska utsläppen genom åtgärder för energieffektivisering och ökad transporteffektivitet.

Dessutom är det som motionären säger viktigt att satsningar på infrastruktur går hand i hand med en växande elbilsfordonsflotta. Centerpartiet har varit med och avsatt betydande resurser för utbyggnad av snabblandning längs större vägar och för stöd till regionala elektrifieringspiloter, i syfte att elektrifiera tunga transporter.

Partistyrelsen vill understryka att det fortsatt finns stöd till förnybara drivmedel som metod för att minska utsläppen för transportsektorn, i kombination med andra lösningar. Partistyrelsen instämmer i intentionerna med motionens att-sats, men avfärdar både att det inom den nationella politiken skulle finnas en prioritering av eldrivna fordon och att ett enskilt teknikval ska prioriteras.

Partistämman avslög följande motioner:

1.8.1

1.9: Sjöfart

1.9.1 att stärka de ekonomiska incitamenten att välja förnybara framför fossila drivmedel även inom sjötrafiken.

1.9.2 att Centerpartiet verkar för att stödja regionernas arbete för en grön omställning.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären beskriver att Stockholms län antagit ett mål om att allt drivmedel i kollektivtrafiken ska vara förnybart år 2030. Som följd har man valt att blanda in hydrerade vegetabiliska oljor (HVO) i sjöfarten, vilket ger lägre utsläpp. Motionären påtalar dock att det saknas incitament för liknande satsningar, eftersom HVO kan vara

tre gånger dyrare än alternativen, samtidigt som allt drivmedel inom sjöfarten är skattebefriad. Motionären efterfrågar att det bättre ska löna sig att göra klimatsatsningar inom sjöfarten. Centerpartiet anser att det är viktigt att samhällets alla aktörer och styrvivåer får rätt förutsättningar i arbetet med den gröna omställningen, vilket inkluderar den regionala nivån. Vi strävar både mot minskat regelkrångel och förenklade processer som mot att formulera styrmedel som ska göra det lättare att övergå till teknik som genererar mindre utsläpp. Centerpartiet erkänner samtidigt att lösningarna kan se olika ut för olika delar av landet, därför är det viktigt att värna tillräcklig flexibilitet när det kommer till genomförandet av miljö- och klimatlagstiftningen.

Det finns EU regelverk som påverkar Sveriges möjligheter att införa styrmedel för den inhemska sjöfarten. Regelverken tillåter dock ett visst utrymme för nationella initiativ. Det är framförallt energiskattedirektivet som begränsar medlemsstaternas möjligheter att på nationell nivå besluta om beskattning av energi och bränsle, vilket omfattar drivmedel för sjöfarten. Syftet med energiskattedirektivet är att fastställa gemensamma minimiskattenivåer. Direktivet rekommenderar skattebefrielse till kommersiell sjöfart, med hänvisning till internationella regler, för att upprätthålla konkurrenskraften för dessa transportslag. Sverige tillämpar idag fullständig skattebefrielse för drivmedel inom sjöfarten.

Partistyrelsen instämmer med motionärens bedömning att det finns få incitament på drivmedelssidan som styr sjöfarten i Sverige mot minskade utsläpp. Det gäller såväl energieffektivisering som en övergång till förnybara källor. Partistyrelsen gör samtidigt bedömningen att sjöfartssektorns utsläpp präglas starkt av internationella regelverk, vilket gör att nationella initiativ kommer ha en begränsad påverkan. Vid införande av skatt på fartygsbränsle för internationell sjöfart finns stor risk för så kallad ekonomitankning, där bunkring av drivmedel istället sker i de länder som fortsätter tillämpa skattebefrielsen. Samtidigt finns det mål inom den Internationella sjöfartsorganisationen (IMO), att minska utsläppen från den internationella sjöfarten med 50 procent fram till 2050. Centerpartiet konstaterar att detta mål inte är förenligt med Parisavtalet, och driver därför på för en högre målsättning.

Sverige är omgivet av vatten och sjöfartsnäringen är därför av stor betydelse. Sjöfarten är en relativt miljövänlig transportform med en stor potential att ytterligare minska sin miljö- och klimatpåverkan. Genom ett aktivt internationellt samarbete kan Sverige stärka sjöfartens fördelar ytterligare. Centerpartiet vill också inkludera sjöfartssektorn i utsläppshandeln senast 2023, och kommer att vara drivande för detta inom kommande översyn av EU ETS. En översyn av energiskattedirektivet ska också göras, där Centerpartiet kommer arbeta för att regelverket får bättre miljö- och klimatstyrande effekt. Centerpartiet har därtill i klimathandlingsplanen (12.6.1) fått igenom att analys ska göras om att införa miljözoner vid vissa hamnar.

Partistyrelsen föreslår därtill i årets ekonomiskpolitiska program att vi ska fasa ut alla nedsättningar av koldioxidskatten, vilket skulle förbättra klimatstyrningen mot mer hållbara bränslen i den nationella sjöfarten.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

1.9.1 att stärka de ekonomiska incitamenten att välja förnybara framför fossila drivmedel även inom sjötrafiken.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.9.2

1.10, 1.11, 1.12, 1.13: Klimatdeklarationer

1.10.1 att alla produkter som ger klimatavtryck av väsentlig storlek måste ha en klimatdeklaration som berör den totala universella påverkan.

1.11.1 att fler produkter ska få klimatdeklaration för att underlätta för konsumenter att handla klimatsmart.

1.12.1 att Centerpartiet tar initiativ till en gemensam definition för en klimatsmart märkning av produkter utifrån ett livscykelperspektiv för att göra det lätt för konsumenter att välja klimatsmart.

1.12.2 att hållbarhetskrav skall ställas vid offentlig upphandling inom stat, region och kommun. Större fokus skall läggas på livsmedlens klimatavtryck och mindre på om de är ekologiskt producerade eller ej. Hänsyn skall också tas till hur, var och när ett livsmedel har producerats.

1.13.1 att Centerpartiet verkar för en produktmärkning av nära mat med låg klimatpåverkan.

1.13.2 att Centerpartiet verkar för ett mätbart mål av lokalproducerade livsmedel med lågt klimatavtryck i den offentliga livsmedelskonsumtionen.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna påtalar vikten av information om produkters klimatpåverkan och efterfrågar bättre information till en bredare skara produkter än som finns idag. Det rör sig om såväl elektroniska apparater och smart teknik, såväl som livsmedel. Argument som bland annat lyfts är behovet att minska våra konsumtionsbaserade utsläpp, alltså de utsläpp som sker från konsumtion av produkter tillverkade utanför landets gränser.

Partistyrelsen instämmer med motionärerna om att konsumentmakten är en viktig kraft för att driva omställningen. Vi är övertygade om att fler människor vill göra hållbara val, och delar bilden av att det idag saknas information i form av exempelvis klimatdeklarationer för en bred skara produkter eller tjänster. Genom att märka produkter styrs inte bara konsumtion, utan också innovation och produktutveckling mot klimatsmarta alternativ. Vi delar också bilden av att det är viktigt att beräkna de konsumtionsbaserade utsläppen, det vill säga utsläpp från produktion av varor och tjänster som konsumeras i Sverige men producerats någon annanstans. Centerpartiet arbetar inom Miljömålsberedningen för att ta fram en samlad strategi för att minska klimatpåverkan från konsumtion. Uppdraget ska också analysera olika typer av styrmedel, där energi- och klimatdeklarationer ingår. För Centerpartiet är det samtidigt viktigt att väga fördelarna med märkningar och deklarerationer mot den administrativa börda det kan innebära, och därför bör varje krav på liknande märkning prövas utifrån dessa förutsättningar.

Centerpartiet har redan genomfört en rad reformer för att förbättra informationen om produkters hållbarhet. På nationell nivå har vi förhandlat fram obligatoriska klimatdeklarationer av byggnader, drivmedel, information om bilars klimatpåverkan vid nybilsköp och arbetet med att förhandla klimatdeklarationer för långväga resor är pågående. På EU-nivå har Centerpartiet länge varit drivande för att ekodesigndirektivet ska breddas för att inkludera fler produktgrupper. När Centerpartiet förhandlade om Europaparlamentets position till den Gröna given var konsumentmakten en viktig aspekt och vi såg till att efterfråga mer transparent, jämförbar och harmoniserad produktinformation, samt märkning av produkters hållbarhet. Centerpartiet kommer också vara drivande för ett bättre system när det gäller koldioxidmärkning av energi på EU-nivå.

Konsumentmakten är också av stor roll för att minska utsläppen i livsmedelssektorn och Centerpartiet vill stärka individernas möjlighet till medvetna val i mataffären. Vi vill därför se en klimatmärkning av livsmedel likt näringsdeklarationerna, samt förbättrad ursprungsmärkning. Klimatmärkningen bör omfatta såväl importerade som inhemskt producerade livsmedel och utsläppen ska beräknas ur ett livscykelperspektiv. Partistyrelsen instämmer också i bedömningen om att offentlig upphandling kan och bör bli ett mer kraftfullt verktyg för att snabba på omställningen. Upphandlingsmyndigheten har tagit fram olika krav som det offentliga kan använda sig av för att ställa tuffare miljökrav. Många centerpartister är redan i dag engagerade i dessa frågor på olika politiska nivåer och partistyrelsen välkomnar sedan tidigare fler upphandlande organisationer att ta egna initiativ och fatta egna beslut om interna mål för exempelvis lokal- eller närproducerade livsmedel i de offentliga köken. I det ingår även att själva definiera innebörden av ett lokalproducerat och närproducerat livsmedel, som kan skilja sig åt i olika delar av landet.

Partistyrelsen anser att det är lämpligt att ett lägsta golv i form av de baskrav som kan ställas i den offentliga upphandlingen också ställs. Samtidigt är det viktigt att beakta att det finns flera faktorer som påverkar miljö- och klimatpåverkan från offentliga inköp. Inte minst på livsmedelsområdet. Det kan handla om produktionsmetod, distribution, förpackningar och hur mycket mat som slängs. Mängden av faktorer som spelar in gör att partistyrelsen anser det olämpligt att på nationell nivå ta alltför kategorisk ställning till hur en offentlig upphandling ska vara utformad för att anses hållbar.

Partistyrelsen instämmer emellertid med motionären om att större fokus bör läggas på livsmedlens klimatavtryck och mindre på om de är ekologiskt producerade.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

1.11.1 att fler produkter ska få klimatdeklaration för att underlätta för konsumenter att handla klimatsmart.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.10.1

1.12.1

1.12.2

1.13.1

1.13.2

1.14, 1.15: Energisystem

1.14.1 att Centerpartiet, ensamt eller i samverkan med andra parter, skyndsamt tar fram och öppet redovisar en modell för Sveriges framtida elsystem så som man vill se det. En sådan modell behöver ta hänsyn till CO₂-utsläpp, leveranssäkerhet, stabilitet och total systemkostnad, samt övriga bivillkor partiet finner för gott att ställa. Antaganden och ingångsvärden behöver vara transparent redovisade. Beräkningar bör vara redovisade.

1.14.2 att Centerpartiet, om det redan existerar en modell som uppfyller relevanta krav enligt föregående att-sats och partiet finner modellen tillfyllest, tillkännager att det är denna modell man tar som utgångspunkt. Skulle så vara fallet utgår behovet i första att-satsen av att ta fram en ny modell.

1.15.1 att Centerpartiet gör en konsekvensanalys av nuvarande energipolitik.

1.15.2 att Centerpartiet ser över sin nuvarande politik inom energiområdet.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter det faktum att Sveriges efterfrågan väntas öka kraftigt till följd av bland annat mer elintensiva industriprocesser liksom elektrifieringen av fordonsparken. Motionärerna pekar på att vi har såväl ett investeringsbehov för att bygga ut mer kapacitet, och ett reinvesteringsbehov när en del kraftslag når sin nuvarande livslängd. Motionärerna ställer sig tveksamma till målet om ett hundra procent förnybart energisystem och önskar att Centerpartiet tar fram en modell för ett framtida energisystem.

I Sverige har riksdagen slagit fast Sveriges energipolitiska mål, som togs fram till följd av energiöverenskommelsen från 2016. När vi pratar om de energipolitiska målen läggs fokus ofta på målet om ett hundra procent förnybart energisystem, och målen om ett energisystem som förenar försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet samt målet om energieffektivisering glöms ofta bort. För Centerpartiet är det en självklarhet att vi ska ha ett robust och kostnadseffektivt energisystem med en hög leveranssäkerhet och rimliga elpriser för slutkunden. Vi har ett väldigt tacksamt utgångsläge i Sverige med goda naturresurser och en teknikutveckling i framkant, som gör ett hundra procent förnybart system möjligt. Sveriges elproduktion släpper redan idag ut väldigt lite klimatpåverkande utsläpp och vår elproduktion utgörs redan till cirka två tredjedelar av förnybar energi.

Vad som avser genomförandet av de energipolitiska målen anser Centerpartiet att det behövs en tydlig avgränsning mellan marknadslösningar och politisk styrning. Detta för att garantera att vi når våra mål på ett kostnadseffektivt sätt, i takt med den tekniska utvecklingen. Vi anser att politiken i första hand ska fokusera på att riva hinder för utvecklingen, skapa incitament för utsläppsnål teknik och beskatta fossila utsläpp samt fastställa de långsiktiga spelregler som behövs när det kommer till så pass stora investeringar som ska göras. Partistyrelsen instämmer med motionärerna i att det är viktigt att planera för en ökad efterfrågan. Det är därför vi är drivande för att det ska tas fram ett planeringsmål för att elsystemet år 2040 ska kunna inrymma minst 1.37TWh utan kapacitetsproblem. Det är också viktigt för ett system i omställning att ansvarsrollerna för myndigheterna är tydligt definierade. Vi är därför pådrivande för att ge Svenska Kraftnät i uppdrag att ansvara för den långsiktiga leveranssäkerheten i elsystemet.

Centerpartiet har länge varit en drivande kraft för en energipolitik som tryggar såväl tillväxt som omställningen till ett hållbart samhälle. Anledningen till varför vi inte genomför exakta modelleringar av ett framtida energisystem är för att det är omöjligt att spå det framtida energibehovet. Vi vet inte hur stor energieffektiviseringen kommer att bli, hur befolkningsmängden utvecklas eller hur den ekonomiska tillväxten kommer att se ut. Digitaliseringen ger också konsumenter och producenter helt nya verktyg att hantera energierfterfrågan. Vidare är det omöjligt att spå den framtida energiproduktionen, eftersom den är så nära

kopplad till den tekniska utvecklingen och globala priser på bränslen, råmaterial och komponenter. Sedan finns det en lång rad faktorer som också påverkar kostnaderna för ett framtida energisystem som är orelaterade vilka kraftslag som används, såsom graden av sammankoppling med andra länder. Partistyrelsen kan dock uppmärksamma motionärerna på att Energimyndigheten konstaterat att marknaden förmodligen styr mot ett helt förnybart energisystem i Sverige, och att ett hundra procent förnybart energisystem inte behöver bli dyrare än ett fossilfritt energisystem.

Partistyrelsen kommer däremot inte förespråka att Centerpartiet ska ta fram egna modelleringar av ett framtida energisystem, eftersom politiska partier inte har de resurser som krävs. Centerpartiet förlitar sig istället på våra expertmyndigheter, forskare och intresseorganisationer, och politikutvecklar med dessa modeller som grund, samt utifrån de principer som slås fast av Centerpartiets partistämman. Vi kommer att fortsätta ståva mot att riva hinder och ta fram incitament och stöd till de investeringar och reinvesteringar som behövs.

Partistämman avtog följande motioner:

1.14.1

1.14.2

1.15.1

1.15.2

1.16: Förnybar energi

1.16.1 att Centerpartiet ska verka för en utredning av hur respektive elområde, särskilt elområde 3 och 4, kan ta ansvar för en större del av sitt elbehov, genom utökad lokal produktion och lokal lagring av energi.

1.16.2 att Centerpartiet ska verka för en utredning av hur en utbyggnad av förnybar elproduktion och lagring i elområde 3 och 4 kan påskyndas.

1.16.3 att Centerpartiet ska verka för en utredning av hur tillståndsprocessen för ny vindkraft och uppgradering av befintlig vindkraft både till lands och till havs, kan förenklas och snabbas upp.

1.16.4 att Centerpartiet ska verka för en utredning av hur kommuner bör underlätta lokal elproduktion och lagring.

1.16.5 att Centerpartiet ska verka för en utredning av hur kommuner bör stödja, uppmuntra och underlätta för fastighetsägare att installera solceller och lagra el i batterier, vätgas eller annan form.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären anser att varje elområde behöver ta ett större ansvar för sin egen produktion och lagring av elenergi. Detta gäller inte minst mot bakgrund av den stora industriutbyggnaden i norr, som fodrar utbyggnad av kapaciteten i söder, menar motionären. För detta anser motionären bland annat att det behövs snabbare tillståndsprocesser och en förbättrad samexistens mellan Försvarmaktens intressen och den förnybara energiproduktionen.

Sverige har god tillgång till förnybara energikällor som förser oss med el, energi och bränslen med låg klimatpåverkan. Problemen i det svenska elsystemet är inte alltid tillgången till energi, utan tillgången på lokal kapacitet. Att öka den lokala kraftproduktionen är en viktig del för att stärka systemet. Mer närproducerad el gör systemet mindre sårbart och kan ge sänkta kostnader, inte minst på landsbygden.

Samtidigt behövs andra lösningar såsom stärkt överföringskapacitet, så att elen når dit den behövs. Ny teknik som batterier, vätgas och digitalisering ger också nya förutsättningar för såväl energieffektivisering, energilagring, samt flexibel användning för att anpassa effektuttaget. Centerpartiet anser att elnätregleringen och ellagen behöver ses över för att bättre tillvarata den tekniska utvecklingen, bemöta nutida och framtida utmaningar och anpassas till de energipolitiska målen. Andra förslag som Centerpartiet driver är ett gemensamt planeringsmål för att elsystemet år 2040 ska kunna inrymma minst 200TWh utan kapacitetsproblem. Centerpartiet vill också ge Svenska Kraftnät i uppdrag att ansvara för den långsiktiga leveranssäkerheten i elsystemet.

Partistyrelsen instämmer i att det behöver gå snabbare att bygga ut den förnybara energin, för att möta den ökande energiefterfrågan. Centerpartiet har ett mål om att halvera tiden för tillståndsprocesserna. Idag är tillståndsprocesserna alldeles för långa och krångliga, och behöver bli såväl effektivare som tydligare. Vi har därför varit med och tillsatt en utredning som benämns ”En modern och effektiv miljöprövning” (Dir. 2020:86). Syftet med utredningen är att underlätta för miljö- och klimatförbättrande investeringar, snabba på och förenkla prövningsprocesserna och om lämpligt, föreslå de ändringar som krävs för att åstadkomma ett så kallat grönt spår. För att påskynda utbyggnaden av vindkraft till havs har Centerpartiet varit med och förhandlat ett förslag om slopade anslutningsavgifter, som är del av energiöverenskommelsen.

Det är olyckligt att Försvarsmakten och Luftfartsverket i flera fall satt stopp för utbyggnad av förnybar elproduktion, särskilt eftersom tekniska lösningar finns tillgängliga för att bemöta anledningar till att projekten hindras. Centerpartiet vill hellre se att krav ställs på den teknik som används, istället för förbud och tungrodda utredningar. Samspelet mellan vindkraftsbygget och Försvarsmaktens behov behöver tydliggöras. I regleringsbrevet för budgetåret 2020 fick Försvarsmakten uppdrag att analysera jämförbara länders och grannländers erfarenheter av fungerande samexistens mellan försvarsmakt och kraftigt utbyggt vindkraft inom samma geografiska område. Redovisningen av uppdraget pekade inte på några tillfredställande lösningar, Centerpartiet kommer därför i fortsättningen att vara pådrivande för att åtgärder presenteras.

För att uppmuntra privatpersoner att installera grön teknik såsom solceller och energilagring har Centerpartiet varit med och infört det gröna avdraget. För företag finns solcellsbidraget kvar men avvecklas. Vad gäller den lokala nivån arbetar Centerpartiet för att riva hinder, minska regelkrångel, höja forskningsanslag och formulera incitament för att öka andelen förnybara källor. Det är däremot upp till den lokala nivån och de lokala elnätbolagen att planera för den lokala försörjningen. Partistyrelsen instämmer därmed i motionärens förslag, och vill betona att vi har en rad pågående processer för att genomföra samtliga målsättningar.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.16.1

1.16.2

1.16.3

1.16.4

1.16.5

1.17: Bioenergi

1.17.1 att Centerpartiet, ensamt eller i samverkan med andra parter, tar fram en strategi för Sveriges användning av biomassa i sådana tillämpningar där syftet är att ersätta fossila produkter. Till sådana tillämpningar räknas bland annat men inte nödvändigtvis uteslutande: fordonsbränsle, fjärrvärme, elproduktion, syntetplaster och andra petroleumprodukter. Strategin ska ta hänsyn till den förväntade tillgången på hållbar biomassa odlad i Sverige.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären ser att bioenergens roll i Sveriges energisystem kommer att växa. Motionären menar samtidigt att det är viktigt att säkerställa hållbart uttag och användning av bioråvaran. Argument för att öka andelen inhemsk bioråvara lyfts upp som en lösning på detta, och att det behövs en strategi för att säkra såväl hållbarhet som tillräckligt utbud.

För Centerpartiet är det naturligt att arbetet för minskat fossilberoende, minskad klimat- och miljöpåverkan går hand i hand med och mer biobaserade förnybara material och förnybar energi. Det hänger också samman med Centerpartiets mål om ett kretsloppssamhälle med slutna system och tillvaratagande av resurser. I stämmoprogrammet från 2015 beslutade Centerpartiet om att verka för framtagande av en nationell strategi för en biobaserad samhällsekonomi. Riksdagen har därefter tillkännagett att en nationell bioekonomist strategi ska

inrättas för att tillsammans med de gröna näringarna skapa större miljö- och klimatnytta (bet. 2018/19: MJU8 reservation 27 punkt 20, rskr. 2018/19:147). Framtagande av en bioekonomistrategi var en viktig prioritering för Centerpartiet när klimathandlingsplanen förhandlades fram.

De färdplaner som branscherna själva tagit fram inom ramen för Fossilfritt Sverige indikerar att efterfrågan på biomassa kommer att öka. Därför kommer även Fossilfritt Sverige ta fram en strategi som syftar till att analysera och presentera förslag för hur vi kan använda vår biomassa på ett effektivt och hållbart sätt. Partistyrelsen vill däremot uppmärksamma motionären på att hållbarhetskriterier sätts på EU-nivå i förnybartdirektivet, och Centerpartiet avser inte vara drivande för några undantag i den nationella implementeringen.

Partistyrelsen instämmer däremot i att vi bättre bör tillvara våra naturresurser och skapa biobaserade material som kan ersätta de fossilbaserade, och anser att Sverige har god potential för detta med många innovativa företag och god tillgång till skogsråvara. Centerpartiet har redan genomfört en rad åtgärder för att öka den inhemska produktionen av biodrivmedel. Partistyrelsen instämmer också i motionärens intentioner om att arbetet med att ta fram en strategi tillsammans med berörda aktörer är viktigt, och kan med glädje meddela att ett sådant uppdrag är pågående.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.17.1

1.18, 1.19: Biogas

1.18.1 att Centerpartiet ska verka för att vidareutveckla biogasanvändningen till fler användningsområden.

1.18.2 att Centerpartiet ska verka för att skapa förutsättningar som främjar inhemska biogasproduktion.

1.19.1 att verka för att förslagen och bedömningarna från Biogasmarknadsutredningen genomförs.

1.19.2 att verka för att ytterligare utveckla grön gasprincipen som motsvarar systemet med grön el för att öka andelen biogas i de befintliga gasnäten.

1.19.3 att utveckla en nationell strategi för industrins tillgång till förnybara gaser.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna menar att biogasen bidrar till genomförandet av den cirkulära ekonomin samt klimatmålen, och skapar arbetstillfällen. Därför anser motionärerna att den svenska biogasproduktionen och användningen ska öka, men att det är svårt att få lönsamhet på grund av konkurrensen med andra länder. Motionärerna förespråkar bland annat styrmedel som inkluderar stöd för såväl produktion som konsumtion av biogas i Sverige.

Partistyrelsen delar motionärernas bedömning att biogas spelar en betydande roll i omställningen till ett fossilfritt samhälle. Biogas, som nästan uteslutande framställs från restprodukter och avfall, är också viktig i omställningen till en cirkulär ekonomi. Det innebär följaktligen att de aktörer och näringar som bidrar till biogasens produktion, såsom lantbruket och livsmedelskedjan, är till viktiga spelare för att nå våra miljö- och klimatmål. Biogas som produceras i Sverige kan också bidra till en ökad självförsörjning av drivmedel, vilket ökar vår motståndskraft. Partistyrelsen instämmer i att biogasen kan och bör användas i fler tillämpningsområden, därför fokuserar Centerpartiet på att riva hinder för såväl ökad produktion som användning av biogas.

Redan i valmanifestet från 2010 slogs det fast att Centerpartiet vill se en nationell strategi för biogas. Vi har också varit drivande för en strategi för cirkulär ekonomi, där vi ser biogasen som en naturlig del. Januariavtalet befäste ambitionen om att investeringar ska göras för att öka den inhemska produktionen av biogas. I Biogasmarknadsutredningen "Mer biogas! För ett hållbart Sverige" (SOU 2019:63), tydliggörs den svenskproducerade biogasens samhällsekonomiska nyttor. Utredningen framställer förslag till styrmedel med målet att öka den inhemska produktionen och stärka konkurrenskraften. Utredningen föreslår två stödpaket till detta mål.

Stödpaketet skapar de långsiktiga förutsättningarna för biogasen att bli en viktig spelare i att byta ut fossila källor, skapa mer resurseffektivitet och cirkularitet. Till dess att biogasmarknadsutredningen genomförs har

Centerpartiet varit med och förlängt produktionsstödet till biogas som används i transportsektorn under 2021 med 200 miljoner kr, inom ramen för budgetsamarbetet.

Gröngasprincipen är ett fantastiskt verktyg då det kan främja biogasanvändningen utan att konsumenten behöver ha en biogasanläggning i närområdet. Partistyrelsen vill därför bifalla därför motionens förslag om att gröngasprincipen ska utvecklas och få större genomslag.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

1.18.1 att Centerpartiet ska verka för att vidareutveckla biogasanvändningen till fler användningsområden.

1.19.2 att verka för att ytterligare utveckla gröngasprincipen som motsvarar systemet med grön el för att öka andelen biogas i de befintliga gasnäten.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.18.2

1.19.1

1.19.3

1.20, 1.21: Vätgas

1.20.1 att Centerpartiet ska verka för en utbyggnad av grön, lokalproducerad vätgas i hela landet.

1.21.1 att man snarast utreder möjligheten hur man skall stödja och frambringa billigare processer för framställning av vätgas.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna anser att den gröna vätgasen kommer att spela en viktig roll bland annat för elektrifieringen av transportsektorn. En motionär menar att vätgas också kommer vara viktig för att göra industrisektorn fossiloberoende, och förespråkar såväl storskalig som lokalt framställd vätgas. Energilagring i vätgas nämns också som en betydande satsning, och motionären förespråkar forskning för att minska kostnader och energiåtgången vid framställning.

Omställningen till ett hållbart samhälle utgår inte sällan från energisektorn, eftersom energisektorn står för den största andelen klimatpåverkande utsläpp globalt. Ett sätt att minska utsläppen är att ersätta de fossila energikällorna med förnybara alternativ - såsom energi från vind, sol och vatten. Däremot kan andra utmaningar uppstå, eftersom den väderbaserade förnybara energiproduktionen inte skalar mot ett användarbehov, vilket kan skapa utbud av el som saknar efterfrågan. Den pågående teknikutvecklingen skapar emellertid helt nya möjligheter att tillvarata energi när vinden blåser eller när solens stålar genererar mer energi än vad som efterfrågas. Med drastiskt sjunkande produktionskostnader från förnybar el är det inte energin som sätter begränsningarna framöver. Det skapar istället möjlighet att vidareutveckla Sveriges i princip utsläppsfria energisystem.

Liksom motionärerna lyfter kommer vätgas och vätgasteknologi bli en allt viktigare del av vårt framtida energisystem. Vätgas kan användas som mellanlagring för att effektutjämna eller för säsongslagring av förnybar energi. Vätgas kan också användas i industriprocesser för att ersätta fossila insatsvaror. Genom att lagra förnybar el vid när det finns ett överskott kan den i ett nästa steg användas för att ersätta fossil energi inom industrin eller i våra tunga transporter. Områden där det annars kan vara svårt att minska utsläppen på ett kostnadseffektivt sätt. Vätgasens hållbarhet är dock avhängig den energikälla som används för att framställa den. Eftersom Sveriges har en hög andel förnybara energikällor går det att framställa stora mängder vätgas med elektrolys, så kallad grön vätgas.

Partistyrelsen instämmer i motionärernas uppfattning om att det behövs en implementationsplan för vätgas. För att påskynda tekniksprånget, och för att grön vätgas ska kunna bli en kostnadseffektiv lösning för att bidra till en bred skara integrerade samhällslösningar har Centerpartiet varit drivande för att en nationell vätgasstrategi ska

tas fram. Partistyrelsen instämmer därutöver att vätgas som produceras lokalt har fördelen att minska behovet av distribution, och kan bidra till såväl regional tillväxt, lokala jobb såväl som en ökad motståndskraft genom förbättrad lokal energiförsörjning. Denna aspekt kommer att vara viktig för oss att bejaka framgent, samtidigt som andra aspekter som samhälls- och kostnadseffektivitet ska vägas in. Att minska kostnaderna är en central del av kommissionens vätgasstrategi, som Centerpartiet står bakom. Kostnaderna kommer också att minska i takt med ökad användning och väntas halveras fram till 2030.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.20.1

1.21.1

1.22: Avfallförbränningsskatten

1.22.1 att systemet med skatt på bränsle till kommunala värmeverk som inte kan återvinnas avskaffas.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären menar att kommunala kraftvärmeverk har svårt att få ekonomin att gå ihop till följd av införandet av avfallförbränningsskatten. Motionären argumenterar för att kraftvärmens är en viktig planerbar kraft i energisystemet, men att det utifrån dagens förutsättningar kan vara svårt att få lönsamhet för att bygga om till att använda uteslutande bioenergi som energikälla.

Avfallsförbränning har bidragit till att stärka Sveriges energiförsörjning och minska antalet deponier. Samtidigt är det för Centerpartiet viktigt att sluta kretsloppen och använda de resurser vi har på mest effektiva sätt. Att vi ska ha en skatt på avfallsförbränning var del av Centerpartiets valmanifest 2018 och ingick i januariavtalet som del av den gröna skatteväxlingen. För Centerpartiet är grön skatteväxling en central del av både miljöpolitiken och den ekonomiska politiken. Högre skatter på miljöpåverkan matchas med skattesänkningar på jobb, anställningar och investeringar. Det ger bättre förutsättningar för svenska företag att bidra till svensk ekonomi och sysselsättning, samtidigt som utsläpp och miljöpåverkan minskar när förorenaren får betala utsläppskostnaden. Partistyrelsen anser emellertid att en avfallförbränningsskatt inte får verka alltför hämmande för kraftvärmens konkurrenskraft. Kraftvärmens är och kommer fortsatt vara en fantastisk tillgång i Sveriges energisystem. Centerpartiet vill därför se en sammanhållen strategi för att stärka konkurrenskraften för kraftvärmens, och som syftar till att fasa ut den sista fossila andelen och främja användning av biogas i produktionen.

För Centerpartiet är det viktigt att våra miljöskatter har som syfte att bidra till genomförandet av våra miljö- och klimatmål. Därför är det viktigt att skatterna är formulerade på ett sätt så att de når eftersträvad effekt. Mot bakgrund av detta har Centerpartiet varit med och gett Skatteverket ett uppdrag som syftar till att utvärdera avfallförbränningsskattens effekter och undersöker möjliga ändringar i regelverket. Översynen ska bland annat se över skattens effekter på avfallsflöden samt effekterna på utsläppen, liksom påverkan på kraftvärmens konkurrenskraft. Vi har också varit med och gett en utredare i uppdrag att undersöka huruvida fler undantag ska införas med syftet att förbättra materialåtervinningen.

Mot bakgrund av detta föreslår partistyrelsen att avslå förslaget att avskaffa avfallförbränningsskatten till förmån för en översyn av gällande lagstiftning, som styr mot ökad materialåtervinning, mindre andel fossila källor samtidigt som vi inför åtgärder för att stärka kraftvärmens konkurrenskraft.

Partistämman avslög följande motioner:

1.22.1

1.23, 1.24, 1.25: Kärnkraft

1.23.1 att Centerpartiet bör verka för att energiöverenskommelsen omarbetas på så sätt att målbilden för 2040 ändras från förnybar till koldioxidneutral energiproduktion.

1.24.1 att man inom Centerpartiet snarast lägger om sin klimatpolitik och försöka påverka Sverige, kreatursutfodring och hela världen att inrikta sig på att använda koldioxiden för produktion samt använda 4G kärnkraft.

1.25.1 att Sverige skall satsa på att ställa om förvaringen av uttjänt kärnavfall till att utveckla fjärde generationens kärnkraft och använda den för att omarbota avfallet till kortast möjliga halveringstid.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna pekar på att Sverige väntas få en kraftigt ökad efterfrågan på elenergi, bland annat till följd av den pågående elektrifieringen samt en ökning av elintensiva industrier. Motionärerna argumenterar för att fjärde generationens kärnkraft kan bli viktig för den framtida elförsörjningen, för tillvaratagandet av använt kärnbränsle och vill därför se satsningar på tekniken. En motion vill också se alternativ utfordring till nötkreatur för minskade utsläpp, samt satsningar på användning av infångad koldioxid (CCU).

För Centerpartiet är det viktigt att Sverige har en energipolitik som bygger på långsiktighet och stabilitet. Därför har vi under flera decennier ingått i breda politiska energiöverenskommelser. I nuvarande energiöverenskommelse från 2016 har vi ett energipolitiskt mål om att år 2040 ha ett 100 procent förnybart energisystem. Detta är ett mål, och inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft. Det innebär i praktiken att reaktorer inte kan stängas ner till följd av politiska beslut, men det innebär samtidigt att kärnkraften ska bära sina egna kostnader och att kärnkraft inte ska subventioneras med statliga medel. Förutsatt att säkerhetskraven möts, finns det inga politiska hinder för att driva kärnkraften vidare. Centerpartiet kommer inte agera för att ta ytterligare politiska beslut för att stänga reaktorer i förtid.

De beslut om nedstängning av reaktorer som tagits i Sverige har istället gjorts efter bedömningen att det inte är ekonomiskt lönsamt att göra de investeringar som behövs för att fortsätta att driva verksamheten. Priset på ny kärnkraft ökar runtom i världen, samtidigt som priserna för förnybar energiproduktion sjunker snabbt. Dessutom har projekt för att bygga ny kärnkraft kraftigt försenats och branchorganisationen Energiföretagen gör bedömningen att en ny kärnkraftsreaktor i Sverige i bästa fall skulle ligga runt 20 år bort i tiden. Partistyrelsen anser därmed inte att det är samhällsekonomiskt intressant att ändra inriktningen på energipolitiken till koldioxidneutral energiproduktion. Detta skulle kräva att vi skulle lämna den nuvarande energiöverenskommelsen, som är viktig för att säkra den långsiktighet som behövs mer än någonsin för energisektorn.

Vidare har vi efter flera decenniers användning av kärnkraft i Sverige fortfarande inte löst frågan den långsiktiga avfallshandlingen av använt kärnbränsle. Samtidigt hörs larm om att vårt mellanförvar börjar bli fullt, och att beslut om slutförvar är brådskande. Frågan om att långsiktigt lösa handlingen av använt kärnbränsle och kärnavfall är en viktig samhällsfråga. I Sverige finns en väl förankrad linje för slutförvaring av använt kärnbränsle. Geologisk deponi är anses för tillfället vara den bästa lösningen för slutförvaring av det mest radioaktiva avfallet. Enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet, även kallad kärntekniklagen, måste den som producerar kärnkraft ta hand om avfallet från kärnkraftsreaktorerna. Partistyrelsen vill därmed uppmärksamma motionärerna på att det är bolagens ansvar att hantera och bekosta hantering av avfallet. Därför är det inte heller en relevant fråga för staten att analysera kostanden för olika lösningar för att hantera det använda kärnbränslet.

De reaktorer som idag drivs kommersiellt är framförallt av generation två och tre. Tekniker för generation fyra är fortsatt inte kommersialiserad i stor skala och kostnaderna är ovissa, men troligtvis höga. Fjärde generationens kärnkraft väntas i överskådlig framtid bli dyrare än vanlig kärnkraft, och antas inte kunna introduceras utan någon form av stöd eller subventioner. Fjärde generationens kärnkraft lyfts ofta som en lösning på flera av de utmaningar som finns med dagens kärnkraft, men den står fortfarande inför stora tekniska utmaningar. Fjärde generationens kärnkraft kan inte heller ersätta ett geologiskt slutförvar, eftersom det uppstår restprodukter som fortsatt kommer behöva lagras under lång tid.

Partistyrelsen anser att vi behöver prioritera våra resurser till lösningar som kan stärka Sveriges energisystem här och nu, och som förmår lösa det akuta behovet av avfallshandling av använt kärnbränsle. Partistyrelsen anser att om fjärde generationens kärnkraft ska byggas bör kraven på anläggningarna vara likvärdiga dagens reaktorer och ska byggas på samma premisser, utan statligt stöd. Med mer förnybar elproduktion, mer sammankoppling mellan länder, energieffektivisering och smartare användning kan vi minska de globala klimatutsläppen både snabbare och billigare än genom ny kärnkraft. Partistyrelsen avser därför inte vara drivande för att ställa om slutförvaret till satsningar på fjärde generationens kärnkraft.

I det lite längre perspektivet är det för Centerpartiet en viktig princip att den energiforskning som bedrivs syftar till att maximera den samhällsekonomiska nyttan, att den fokuserar på kostnadseffektivitet, excellens och grundas på teknikneutralitet. När vi under det gångna året förhandlat den kommande

energiforskningspropositionen har därför teknikneutralitet varit en vägledande princip, vilket innebär att forskning kan ske på samtliga områden, där en tydlig gemensam nytta kan påvisas.

Partistyrelsen anser slutligen att foder som förmår minska metanutsläppen från nötkreatur kan bli viktigt, men bedömer att det inte är politikens roll att detaljstyra val av djurens foderintag. Partistyrelsen anser också att återanvändning av infångad koldioxid (CCU) kan få en betydande roll i framtiden, och kan bidra till ökad resurseffektivitet. Den infångade koldioxiden kan återanvändas i såväl kolsyrade drycker som för att framställa elektrobränslen. Det går också att göra plast från avskild koldioxid. Centerpartiet anser dock att satsningar bör begränsas till bio-CCU, eftersom vår prioritering är att användning av fossila källor måste upphöra helt.

Partistämman avslog följande motioner:

1.23.1

1.24.1

1.25.1